

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Systemy prawne – unijny i krajowy>**Krajowe sądy szczególne**

Krajowe sądy szczególne

W wielu państwach członkowskich istnieją sądy szczególne, które rozpatrują sprawy określonego rodzaju. Często sądy takie rozpoznają spory administracyjne lub niektóre sprawy pomiędzy osobami prywatnymi lub podmiotami gospodarczymi.

W wielu państwach członkowskich istnieją sądy szczególne do spraw administracyjnych, tj. rozstrzygające spory pomiędzy władzami publicznymi a osobami prywatnymi lub firmami, dotyczące decyzji organów administracji publicznej, m.in. spory dotyczące pozwoleń na budowę, zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej lub wymiaru podatku.

Co się tyczy sporów pomiędzy prywatnymi osobami lub podmiotami gospodarczymi („spraw cywilnych”), w niektórych państwach członkowskich istnieją sądy szczególne ds. pracowniczych.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Ostatnia aktualizacja: 17/11/2021

Stronę zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Krajowe sądy szczególne - Belgia

W niniejszej części znajduje się przegląd sądów szczególnych w Belgii.

Sądy szczególne

Wszystkie informacje dotyczące sądów szczególnych specjalizujących się w jednej dziedzinie (prawo pracy, prawo handlowe) można znaleźć w części „Sądy powszechne”.

Trybunał Konstytucyjny (La Cour Constitutionnelle)

Trybunał Konstytucyjny sprawdza **zgodność** ustaw, dekrétów i rozporządzeń **z konstytucją**. Nadzoruje również **właściwy podział kompetencji** między poszczególnymi członkami federacji i państwem federalnym.

W skład Trybunału wchodzi 12 sędziów, którzy czuwają nad przestrzeganiem konstytucji przez belgijskich prawodawców. Może on **unieważniać i zawieszać ustawy, dekrety i rozporządzenia**. Trybunał Konstytucyjny utworzono jako sąd szczególny. Ze względu na swoją szczególną misję jest on niezależny zarówno od władzy ustawodawczej, jak i władzy wykonawczej i sądowniczej.

Zastąpił on Trybunał Arbitrażowy utworzony w 1980 r. podczas stopniowego przekształcenia Belgii w państwo federalne. Pierwszą nazwę nadano mu w konstytucji ze względu na jego pierwotną misję arbitra między różnymi władzami prawodawczymi: państwem federalnym oraz wspólnotami i regionami. Jego misja ograniczała się wówczas do kontroli zgodności ustaw, dekrétów i rozporządzeń z regułami dotyczącymi podziału kompetencji zapisanymi w konstytucji i w ustawach dotyczących reform instytucjonalnych.

Nazwa „Trybunał Konstytucyjny”, którą nadano mu w dniu 7 maja 2007 r., odpowiada bardziej jego kompetencjom, które poszerzono o kontrolę ustaw, dekrétów i rozporządzeń pod względem zgodności z tytułem II konstytucji (art. 8-32 dotyczące praw i wolności Belgów) oraz z art. 170 i 172 (legalność i równość w zakresie podatków) i z art. 191 (ochrona obcokrajowców).

Sześciu sędziów należy do francuskiej grupy językowej i **sześciu** do niderlandzkiej grupy językowej. Jeden z sędziów musi posiadać wystarczającą znajomość języka niemieckiego. W każdej grupie językowej 3 sędziów posiada co najmniej 5-letnie doświadczenie w charakterze członka zgromadzenia parlamentarnego, a 3 sędziów wykonywało zawód prawniczy (profesora prawa na belgijskim uniwersytecie, sędziego w Sądzie Kasacyjnym (Cour de cassation) lub w Radzie Stanu (Conseil d'Etat), referendarza w Trybunale Konstytucyjnym).

Źródło: strona internetowa **Trybunału Konstytucyjnego**.

Sądy administracyjne

Rada Stanu

Instytucja jednocześnie doradcza i sądowa, sytuująca się na styku władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, **Rada Stanu** zawdzięcza swoje istnienie woli prawodawcy, aby zapewnić wszystkim osobom fizycznym lub prawnym możliwość skutecznego odwołania od wadliwych aktów administracyjnych, który mogłyby im przynieść szkody.

Do głównych kompetencji Rady Stanu należy zatem **zawieszenie lub unieważnianie aktów administracyjnych** (aktów indywidualnych i rozporządzeń) **sprzecznych z obowiązującymi przepisami prawa**.

Ochrona przed samowolą administracyjną nie jest jednak jedynym zadaniem Rady. Pełni ona również **funkcję organu doradczego** w sprawach legislacyjnych i regulacyjnych.

Rada Stanu pełni także funkcję **najwyższego sądu administracyjnego**, który rozpatruje odwołania **od decyzji sądów administracyjnych** niższej instancji.

Rada Stanu orzeka w przedmiocie złożonych wniosków w drodze wyroków i postanowień.

Rada **składa się** z 44 mianowanych dożywotnio członków: pierwszego prezesa, prezesa, 14 prezesów izb i 28 radców stanu.

Członkowie zasiadają w zgromadzeniu ogólnym Rady Stanu i w jednej z izb wydziału sądowo-administracyjnego lub wydziału legislacyjnego.

Źródło: **Strona internetowa belgijskiej Rady Stanu**.

Prawnicze bazy danych w tych dziedzinach

Strona internetowa **Rady Stanu**.

Strona internetowa **Trybunału Konstytucyjnego**.

Czy dostęp do bazy danych jest bezpłatny?

Tak, dostęp jest bezpłatny.

Ciekawe strony

Service Public Fédéral Justice (**Federalny wymiar sprawiedliwości**)

Ostatnia aktualizacja: 28/07/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Bułgaria

W tej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Bułgarii.

Sądy szczególne

W Republice Bułgarii nie istnieją szczególne sądy pracy, morskie, gospodarcze ani żadne inne sądy szczególne.

Sądy administracyjne

Wraz z przyjęciem nowego kodeksu postępowania administracyjnego w 2006 roku ustanowiono w Republice Bułgarii system sądów administracyjnych. Obejmuje on 28 sądów administracyjnych na szczeblu okręgowym oraz Najwyższy Sąd Administracyjny (Върховен административен съд).

Sądy administracyjne

Sądy administracyjne mają właściwość we wszystkich sprawach o:

wydanie, zmianę, uchylenie lub stwierdzenie nieważności aktów administracyjnych;

stwierdzenie nieważności lub bezskuteczności umów w rozumieniu kodeksu postępowania administracyjnego;

przyznanie środków prawnych przeciwko bezpodstawnym działaniom lub zaniechaniom organów administracji;

przyznanie ochrony przed bezprawną egzekucją;

odszkodowanie za szkodę wynikającą z niezgodnych z prawem aktów, działań lub zaniechań organów i urzędników administracji;

odszkodowanie za szkody wynikające z egzekucji;

unieważnienie, stwierdzenie nieważności lub uchylenie orzeczeń wydanych przez sądy administracyjne;

podważenie autentyczności aktów administracyjnych na podstawie kodeksu postępowania administracyjnego.

Powództwo o stwierdzenie istnienia lub nieistnienia uprawnienia administracyjnego lub stosunku prawnego może wytoczyć każdy, kto ma w tym interes prawny i nie dysponuje innymi środkami prawnymi.

Skargi na akty administracyjne indywidualne rozpoznaje sąd administracyjny, w którego okręgu mieści się urząd terenowy organu, który wydał zaskarżony akt, w przypadku gdy miejsce zamieszkania lub pobytu skarżącego lub jego siedziba znajduje się na obszarze właściwości takiego urzędu terenowego.

Sprawy tego rodzaju rozpoznaje sąd administracyjny, w którego okręgu mieści się siedziba organu, który wydał zaskarżony akt administracyjny indywidualny, w przypadku gdy:

zaskarżony akt jest skierowany do kilku osób, których miejsce zamieszkania lub pobytu nie znajduje się na obszarze właściwości urzędu terenowego organu, który wydał zaskarżony akt;

organ administracyjny, który wydał zaskarżony akt, nie posiada urzędu terenowego.

Skargi na akty administracyjne generalne rozpoznaje sąd administracyjny, w którego okręgu mieści się siedziba organu, który wydał zaskarżony akt.

Jeżeli siedziba organu, który wydał zaskarżony akt administracyjny, znajduje się w innym państwie, sprawę rozpoznaje Sąd Administracyjny dla miasta Sofii (Административния съд – град София).

Powództwa o odszkodowanie również wytacza się przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby skarżącego, w przypadku gdy sprawy o odszkodowanie połączono do łącznego rozpoznania w sporze, w o którym mowa w pkt 1–4.

Jeżeli sąd właściwy nie jest właściwy do rozpoznania sprawy, Najwyższy Sąd Administracyjny postanawia o przeniesieniu sprawy do równoważnego sądu administracyjnego.

Od aktów administracyjnych, na mocy których realizuje się bezpośrednio bułgarską politykę zagraniczną, obronną i politykę bezpieczeństwa, nie przysługuje odwołanie, z zastrzeżeniem przypadków przewidzianych przez prawo.

Najwyższy Sąd Administracyjny

 Najwyższy Sąd Administracyjny rozpoznaje:

skargi na akty normatywne, z wyłączeniem tych uchwalonych przez radę gminy;

skargi na decyzje Rady Ministrów, premiera, wicepremierów i ministrów;

skargi na decyzje Najwyższej Rady Sądownictwa (Висшият съдебен съвет);

skargi na decyzje Bułgarskiego Banku Narodowego oraz jego organów;

skargi kasacyjne i zażalenia na orzeczenia wydane przez sądy pierwszej instancji;

środki zaskarżenia od wyroków i postanowień wniesione przez strony postępowania;

wnioski o stwierdzenie nieważności orzeczeń sądów administracyjnych;

skargi na inne akty określone w przepisach prawa.

Najwyższy Sąd Administracyjny składa się z kolegiów podzielonych na wydziały. Na czele kolegiów stoją prezesi (lub wiceprezesi), którzy mogą również przewodniczyć wydziałom w danym kolegium.

Inne sądy szczególne

Sądy wojskowe

Historia sądów wojskowych sięga 1 lipca 1879 r. W 1956 r. system sądownictwa wojskowego przeszedł restrukturyzację po rozmieszczeniu wojska w Sofii, Płowdiwie, Sliwenie, Warnie i Plewenie. Taka struktura sądownictwa wojskowego utrzymuje się do dziś.

Sąd wojskowy (Военен съд)

W pierwszej instancji **sądy wojskowe** rozpoznają sprawy karne dotyczące przestępstw popełnionych w trakcie wykonywania obowiązków służbowych przez personel wojskowy, generałów, oficerów, podoficerów oraz personel szeregowy innych ministerstw i agencji, personel cywilny Ministerstwa Obrony, bułgarskich sił zbrojnych, jednostek podlegających Ministrowi Obrony, Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (Националната служба за охрана) oraz Krajowych Służb Wywiadowczych (Националната разузнавателна служба). Sądem drugiej instancji w takich sprawach jest Wojskowy Sąd Apelacyjny (Военно-апелативният съд). Właściwość sądów wojskowych została określona w kodeksie postępowania karnego. Sądy te mają taki sam status jak sądy okręgowe. **Wojskowy Sąd Apelacyjny** (jeden sąd) rozpoznaje odwołania (w tym zażalenia) od orzeczeń wszystkich sądów wojskowych w Bułgarii.

Szczególny Sąd Karny (Специализиран наказателен съд)

Szczególny Sąd Karny ustanowiono ustawą zmieniającą i uzupełniającą ustawę o systemie sądowym (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym nr 1 z 2011 r.).

Szczególny Sąd Karny jest jedynym takim sądem w Republice Bułgarii (z siedzibą w Sofii) o statusie sądu okręgowego. Jego właściwość określono w odpowiednich przepisach. (Art. 411a kodeksu postępowania karnego zawiera zamknięty katalog przestępstw należących do właściwości Szczególnego Sądu Karnego, z czego większość to przestępstwa popełnione przez organizacje przestępcze lub na ich zlecenie).

W Szczególnym Sądzie Karnym zasiadają sędziowie, a na jego czele stoi prezes sądu.

 Szczególny Apelacyjny Sąd Karny (Апелативният специализиран наказателен съд) rozpoznaje odwołania (w tym zażalenia) od orzeczeń Szczególnego Sądu Karnego. Jego siedziba znajduje się w Sofii.

W Szczególnym Apelacyjnym Sądzie Karnym zasiadają sędziowie, a na jego czele stoi prezes sądu. [Najwyższy Sąd Kasacyjny](#) (Върховен касационен съд) jest sądem karnym najwyższej instancji, który rozpoznaje skargi kasacyjne od orzeczeń wydanych przez Szczególny Apelacyjny Sąd Karny.

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej (Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата)

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej rozpoznaje spory z zakresu prawa cywilnego, w tym spory dotyczące usunięcia luk prawnych w umowach lub dostosowania postanowień umownych do nowych okoliczności, niezależnie od tego, czy jedna strona lub obydwie strony posiadają siedzibę lub miejsce zamieszkania w Bułgarii czy poza nią.

Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej umocnił swoją pozycję najważniejszej instytucji arbitrażowej w Bułgarii i obecnie cieszy się zaufaniem publicznym dzięki profesjonalnej działalności w charakterze organu rozstrzygającego spory prawne. Co roku sąd ten rozstrzyga 250–300 sporów międzynarodowych i krajowych (82% sporów krajowych rozstrzyganych jest w ciągu 9 miesięcy, a 66% sporów międzynarodowych – w ciągu 12 miesięcy).

Ponadto [Sąd Arbitrażowy](#) jest aktywnie zaangażowany w poprawę przepisów dotyczących postępowania arbitrażowego. Jedynymi sporami, których nie można rozstrzygać w postępowaniu arbitrażowym, są spory dotyczące praw rzeczowych dotyczących nieruchomości, roszczeń alimentacyjnych, praw związanych ze stosunkiem pracy oraz sporów dotyczących autorskich praw osobistych czy prawa rodzinnego.

Prawnicza baza danych

Strony internetowe sądów

Każdy bułgarski sąd ma stronę internetową dostarczającą informacji na temat struktury i działalności tego sądu, w tym informacji o sprawach w toku i sprawach zamkniętych, oraz innych użytecznych informacji udostępnianych publicznie.

Na stronie internetowej [Najwyższej Rady Sądownictwa](#) (Висшият съдебен съвет) znajduje się szczegółowy wykaz bułgarskich sądów wraz z adresami i stronami internetowymi (wyłącznie w języku bułgarskim).

Po wydaniu orzeczenia sąd publikuje je na swojej stronie internetowej zgodnie z wymogami określonymi w [ustawie o ochronie danych osobowych](#) oraz [ustawie o ochronie informacji niejawnych](#).

Orzeczenia w sprawach dotyczących stanu cywilnego lub stanu zdrowia osób fizycznych publikuje się bez uzasadnienia.

Więcej informacji znajduje się na poniższych stronach internetowych:

[Najwyższy Sąd Administracyjny](#)

[Sąd wojskowy \(Военен съд\)](#)

[Sąd Arbitrażowy przy Bułgarskiej Izbie Gospodarczo-Przemysłowej \(Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата\)](#)

[Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy](#)

Ostatnia aktualizacja: 29/06/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Czechy

Sądy szczególne

Co do zasady w Republice Czeskiej nie ma sądów szczególnych, chociaż w sądach powszechnych istnieją wyspecjalizowane wydziały (zajmujące się sprawami z zakresu prawa pracy).

Inne sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny

Trybunał Konstytucyjny jest organem wymiaru sprawiedliwości odpowiedzialnym za ochronę konstytucyjności.

Trybunał Konstytucyjny rozpoznaje sprawy w pełnym składzie orzekającym lub w jednym z czterech składów złożonych z trzech sędziów.

Wyłącznie pełny skład orzekający jest uprawniony do wydawania orzeczeń w sprawach dotyczących zasadniczych kwestii o istotnym znaczeniu dla państwa lub sądownictwa. Do zakresu tych spraw należą na przykład: uchylenie ustawy przyjętej przez Parlament, postawienie w stan oskarżenia Prezydenta Republiki lub stwierdzenie niemożności sprawowania przez niego urzędu, czy rozwiązanie partii politycznej.

W pełnym składzie orzekającym zasiadają wszyscy sędziowie, przy czym przy wydawaniu orzeczenia obecnych musi być dziesięciu sędziów spośród pełnego składu. Orzeczenia w następujących sprawach wymagają większości głosów dziewięciu sędziów: uchylenie ustawy przyjętej przez Parlament, orzeczenie dotyczące postawienia w stan oskarżenia Prezydenta Republiki lub stwierdzenia niemożności sprawowania przez niego urzędu, wydanie orzeczenia w oparciu o inną wykładnię prawa niż wykładnia przyjęta w orzeczeniu sądu niższej instancji.

Wszystkie inne sprawy są rozpoznawane w składzie trzech sędziów. Obejmują one na przykład skargi konstytucyjne wniesione przez osoby fizyczne lub gminy, spory dotyczące wyboru lub wybieralności posła/senatora, a także spory kompetencyjne między centralnymi organami państwa a autonomicznymi organami władz lokalnych.

W skład Trybunału Konstytucyjnego wchodzi 15 sędziów. Sędziowie są mianowani przez prezydenta, za zgodą Senatu, na dziesięcioletnią kadencję. Nie ma ograniczeń w zakresie ponownego mianowania.

Na czele administracji Trybunału Konstytucyjnego stoi przewodniczący i dwóch wiceprzewodniczących. Każdy sędzia Trybunału korzysta z pomocy asystentów ds. prawnych i sekretarza.

Więcej informacji można znaleźć na [stronie internetowej Trybunału Konstytucyjnego](#).

Ostatnia aktualizacja: 15/06/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Dania

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Danii.

Sądy szczególne

Sąd Morski i Gospodarczy (Sø- og Handelsretten)

Od jego utworzenia w 1862 r. [Sąd Morski i Gospodarczy](#) rozpoznaje sprawy dotyczące spraw morskich i gospodarczych z całego kraju.

Właściwość Sądu Morskiego i Gospodarczego jest stopniowo rozszerzana; dziś sąd ten rozpoznaje sprawy dotyczące duńskiej **ustawy o znaku towarowym, ustawy o wzorach, ustawy o praktykach handlowych, ustawy o konkurencji**, międzynarodowych warunków obrotu handlowego i innych zagadnień gospodarczych.

Dodatkowo **wydział ds. upadłości** tego sądu rozpoznaje sprawy dotyczące upadłości, zawieszenia płatności, przymusowego ściągnięcia należności i rozłożenia spłaty długu na raty, na obszarze Wielkiej Kopenhagi.

Sąd ds. rejestracji nieruchomości (Tinglysingsretten)

📄 **Sąd ds. Rejestracji Nieruchomości** został utworzony w dniu **1 stycznia 2007 r.** Obszar jego właściwości rozciąga się na całe terytorium Danii.

Sąd ten będzie stopniowo przejmował zadanie rejestracji od sądów rejonowych. Będzie zajmował się sprawami **rejestracji tytułów własności nieruchomości, hipotek i innych opłat, intercyz małżeńskich itp.**

Sąd ds. Rejestracji Nieruchomości rozstrzyga spory związane z rejestracją. Od jego orzeczenia przysługuje odwołanie do Sądu Wyższego dla zachodniej Danii.

Sąd dyscyplinarny dla kadr wymiaru sprawiedliwości (Den Særlige Klageret)

Sąd ten rozpoznaje **sprawy dyscyplinarne przeciwko sędziom** lub innym **urzędnikom sądowym** zatrudnionym przez sądy, w tym przez sądy dla Wysp Owczych i Grenlandii, a także Komisję ds. Dopuszczalności Środków Odwoławczych. Ponadto sąd może wznowić postępowanie w sprawach karnych i odsunąć obrońcę od udziału w postępowaniu w sprawach karnych.

W skład sądu wchodzi sędzia sądu najwyższego, sędzia sądu wyższego, sędzia sądu rejonowego, prawnik oraz prawnik posiadający fachową wiedzę naukową.

Sądy administracyjne

W duńskim systemie sądownictwa nie ma sądów administracyjnych.

Ostatnia aktualizacja: 04/05/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Niemcy

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Niemczech.

Sądy pracy

Sądy pracy rozstrzygają spory z zakresu prawa pracy, wynikające ze stosunków umownych pomiędzy pracownikami a pracodawcami (indywidualne prawo pracy). Rozstrzygają one również spory pomiędzy stronami układów zbiorowych pracy, np. związkami zawodowymi a organizacjami pracodawców (zbiorowe prawo pracy) lub pomiędzy pracodawcą a radą zakładową.

Sądami pierwszej instancji są sądy pracy (jako sądy krajów związkowych – *Länder*). Sprawy rozpoznają izby w składzie jednego sędziego zawodowego pełniącego rolę przewodniczącego składu orzekającego i dwóch ławników: jednego reprezentującego pracowników i jednego – pracodawców. Niektóre postanowienia niebędące częścią postępowania ustnego wydaje przewodniczący składu sędziowskiego bez udziału ławników.

Krajowe sądy pracy (*Landesarbeitsgerichte*), również będące sądami krajów związkowych, rozpoznają środki zaskarżenia od orzeczeń sądów pracy. W tych sądach w składzie orzekającym również zasiadają jeden sędzia zawodowy i dwóch ławników (jeden reprezentujący pracowników i jeden – pracodawców).

W najwyższej instancji sprawy rozpoznaje 📄 **Federalny Sąd Pracy (Bundesarbeitsgericht)**. W tym sądzie w składzie orzekającym zasiadają jeden sędzia zawodowy będący przewodniczącym składu, dwóch dodatkowych sędziów zawodowych i dwóch ławników (jeden reprezentujący pracowników i jeden – pracodawców).

Sądy administracyjne

Sprawy dotyczące decyzji administracyjnych rozpoznają sądy trzech różnych gałęzi systemu sądownictwa, a mianowicie: sądy administracyjne o właściwości ogólnej (*Verwaltungsgerichtsbarkeit*), sądy ds. socjalnych (*Sozialgerichtsbarkeit*) i sądy ds. finansowych (*Finanzgerichtsbarkeit*). Podstawową cechą sądów administracyjnych o właściwości ogólnej oraz sądów ds. socjalnych i sądów ds. finansowych jest stosowanie postępowania z urzędu (*Amtsermittlung*).

Oznacza to, że sądy te są zobowiązane do rozpatrywania materiału dowodowego w sprawie z urzędu (tj. nie tylko na wniosek którejkolwiek ze stron czy na podstawie dowodów przedstawionych przez strony). Dzieje się tak, ponieważ wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z prawdą materialną leży w interesie publicznym.

Sądy administracyjne o właściwości ogólnej

Sądownictwo administracyjne o właściwości ogólnej ma strukturę trójinstancyjną.

W **pierwszej instancji** – sądy administracyjne (*Verwaltungsgerichte*).

W **drugiej instancji** – wyższe sądy administracyjne dla każdego kraju związkowego (*Oberverwaltungsgericht* lub *Verwaltungsgerichtshof*).

W **najwyższej instancji** – 📄 **Federalny Sąd Administracyjny (Bundesverwaltungsgericht)**.

Sądy administracyjne są zazwyczaj sądami pierwszej instancji. Wyższe sądy administracyjne są w pierwszym rzędzie sądami odwoławczymi; ich zadanie polega na badaniu orzeczeń sądów pierwszej instancji co do kwestii faktycznych i prawnych. Poza bardzo nielicznymi wyjątkami Federalny Sąd Administracyjny działa jako sąd najwyższej instancji rozpoznający środki zaskarżenia dotyczące wyłącznie kwestii prawnych (*Revision*).

Sądy administracyjne o właściwości ogólnej rozpatrują w zasadzie wszystkie spory między organami administracji a osobami fizycznymi, które dotyczą prawidłowego stosowania ustaw i przepisów wykonawczych z zakresu prawa administracyjnego. W przypadku gdy organ administracji działał w sprawie nie jako podmiot publiczny, lecz jako podmiot gospodarczy, zamiast sądów administracyjnych właściwe są sądy powszechne. Dotyczy to wszystkich sporów wynikających z takiej działalności. Ponadto do właściwości tych sądów administracyjnych nie należą spory zastrzeżone na mocy prawa dla właściwości innego sądu (np. sądu ds. finansowych, sądu ds. socjalnych lub sądów powszechnych).

Orzeczenia sądów administracyjnych zapadają w składach sędziowskich. Sądy administracyjne rozpoznają zazwyczaj sprawy w składach złożonych z trzech sędziów zawodowych i dwóch ławników. Wyższe sądy administracyjne orzekają zwykle w składach złożonych z trzech sędziów zawodowych. Federalny Sąd Administracyjny orzeka zwykle w składzie pięciu sędziów zawodowych. W sądach administracyjnych sprawy może rozpoznawać sędzia w składzie jednoosobowym.

Sądy ds. socjalnych

Sądy ds. socjalnych mają, podobnie jak sądy administracyjne o właściwości ogólnej, strukturę trójinstancyjną – każda instancja ma przydzielony odpowiedni zakres działań. Sądy ds. socjalnych orzekają co do zasady w pierwszej instancji. Sądami apelacyjnymi jest 14 krajowych sądów ds. socjalnych (*Landessozialgerichte*) – po jednym na kraj związkowy; poza bardzo nielicznymi wyjątkami 📄 **Federalny Sąd ds. Socjalnych (Bundessozialgericht)** działa jako sąd najwyższej instancji rozpatrujący środki zaskarżenia dotyczące wyłącznie kwestii prawnych (*Revision*).

Sądy ds. socjalnych rozpatrują głównie spory w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (renty, ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, ubezpieczenia na pokrycie kosztów opieki długoterminowej), ubezpieczeń od utraty pracy, zasiłku dla osób poszukujących pracy oraz systemu opieki społecznej (w szczególności pomocy społecznej, świadczeń przysługujących na podstawie ustawy o świadczeniach dla ubiegających się o azyl (Asylbewerberleistungsgesetz), a także niektórych kwestii związanych z ustawą o osobach niepełnosprawnych (Schwerbehindertenrecht). W składach orzekających sądów ds. socjalnych zasiadają jeden sędzia zawodowy i dwóch ławników. Wyższe sądy ds. socjalnych w poszczególnych federalnych krajach związkowych i Federalny Sąd ds. Socjalnych rozpoznają sprawy w składzie trzech sędziów zawodowych i dwóch ławników.

Sądy ds. finansowych

Sądownictwo finansowe stanowią sądy ds. finansowych pierwszej instancji oraz **Federalny Trybunał Finansowy (Bundesfinanzhof)**, który działa jako najwyższy sąd odwoławczy rozpatrujący środki zaskarżenia dotyczące kwestii prawnych (*Revision*). W zakres właściwości sądownictwa finansowego wchodzi głównie spory o daniny publiczne, w tym podatki oraz cła. Składy orzekające sądów ds. finansowych składają się z trzech sędziów zawodowych i dwóch ławników, zaś Federalnego Trybunału Finansowego – zasadniczo z pięciu sędziów zawodowych. W sądach ds. finansowych sprawy może rozpoznawać sędzia w składzie jednoosobowym.

Inne sądy szczególne

Federalny Trybunał Konstytucyjny

 Federalny Trybunał Konstytucyjny (Bundesverfassungsgericht) jest właściwy do rozpoznawania spraw konstytucyjnych na szczeblu federalnym. Trybunał orzeka na podstawie niemieckiej ustawy zasadniczej (Grundgesetz). Większość spraw zawisłych przed Federalnym Trybunałem Konstytucyjnym stanowią skargi konstytucyjne. Wnoszą je obywatele, którzy twierdzą, że wyrok, działania rządu lub akty normatywne naruszają ich prawa konstytucyjne. Skarga konstytucyjna jest zasadniczo dopuszczalna dopiero po wyczerpaniu drogi prawnej (tj. od orzeczeń wydanych przez najwyższą instancję). Wyłącznie w drodze wyjątku można zaskarżyć bezpośrednio akt normatywny.

Prawo przewiduje również szereg innych rodzajów postępowań przed tym sądem, w szczególności abstrakcyjną i konkretną kontrolę konstytucyjności ustaw i rozstrzyganie sporów kompetencyjnych między organami konstytucyjnym. Niektóre orzeczenia Federalnego Trybunału Konstytucyjnego mogą nabrać mocy prawnej. Trybunał składa się z dwóch wydziałów (*Senate*) – w każdym zasiada po ośmiu członków. Orzeczenia zapadają w izbach, z których każda składa się z trzech sędziów, lub w wydziałach, w większości bez przeprowadzenia postępowania ustnego.

Trybunały konstytucyjne krajów związkowych (Landesverfassungsgerichte/Staatsgerichtshöfe)

Kraje związkowe (*Länder*) mają swoje trybunały konstytucyjne. Rozstrzygają one spory konstytucyjne na gruncie prawa krajowego (*Landesrecht*), które również reguluje ich ustrój, procedury administracyjne i właściwość.

Powiązane strony

 Federalny Sąd Pracy

 Federalny Sąd Administracyjny

 Federalny Sąd ds. Socjalnych

 Federalny Trybunał Finansowy

 Federalny Trybunał Konstytucyjny

Ostatnia aktualizacja: 14/05/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Estonia

W tej części znajdziesz informacje na temat sądów administracyjnych i sądów szczególnych w ramach estońskiego systemu sądownictwa.

Sądy szczególne

Konstytucja estońska przewiduje możliwość przyjmowania przepisów o utworzeniu sądów szczególnych o określonej właściwości. Zakazuje się tworzenia sądów nadzwyczajnych.

W Estonii nie utworzono żadnych sądów szczególnych.

Sąd konstytucyjny

Sąd Najwyższy pełni jednocześnie funkcję sądu apelacyjnego najwyższej instancji i sądu konstytucyjnego.

Działając jako sąd konstytucyjny, Sąd Najwyższy:

orzeka w przedmiocie wniosków o stwierdzenie zgodności z konstytucją powszechnie obowiązujących aktów normatywnych oraz przypadków odmowy wydania takich aktów;

orzeka w przedmiocie wniosków o zbadanie zgodności umów międzynarodowych z konstytucją;

orzeka w przedmiocie wniosków o wydanie opinii w sprawie wykładni konstytucji w związku z prawem Unii Europejskiej;

orzeka w przedmiocie wniosków dotyczących uchwał i skarg na uchwały estońskiego parlamentu, prezydium parlamentu oraz Prezydenta Republiki;

orzeka w przedmiocie wniosków o stwierdzenie niezdolności posła, Prezydenta Republiki, Kanclerza Sprawiedliwości lub Kontrolera Państwowego do wykonywania obowiązków w dłuższym okresie;

orzeka w przedmiocie wniosków o pozbawienie mandatu posła;

postanawia w przedmiocie udzielenia zgody przewodniczącemu parlamentu, występującemu w charakterze Prezydenta Republiki, na ogłoszenie przedterminowych wyborów parlamentarnych lub odmawia udzielenia zgody na ogłoszenie ustawy;

orzeka w przedmiocie wniosków o delegalizację partii politycznej;

orzeka w przedmiocie skarg i protestów przeciwko działaniom administracji wyborczych i decyzjom i działaniom komisji wyborczych.

Osoba fizyczna nie może wnieść skargi konstytucyjnej.

Dane kontaktowe Sądu Najwyższego dostępne są na stronie internetowej **Sądu Najwyższego**.

Skarga konstytucyjna została uregulowana w **ustawie o postępowaniu sądowym w sprawie skargi konstytucyjnej**.

Sądy administracyjne

Sądy administracyjne rozpoznają sprawy administracyjne jako sądy **pierwszej instancji**. W Estonii funkcjonują one jako niezależne organy sądowe jedynie w pierwszej instancji.

Orzeczenia sądów administracyjnych można zaskarżyć do sądów okręgowych, działających jako sądy drugiej instancji.

Właściwość sądów administracyjnych, procedurę wnoszenia skargi do sądu administracyjnego oraz przepisy dotyczące postępowania przed sądami administracyjnymi określono w **kodeksie postępowania przed sądami administracyjnymi**.

Sądy administracyjne

W Estonii działają dwa sądy administracyjne: Sąd Administracyjny w Tallinnie oraz Sąd Administracyjny w Tartu.

Sądy administracyjne mają ośrodki zamiejscowe (*kohtumaja*).

Sąd Administracyjny w Tallinnie (Tallinna Halduskohus) ma dwa ośrodki zamiejscowe:

ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Tallinnie;

ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Pärnu.

Sąd Administracyjny w Tartu (Tartu Halduskohus) ma dwa ośrodki zamiejscowe:

ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Tartu;

ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Jõhvi.

Sądy okręgowe:

W Estonii działają dwa sądy okręgowe, pełniące funkcję sądów drugiej instancji.

Sąd Okręgowy w Tallinie (Tallinna Ringkonnakohus)

Sąd Okręgowy w Tartu (Tartu Ringkonnakohus)

Dane kontaktowe sądów estońskich są dostępne na ich [stronie internetowej](#). Dostęp do danych kontaktowych sądów jest **bezpłatny**.

Ostatnia aktualizacja: 01/10/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Irlandia

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Irlandii jako elementu systemu sądowego. Aby zapoznać się z ogólnymi informacjami dotyczącymi sądów, zob. strony na temat [systemu sądowego i sądów zwyczajnych](#).

Sądy szczególne

Trybunał ds. Drobnych Roszczeń (Small Claims Court)

Postępowanie w sprawie drobnych roszczeń zapewnia tani i nieformalny sposób rozstrzygania sporów konsumenckich bez konieczności korzystania przez strony z zastępstwa procesowego. Trybunał ds. Drobnych Roszczeń (Small Claims Court) działa w ramach sądu rejonowego (*District Court*). Postępowanie to ma zastosowanie w przypadku roszczeń nieprzekraczających kwoty 2 000 EUR w przypadku nabycia przez konsumenta towarów lub usług, wystąpienia drobnej szkody majątkowej lub dochodzenia zwrotu kaucji za najem lokalu. W przypadku roszczeń bezspornych nie jest wymagane stawiennictwo w sądzie. W przypadku nieuznania roszczenia i niemożności polubownego rozstrzygnięcia sporu, sprawę rozpoznaje sędzia sądu rejonowego, od którego orzeczenia przysługuje odwołanie do sądu okręgowego.

Sąd Gospodarczy (Commercial Court)

Sąd Gospodarczy stanowi w istocie wyspecjalizowany wydział Wysokiego Trybunału (High Court). Sąd ten jest uprawniony do bezzwłocznego rozpatrywania spraw, co stanowi jedną z jego najważniejszych cech. W tym celu w sądzie opracowano procedury przyspieszające rozpatrywanie spraw znajdujących się na wokandzie. Procedury te są uregulowane w zarządzeniu stanowiącym element regulaminu sądów wyższej instancji ([Order 63A Rules of the Superior Courts](#)):

Sąd ten rozpatruje sprawy ujęte w kategorii „postępowania w sprawach gospodarczych” (*commercial proceedings*) zgodnie z zarządzeniem 63A, r1 (Order 63A, r1). Obejmują one spory z zakresu prawa spółek, prawa upadłościowego, własności intelektualnej, budownictwa, prawa administracyjnego i prawa konstytucyjnego. Sprawa z powództwa lub powództwa wzajemnego zostanie przyjęta do rozpoznania przez sąd zgodnie z zarządzeniem 63A, r1(a), jeśli wartość przedmiotu sporu wynosi co najmniej 1 000 000 EUR. W odniesieniu do spraw przyjętych zgodnie z zarządzeniem 63A, r1(b) nie przyjęto progu, co daje sędziemu tego sądu swobodę oceny.

Sąd ds. Osób Uzależnionych od Narkotyków (Drug Treatment Court)

Program Drug Treatment Court (DTC) działa w ramach sądu rejonowego (*District Court*). Umożliwia on osobom uzależnionym od narkotyków, skazanym za przestępstwa popełnione bez użycia przemocy, wydostanie się z kręgu uzależnienia, przestępstw i pobyków w więzieniu. Odpowiednich kandydatów ocenia się na podstawie ich motywacji do zaangażowania się w program.

Pozostałe trybunały

Szereg trybunałów rozpoznaje sprawy dotyczące odwołań w sprawie podatku dochodowego, uprawnień do zasiłków z opieki społecznej, skarg na podstawie przepisów dotyczących równouprawnienia, wniosków imigracyjnych, planowania przestrzennego oraz spraw pracowniczych. Trybunałom tym nie przewodniczą sędziowie, ale wykwalifikowani specjaliści, a ich decyzje podlegają odwołaniu lub kontroli przez sąd okręgowy lub Wysoki Trybunał.

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Grecja

W tej sekcji przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Grecji.

Izba Obrachunkowa

Izba Obrachunkowa (Ελεγκτικό Συνέδριο), przewidziana w art. 98 greckiej konstytucji, jest sądem **najwyższej instancji** o dwojakim charakterze – pełniącym zarówno funkcje **sądowe, jak i administracyjne**. Przy wykonywaniu uprawnień administracyjnych zachowuje jednak charakter właściwy dla organu sądowego. Skład Izby Obrachunkowej jest analogiczny do składu Rady Stanu. Izba Obrachunkowa realizuje swoje funkcje sądowe na **posiedzeniach plenarnych** (*Ολομέλεια*), **w trzech izbach** (*τμήματα*) oraz w **wydziałach** (*κλίμακια*).

Jej **podstawowe zadania** są następujące:

kontrola wydatków organów państwowych i samorządów lub innych osób prawnych prawa publicznego;

kontrola umów o dużej wartości finansowej zawieranych przez organy państwowe lub jednostki o równorzędnym statusie;

kontrola rachunków sporządzanych przez księgowych zatrudnionych w jednostkach publicznych i jednostkach samorządu terytorialnego oraz rachunków innych osób prawnych prawa publicznego;

opiniowanie wniosków ustawodawczych dotyczących rent i emerytur lub uznania wysługi lat do celów ustalenia uprawnień emerytalnych;

sporządzanie i przedstawianie parlamentowi rządowego zestawienia dochodów i wydatków (*απολογισμός*) oraz bilansu (*ισολογισμός*);

rozstrzyganie sporów dotyczących przyznania rent i emerytur;

rozpoznawanie spraw dotyczących **odpowiedzialności** cywilnych i wojskowych urzędników służby cywilnej za szkody na niekorzyść państwa – zarówno umyślne, jak i spowodowane niedbalstwem.

Orzeczenia Izby Obrachunkowej nie podlegają kontroli sądowej Rady Stanu.

Inne sądy szczególne

Sądy wojskowe (*στρατοδικεία*), sądy sił morskich (*ναυτοδικεία*) oraz sądy sił powietrznych (*αεροδικεία*)

Są to **szczególne sądy karne**. Wszystkie przestępstwa popełnione przez personel wojsk lądowych, marynarki wojennej i lotnictwa podlegają (bez wyjątku) jurysdykcji powyższych sądów.

Szczególny Sąd Najwyższy

Szczególny Sąd Najwyższy (Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο) jest sądem szczególnym, podobnym do Trybunału Konstytucyjnego w tym sensie, że większość sporów rozstrzyganych w ramach jego właściwości dotyczy kwestii konstytucyjnych. Sąd ten został przewidziany art. 100 greckiej konstytucji i jest właściwy do orzekania w sprawie ważności wyborów parlamentarnych, usuwania członków parlamentu z urzędu oraz rozstrzygania sporów między trzema greckimi sądami najwyższej instancji. Wyroki Szczególnego Sądu Najwyższego są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu.

W sądzie tym zasiadają: przewodniczący Rady Stanu, prezes Sądu Najwyższego (Αρείος Πάγος), prezes Izby Obrachunkowej, czterech radców Rady Stanu i czterech radców Sądu Najwyższego (wyznaczanych w drodze losowania co dwa lata).

Sądowi przewodniczy **przewodniczący Rady Stanu lub prezes Sądu Najwyższego**, w zależności od tego, który z nich ma dłuższy staż. W trakcie rozstrzygania spraw dotyczących sporów z zakresu prawa konstytucyjnego lub wykładni przepisów prawnych w sądzie zasiada również dwóch profesorów zwyczajnych z dziedziny prawa wykładających na greckich uniwersytetach.

Sąd szczególny do spraw uchybień

Sąd szczególny do spraw uchybień (Ειδικό Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας) jest przewidziany w **art. 99 konstytucji** i ustawie nr 693/1977. Rozpoznaje on sprawy dotyczące uchybień w postępowaniu przeciwko funkcjonariuszom wymiaru sprawiedliwości. W skład sądu wchodzi przewodniczący Rady Stanu, pełniący funkcję przewodniczącego tego sądu szczególnego, radca Rady Stanu, radca Sądu Najwyższego, radca Izby Obrachunkowej, dwóch profesorów zwyczajnych z dziedziny prawa wykładających na greckich uniwersytetach oraz dwóch adwokatów (członków Najwyższej Rady Dyscyplinarnej, powoływanych w drodze losowania).

Sąd szczególny ds. odpowiedzialności ministrów

Powołanie sądu szczególnego ds. odpowiedzialności ministrów (Ειδικό Δικαστήριο Ευθύνης Υπουργών) przewidziano w **art. 86 greckiej konstytucji**.

Sąd ten zbiera się, by rozpatrzyć konkretną sprawę. Zasiada w nim sześciu członków Rady Stanu oraz siedmiu członków Sądu Najwyższego, wybranych losowo przez przewodniczącego parlamentu, po wniesieniu wniosku o rozpatrzenie sprawy. Rozprawy mają charakter publicznego posiedzenia parlamentu i są prowadzone przez członków dwóch wyżej wymienionych sądów najwyższych, powołanych lub mianowanych na swoje stanowiska zanim wniosek o wszczęcie postępowania zostanie skierowany do sądu. Przewodniczącym zostaje osoba najwyższa stopniem spośród wybranych członków Sądu Najwyższego. Jeżeli więcej osób ma ten sam stopień, przewodniczącym zostaje osoba z najwyższym stażem. W charakterze oskarżyciela publicznego występuje wybrany losowo członek Biura Prokuratury Sądu Najwyższego lub jego zastępca, również wybrany losowo.

Sąd ten jest właściwy do rozpoznawania spraw karnych dotyczących przestępstw popełnionych przez urzędujących członków gabinetu (ministrów i wiceministrów), pod warunkiem, że sprawy te zostały skierowane do sądu przez parlament.

Sąd szczególny do spraw sporów dotyczących wynagrodzenia funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości

Sąd szczególny do spraw sporów dotyczących wynagrodzenia funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości (Ειδικό Δικαστήριο Μισθολογικών Διαφορών Δικαστικών Λειτουργιών) jest przewidziany w **art. 88 konstytucji**.

W jego skład wchodzi członkowie sądu szczególnego przewidzianego w art. 99 konstytucji oraz jeden profesor zwyczajny i dodatkowo jeden adwokat.

Sąd jest właściwy do rozpoznawania sporów dotyczących (wszystkich rodzajów) wynagrodzeń i emerytur/rent funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości, gdy rozstrzygnięcie kwestii prawnych prawdopodobnie wpłynie na pensję, emeryturę/rentę lub status podatkowy większej liczby urzędników.

Prawnicze bazy danych

Strona internetowa **Izby Obrachunkowej** zawiera streszczenia pewnej liczby wyroków.

Powiązane strony

 Izba Obrachunkowa

Ostatnia aktualizacja: 29/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Hiszpania

Art.117 hiszpańskiej konstytucji z 1978 r. stanowi, że podstawą organizacji i funkcjonowania sądów krajowych jest zasada jedności władzy sędziowskiej.

Zgodnie z hiszpańskim systemem prawnym sądy powszechne dzielą się na cztery piony w zależności od obszaru prawa: cywilne, karne, sądowno-administracyjne oraz spraw społecznych lub pracy.

Poza tymi czterema obszarami prawa podlegającymi sądom powszechnym w hiszpańskim systemie prawnym wyróżnia się sądownictwo wojskowe, które stanowi integralną część systemu sądownictwa państwowego (*poder judicial del estado*) i obejmuje wyłącznie ustanowione prawem sądy wojskowe.

Spyry kompetencyjne między sądami właściwymi dla dowolnego obszaru prawa podlegającego sądom powszechnym a sądami wojskowymi rozstrzyga wyspecjalizowana izba Sądu Najwyższego (Tribunal Supremo), tj. Izba ds. Sporów Kompetencyjnych (Sala de Conflictos de Jurisdicción), w której skład wchodzi Prezes Sądu Najwyższego, dwóch sędziów wyższego trybunału z izby Sądu Najwyższego właściwej dla obszaru prawa, którego dotyczy spór, oraz dwóch sędziów wyższego trybunału z Izby ds. Wojskowych (Sala de lo Militar), przy czym wszystkich wymienionych sędziów wybiera Rada Generalna Sądownictwa (Consejo General del Poder Judicial) na sesji plenarnej.

Niektóre sądy mogą specjalizować się w określonych sprawach w ramach obszarów prawa podlegających sądom powszechnym. Są to na przykład sądy ds. przemocy wobec kobiet, sądy gospodarcze, sądy penitencjarne oraz sądy ds. nieletnich.

W ustawie organicznej o władzy sędziowskiej (Ley Orgánica del Poder Judicial – LOPJ) przewidziano następujące sądy szczególne:

SĄDY GOSPODARCZE

Sądy gospodarcze (*juzgados de lo mercantil*), funkcjonujące od dnia 1 września 2004 r., to sądy szczególne stanowiące część systemu sądownictwa cywilnego.

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

Zasadniczo w każdej prowincji funkcjonuje co najmniej jeden sąd gospodarczy, z siedzibą w stolicy prowincji, który jest właściwy miejscowo dla całej prowincji.

Sądy gospodarcze mogą również zostać ustanowione w innych miejscowościach lub miastach poza stolicą prowincji, jeżeli jest to uzasadnione liczbą ludności, istnieniem ośrodków przemysłowych lub gospodarczych bądź względami ekonomicznymi. Zakres właściwości tych sądów ustala się zgodnie z okolicznościami każdej sprawy.

Mogą zostać ustanowione sądy gospodarcze właściwe miejscowo dla dwóch lub większej liczby prowincji tej samej wspólnoty autonomicznej.

WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWA

Sądy gospodarcze orzekają w sprawach związanych z **niewypłacalnością** zgodnie z przepisami prawa, które regulują ich funkcjonowanie.

Sądy gospodarcze orzekają również w sprawach należących do właściwości sądów cywilnych, w tym w postępowaniach, w których powództwo dotyczy nieuczciwej konkurencji, własności przemysłowej, własności intelektualnej i działalności reklamowej, oraz we wszystkich postępowaniach cywilnych wszczynanych na podstawie przepisów dotyczących spółek handlowych i spółdzielni.

Sądy gospodarcze są właściwe do **uznawania i wykonywania wyroków i innych orzeczeń wydanych przez sąd zagraniczny, w tym sąd arbitrażowy**, jeżeli dotyczą one spraw im podlegających, chyba że zgodnie z umowami międzynarodowymi i innymi przepisami sprawy takie są zastrzeżone do właściwości innego sądu.

ŚRODKI ODWOŁAWCZE

Sądy prowincji rozpoznają przewidziane prawem apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy gospodarcze, z wyjątkiem wyroków dotyczących prawa pracy wydanych w postępowaniach w związku z niewypłacalnością – w takim przypadku w sądzie musi funkcjonować co najmniej jedna izba o właściwości szczególnej w tym zakresie zgodnie z postanowieniami ustawy organicznej o władzy sądowniczej.

Inne środki odwoławcze można wnieść zgodnie z ustawą organiczną o władzy sądowniczej w przewidzianych w tej ustawie sprawach.

SĄDY DS. WSPÓLNOTOWYCH ZNAKÓW TOWAROWYCH

Sądami ds. wspólnotowych znaków towarowych (*Juzgados de Marca Comunitaria*) są sądy gospodarcze w Alicante w zakresie, w jakim korzystają one z przysługującej im właściwości wyłącznej do rozpoznawania w pierwszej instancji wszelkich sporów wniesionych na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego i rozporządzenia Rady (WE) nr 6/2002 z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych.

W odniesieniu do tych spraw sądy gospodarcze są właściwe miejscowo dla całego terytorium Hiszpanii i wyłącznie do tych celów nazywa się je sądami ds. wspólnotowych znaków towarowych.

Stanowią one część systemu sądownictwa cywilnego.

Ponadto wyspecjalizowane wydziały Sądu Prowincji w Alicante mają również właściwość wyłączną do rozpoznawania w pierwszej instancji wszelkich środków odwoławczych przewidzianych w art. 101 rozporządzenia Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego i w rozporządzeniu Rady (WE) nr 6/2002 z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych. W odniesieniu do tych spraw sądy gospodarcze są właściwe miejscowo dla całego terytorium Hiszpanii i wyłącznie do tych celów nazywa się je sądami ds. wspólnotowych znaków towarowych.

SĄDY PENITENCJARNE

Zgodnie z ogólną ustawą o postępowaniu karnym (Ley General Penitenciaria) sądy penitencjarne (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) są właściwe do wykonywania kar pozbawienia wolności i środków zabezpieczających, sprawowania kontroli sądowej nad uprawnieniami dyscyplinarnymi organów penitencjarnych, ochrony praw i świadczeń przysługujących więźniom oraz w innych sprawach przewidzianych prawem. Stanowią one część systemu sądownictwa karnego.

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

W ramach systemu sądownictwa karnego w każdej prowincji funkcjonuje co najmniej jeden sąd penitencjarny.

W Madrycie funkcjonuje co najmniej jeden centralny sąd penitencjarny, który jest właściwy miejscowo dla całego terytorium Hiszpanii.

WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWA

Zgodnie z ogólną ustawą o postępowaniu karnym sądy penitencjarne są właściwe do wykonywania kar pozbawienia wolności i środków zabezpieczających, sprawowania kontroli sądowej nad uprawnieniami dyscyplinarnymi organów penitencjarnych, ochrony praw i świadczeń przysługujących więźniom oraz w innych sprawach przewidzianych prawem.

ŚRODKI ODWOŁAWCZE

Sądy prowincji rozpoznają przewidziane w przepisach apelacje od wyroków wydanych przez penitencjarne sądy prowincji.

Inne środki odwoławcze można wnieść zgodnie z ustawą organiczną o władzy sądowniczej w przewidzianych w tej ustawie sprawach.

SĄDY DS. NIELETNICH

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

W każdej prowincji funkcjonuje co najmniej jeden sąd ds. nieletnich (*Juzgado de Menores*), z siedzibą w stolicy prowincji, który jest właściwy miejscowo dla całej prowincji.

W Madrycie funkcjonuje Centralny Sąd ds. Nieletnich, który jest właściwy dla całego terytorium Hiszpanii i rozpoznaje sprawy zastrzeżone do jego właściwości na mocy przepisów dotyczących odpowiedzialności karnej nieletnich.

WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWA

Sądy ds. nieletnich są właściwe dla spraw o czyny karalne popełnione przez osoby w wieku 14–18 lat.

Sędziowie sądów ds. nieletnich wykonują funkcje przewidziane w przepisach w odniesieniu do nieletnich, którzy popełnili czyny wypełniające znamiona czynu zabronionego, jak również funkcje dotyczące nieletnich zastrzeżone prawem do ich właściwości.

ŚRODKI ODWOŁAWCZE

Sądy prowincji rozpoznają przewidziane w przepisach apelacje od wyroków wydanych przez sądy prowincji ds. nieletnich.

Inne środki odwoławcze można wnieść zgodnie z ustawą organiczną o władzy sądowniczej w przewidzianych w tej ustawie sprawach.

SĄDY DS. PRZEMOCY WOBEC KOBIET

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

W każdym okręgu funkcjonuje co najmniej jeden sąd ds. przemocy wobec kobiet (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), z siedzibą w stolicy prowincji, który jest właściwy miejscowo dla całej prowincji. Nazwa każdego sądu odpowiada nazwie gminy, w której znajduje się jego siedziba.

Na wniosek Rady Generalnej Sądownictwa i – w stosownych przypadkach – po przedstawieniu sprawozdania przez rząd wspólnoty autonomicznej, w przypadku gdy sprawowanie wymiaru sprawiedliwości powierzono tej wspólnotie autonomicznej w drodze dewolucji, rząd może – na mocy dekretu królewskiego – rozszerzyć właściwość miejscową poszczególnych sądów ds. przemocy wobec kobiet na kilka okręgów na obszarze jednej prowincji.

Po przedstawieniu sprawozdania przez izby regulujące (*Salas de Gobierno*) Rada Generalna Sądownictwa może wyrazić zgodę na to, by w okręgach, w których jest to konieczne lub uzasadnione obciążeniem sądów pracą, sprawy podlegające właściwości tych sądów rozpoznawał sąd pierwszej instancji oraz śledczy (*Juzgado de Primera Instancia e Instrucción*) lub sąd śledczy (*Juzgado de Instrucción*).

W okręgach, w których funkcjonuje wyłącznie sąd pierwszej instancji oraz śledczy, sąd ten jest właściwy dla spraw należących do właściwości sądów ds. przemocy wobec kobiet.

Sądy ds. przemocy wobec kobiet stanowią część systemu sądownictwa karnego.

WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWA

W ramach systemu sądownictwa karnego oraz zgodnie z zasadami postępowania i wnoszenia środków odwoławczych w każdej sprawie przewidzianymi w kodeksie postępowania karnego (Ley de Enjuiciamiento Criminal) sądy ds. przemocy wobec kobiet są właściwe między innymi w następujących sprawach: prowadzenie postępowań karnych wszczętych na podstawie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w sprawach o przestępstwa wymienione w tytułach kodeksu karnego (Código Penal), tj. w sprawach o zabójstwo, przerwanie ciąży, uszkodzenie prenatalne, pozbawienie wolności, naruszenie integralności psychicznej, przestępstwo przeciwko wolności seksualnej, naruszenie prawa do prywatności oraz do ochrony wizerunku i reputacji, a także o wszelkie inne przestępstwa popełnione przy użyciu przemocy lub groźby, jeżeli przestępstwa te popełniono przeciwko obecnej lub byłej żonie lub kobiecie pozostającej ze sprawcą w porównywalnym związku, bez względu na to, czy kobieta i sprawca ze sobą zamieszkują, lub przeciwko zstępny, żonie lub konkubinie sprawcy bądź przeciwko małoletni lub osobom z zaświadczeniem o niepełnosprawności, którzy zamieszkują ze sprawcą lub znajdują się *de facto* pod jego władzą rodzicielską, pieczę, kuratelą, opieką lub ochroną zapewnianą przez żonę lub konkubinę, w tym w przypadku popełnienia czynu z użyciem przemocy ze względu na płeć;

prowadzenie postępowań karnych wszczętych na podstawie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w sprawach o dowolne przestępstwo przeciwko prawom i obowiązkom rodziny, jeżeli ofiara należy do grona osób wymienionych w poprzednim podpunkcie;

zarządzanie właściwych środków ochrony na rzecz ofiar, bez uszczerbku dla uprawnień sędziego prowadzącego sprawę (*Juez de Guardia*);

prowadzenie postępowań i orzekanie w sprawach wykroczeń wchodzących w zakres ich właściwości rzeczowej, jeżeli ofiara należy do grona osób wymienionych w poprzednim podpunkcie;

wydawanie i wykonywanie instrumentów wzajemnego uznawania wyroków w sprawach karnych na obszarze Unii Europejskiej w sprawach wchodzących w zakres ich właściwości rzeczowej;

prowadzenie postępowań karnych wszczętych na podstawie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w sprawach o przestępstwa wymienione w art. 468 kodeksu karnego i zagrożone karą na mocy tego artykułu, jeżeli ofiarą przestępstwa, wskutek którego naruszono wydane na jej korzyść postanowienie lub przysługujący jej środek zabezpieczający lub środek ochrony, jest obecna lub była żona lub kobieta pozostająca ze sprawcą w porównywalnym związku, bez względu na to, czy kobieta i sprawca ze sobą zamieszkują, lub zstępny, żona lub konkubina sprawcy bądź małoletni lub osoba z zaświadczeniem o niepełnosprawności, którzy zamieszkują ze sprawcą lub znajdują się pod jego władzą rodzicielską, pieczę, kuratelą lub opieką zapewnianą przez żonę lub konkubinę.

W ramach systemu sądownictwa cywilnego oraz zgodnie z zasadami postępowania i wnoszenia środków odwoławczych w każdej sprawie przewidzianymi w kodeksie postępowania karnego (Ley de Enjuiciamiento Criminal) sądy ds. przemocy wobec kobiet są właściwe między innymi w sprawach dotyczących:

pochodzenia dziecka, macierzyństwa i ojcostwa;

unieważnienia małżeństwa, separacji i rozwodu;

stosunków między ojcem a dzieckiem;

przysposobienia lub zmiany środków dotyczących spraw rodzinnych;

wyłącznie pieczy nad dzieckiem lub świadczeń alimentacyjnych, których jedno z rodziców żąda od drugiego z rodziców w imieniu dzieci;

konieczności wyrażenia zgody na przysposobienie;

odwołań od decyzji administracyjnych dotyczących ochrony małoletnich.

Sądy ds. przemocy wobec kobiet mają wyjątkową i wyłączną właściwość w ramach systemu sądownictwa cywilnego, jeżeli spełnione są wszystkie następujące przesłanki:

jeżeli wszczęto postępowanie cywilne w którejkolwiek ze spraw wymienionych w poprzednim akapicie;

jeżeli jedną ze stron postępowania cywilnego jest ofiara czynu z użyciem przemocy ze względu na płeć;

jeżeli wobec jednej ze stron postępowania cywilnego wniesiono zarzuty popełnienia czynu karalnego z użyciem przemocy ze względu na płeć, podżegania lub pomocnictwa;

jeżeli sąd ds. przemocy wobec kobiet wszczął postępowanie karne w sprawie o przestępstwo lub wykroczenie popełnione z użyciem przemocy wobec kobiet lub wydał nakaz ochrony ofiary przemocy ze względu na płeć.

Jeżeli zdaniem sędziego czyny, o których sąd się dowiedział, nie stanowią niepodważalnie czynów popełnionych z użyciem przemocy ze względu na płeć, sędzia może oddalić zarzuty i skierować postępowanie do właściwego sądu.

W żadnym z wymienionych powyżej przypadków mediacja nie jest dozwolona.

ŚRODKI ODWOŁAWCZE

Sądy prowincji rozpoznają przewidziane w przepisach apelacje od wyroków wydanych przez sądy prowincji ds. przemocy wobec kobiet.

Inne środki odwoławcze można wnieść zgodnie z ustawą organiczną o władzy sądowniczej w przewidzianych w tej ustawie sprawach.

SĄDY SZCZEGÓLNE USTANOWIONE UCHWAŁĄ RADY GENERALNEJ SĄDOWNICTWA

Sądy szczególne w Hiszpanii, bez uszczerbku dla jedności władzy sądowniczej w zakresie, w jakim wchodzi w skład pięciu pionów systemu sądownictwa, obejmują nie tylko sądy ustanowione na podstawie ustawy organicznej o władzy sądowniczej, tak jak w przypadku sądów gospodarczych, sądów ds. nieletnich lub sądów ds. przemocy wobec kobiet, ale może je również ustanowić Rada Generalna Sądownictwa na mocy art. 98 tej ustawy, co ma miejsce w

przypadku sądów rodzinnych (*Juzgados de Familia*), sądów hipotecznych (*Juzgados de Ejecución Hipotecaria*) i sądów ds. postępowania egzekucyjnego (*Juzgados de Ejecutorias*).

Inne sądy szczególne

Art. 117 hiszpańskiej konstytucji z 1978 r. (w tytule VI, dotyczącym władzy sądowniczej) stanowi, że podstawą organizacji i funkcjonowania sądów krajowych jest zasada jedności władzy sądowniczej.

Zasadę tę odzwierciedla jednolity system sądownictwa, w skład którego wchodzi wszyscy sędziowie, którzy tworzą sądownictwo powszechne.

Zgodnie z hiszpańską konstytucją sprawiedliwość pochodzi od narodu, a wymiar sprawiedliwości w imieniu Króla sprawują sędziowie, którzy tworzą władzę sądowniczą i którzy są niezawisli i nieusuwalni, odpowiadają za swoje czyny oraz podlegają wyłącznie przepisom prawa.

Złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub przeniesienie w stan spoczynku może nastąpić wyłącznie na mocy odpowiednich przesłanek i tylko w przypadkach określonych w ustawie.

Wykonywanie wymiaru sprawiedliwości we wszelkiego typu czynnościach związanych zarówno z wydawaniem wyroków, jak i zapewnieniem ich wykonania, należy wyłącznie do sądów powołanych przez ustawy, które określają ich właściwość i zasady postępowania.

Sądy wykonują wyłącznie funkcje wskazane w poprzednim akapicie oraz wyraźnie im powierzone w ustawie w celu zagwarantowania każdego uprawnienia.

W różnych tytułach konstytucji przewidziano dwa sądy konstytucyjne pozostające poza systemem sądów powszechnych. Są one w pełni niezależne i bezstronne oraz podlegają wyłącznie przepisom prawa.

Są to: Trybunał Konstytucyjny (Tribunal Constitucional) i Trybunał Obrachunkowy (Tribunal de Cuentas).

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Hiszpański Trybunał Konstytucyjny pozostaje poza systemem sądów powszechnych.

Trybunał dokonuje nadrzędnej wykładni konstytucji, jest niezależny od innych organów konstytucyjnych oraz podlega wyłącznie konstytucji i odnośnej ustawie organicznej.

Trybunał ma właściwość wyłączną obejmującą całe terytorium Hiszpanii.

SKŁAD

W skład Trybunału wchodzi 12 sędziów wyższego trybunału powołanych przez Króla, w tym czterech na wniosek Kongresu Deputowanych Hiszpanii (Congreso de los Diputados) uchwalony większością 3/5 liczby jego członków; czterech na wniosek Senatu (Senado) uchwalony taką samą większością; dwóch na wniosek rządu oraz dwóch na wniosek Rady Generalnej Sądownictwa. Powołani sędziowie wyższego trybunału wybierają ze swojego grona Prezesa i Wiceprezesa Trybunału.

WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWA

Trybunał Konstytucyjny orzeka w sposób i w sprawach przewidzianych w ustawie, w tym w sprawach:

zgodności z konstytucją ustaw, przepisów regulacyjnych lub aktów prawnych z mocą ustawy;

dotyczących naruszenia praw i wolności obywatelskich wymienionych w art. 53 ust. 2 konstytucji;

sporów kompetencyjnych między wspólnotami autonomicznymi oraz między państwem a wspólnotami autonomicznymi;

sporów między państwowymi organami konstytucyjnymi;

zgodności z konstytucją umów międzynarodowych.

Więcej informacji można znaleźć na stronie [Trybunału Konstytucyjnego](#).

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Trybunał Obrachunkowy jest najwyższym organem kontroli rachunków i działalności gospodarczej państwa oraz sektora publicznego.

Bez uszczerbku dla swojej właściwości Trybunał Obrachunkowy stanowi część władzy ustawodawczej i odpowiada bezpośrednio przed hiszpańskim parlamentem (Kortezy Generalne Hiszpanii – Cortes Generales).

SKŁAD

W skład Trybunału wchodzi 12 członków, tzw. sędziów audytorów (*Consejeros de Cuentas*), z których sześciu powołuje Kongres Deputowanych, a sześciu – Senat. Członkowie Trybunału cieszą się taką samą niezawisłością i nieusuwalnością jak sędziowie; podlegają także tym samym zasadom niepołączalności ich stanowiska z innymi funkcjami.

FUNKCJE

Trybunał Obrachunkowy pełni dwie funkcje:

funkcję audytową, która jest niezależna, stała i ma charakter konsultacyjny oraz polega na kontroli zgodności działalności gospodarczej i finansowej sektora publicznego z zasadami legalności, skuteczności i gospodarności;

funkcję sądową, która polega na rozpoznawaniu spraw dotyczących odpowiedzialności karno-skarbowej przeciw osobom odpowiedzialnym za majątek i dochody publiczne lub wiarytelności sektora publicznego oraz którego celem jest naprawienie szkody majątkowej powstałej wskutek sprzeniewierzenia środków publicznych, niepełnego lub niewłaściwego uzasadnienia wydatków z tych środków bądź innych przyczyn lub czynów.

Więcej informacji można znaleźć na stronie [Trybunału Obrachunkowego](#).

SĄDY PRAWA ZWYCZAJOWEGO

W art. 125 konstytucji uznano te sądy za formę udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 19 ustawy organicznej o władzy sądowniczej sądami prawa zwyczajowego (*tribunales consuetudinarios*) są: Trybunał Wodny w Walencji (Tribunal de las Aguas de la Vega Valencia) i Rada Mędrców w Murcji (Consejo de Hombres Buenos de Murcia). Oba te sądy są instytucjami prawa zwyczajowego orzekającymi w sprawach dotyczących gospodarki wodnej.

W 2009 r. oba hiszpańskie sądy prawa zwyczajowego wpisano na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO i stanowią one dowód na to, że ludzie są w stanie zrzeszyć się i demokratycznie powołać złożone instytucje, wybierając członków ze swojego grona.

TRYBUNAŁ WODNY W WALENCJI

Trybunał wodny to najstarsza instytucja wymiaru sprawiedliwości w Europie.

Funkcjonuje on na terytorium Walencji.

W jego skład wchodzi ośmiu członków wybranych demokratycznie przez rolników z regionu Huerta Valenciana (żyznych obszarów regionu Walencji).

Trybunał jest właściwy do rozpoznawania spraw o sprawiedliwy podział zasobów wodnych między poszczególnych posiadaczy gruntów, rozstrzygania sporów między rolnikami i nakładania kar za naruszenie rozporządzeń dotyczących nawadniania.

RADA MĘDRCÓW W MURCJI

Rada Mędrców w Murcji została powołana w średniowieczu. Została ona zinstytucjonalizowana i uregulowana w 1849 r. jako najwyższy trybunał sprawiedliwości dla regionu Huerta de Murcia (żyznych obszarów Murcji). W skład Rady wchodzi przewodniczący, sekretarz i pięciu członków.

Rada Mędrców w Murcji przeprowadza posiedzenia publiczne w każdy czwartek w pomieszczeniach samorządu terytorialnego i rozpoznaje każdą sprawę na posiedzeniu w danym dniu lub najpóźniej na kolejnym posiedzeniu. Rada wydaje orzeczenia niezwłocznie w głosowaniu na zasadzie większości zwykłej, jednak w przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Rada Mędrców w Murcji nakłada kary wyłącznie o charakterze pieniężnym.

Orzeczenia Rady są prawomocne, ostateczne i wykonalne.

Więcej informacji można znaleźć na stronie [Rady Mędrców w Murcji](#).

Powiązane strony

[HISZPAŃSKA RADA GENERALNA SĄDOWNICTWA](#)

[HISZPAŃSKI TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY](#)

[HISZPAŃSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY](#)

[HISZPAŃSKIE SĄDY PRAWA ZWYCZAJOWEGO](#)

Ostatnia aktualizacja: 17/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Krajowe sądy szczególne - Francja

W tej części przedstawiono w skrócie informacje na temat sądownictwa konstytucyjnego i administracyjnego we Francji.

Rada Konstytucyjna (Conseil constitutionnel)

Rada Konstytucyjna (Conseil constitutionnel) ustanowiona postanowieniami konstytucji V Republiki Francuskiej z dnia 4 października 1958 r. nie jest organem stojącym na szczycie hierarchii sądów – ani powszechnych, ani administracyjnych. W tym sensie nie jest to sąd najwyższy.

W skład Rady Konstytucyjnej wchodzi dziewięciu członków, przy czym jedna trzecia jej składu zmienia się co trzy lata. Członków wyznacza się na okres dziewięciu lat bez możliwości ponownego ubiegania się o stanowisko. Trzech członków wyznacza Prezydent Republiki Francuskiej oraz po trzech członków – przewodniczący każdej z izb parlamentu (Senatu i Zgromadzenia Narodowego). Byli prezydenci Republiki Francuskiej z urzędu dożywotnio zasiadają w Radzie Konstytucyjnej, o ile nie pełnią funkcji, których nie da się pogodzić z mandatem członka Rady. W tym ostatnim przypadku nie mogą w niej zasiadać. Przewodniczącą Rady Konstytucyjnej wyznacza Prezydent Republiki Francuskiej spośród członków Rady.

Przy wyborze na członka Rady Konstytucyjnej nie stosuje się żadnych kryteriów dotyczących wieku czy też kwalifikacji zawodowych. Funkcji członka Rady (*Conseiller*) nie można jednak łączyć z funkcjami członka rządu lub Rady Gospodarczej i Społecznej (Conseil économique et social) ani z żadnym urzędem wybieralnym. Członkowie Rady podlegają ponadto takim samym zasadom niełączenia stanowisk jak parlamentarzyści zasiadający w Senacie i Zgromadzeniu Narodowym.

Rada Konstytucyjna jest instytucją stałą, a jej posiedzenia odbywają się w miarę napływu skarg. Obraduje ona i orzeka wyłącznie na posiedzeniu plenarnym. Uchwały rady podlegają zasadzie kworum, na mocy której wymagana jest faktyczna obecność siedmiu sędziów. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Nie ma możliwości wyrażenia zdania odrębnego.

Obowiązuje procedura pisemna i kontradyktoryjna. W przypadku spraw dotyczących wyborów strony mogą jednak domagać się przeprowadzenia wysłuchania. Ponadto, w ramach badania priorytetowych zagadnień dotyczących zgodności z konstytucją, wysłuchanie stron lub ich przedstawicieli ma miejsce na rozprawie.

Kompetencje Rady Konstytucyjnej, będące wyrazem jej właściwości rzeczowej, można podzielić na dwie kategorie:

Kompetencje sądownicze obejmują dwa rodzaje sporów:

Spory dotyczące zgodności z normami prawnymi

Prewencyjna kontrola konstytucyjności (*contrôle de constitutionnalité préventif*) ma charakter abstrakcyjny, fakultatywny w przypadku ustaw zwykłych i zobowiązań międzynarodowych, natomiast obowiązkowy w przypadku ustaw organicznych (*lois organiques*) i rozporządzeń przyjmowanych przez izby parlamentarne. Rada sprawuje taką kontrolę na wniosek złożony po uchwaleniu aktu prawnego przez parlament, ale przed jego promulgacją, ratyfikacją lub zatwierdzeniem zobowiązania międzynarodowego i wejściem w życie aktów wykonawczych obu izb parlamentu. Fakultatywnie wniosek (*saisine*) może zostać wniesiony z inicjatywy organu politycznego (Prezydenta Republiki Francuskiej, Premiera, Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego lub Senatu) albo 60 deputowanych lub 60 senatorów.

Kontrolę konstytucyjności w drodze odstępstwa (*contrôle de constitutionnalité par voie d'exception*) wprowadzono 1 marca 2010 r., wraz z wejściem w życie instytucji priorytetowego pytania o zgodność z konstytucją (*question prioritaire de constitutionnalité*). Od tego czasu wszystkie podmioty mogą, w toku postępowania przed sądem, zaskarżyć zgodność przepisu ustawowego z prawami i wolnościami zagwarantowanymi w konstytucji. Rada Stanu lub Sąd Kasacyjny mogą skierować takie pytanie do Rady Konstytucyjnej, która rozpatruje sprawy w terminie trzech miesięcy.

Rada Konstytucyjna rozstrzyga też spory dotyczące podziału na materię regulowaną ustawami albo rozporządzeniami. W trakcie procesu stanowienia prawa wniosek w tej sprawie składa Przewodniczący organu ustawodawczego zajmującego się daną sprawą (Zgromadzenia Narodowego lub Senatu) albo rząd, natomiast do złożenia wniosku o uchylenie aktu ustawodawczego *a posteriori* uprawniony jest Premier.

Spory dotyczące wyborów i referendów

Rada Konstytucyjna orzeka w sprawie prawidłowego przebiegu wyborów na Prezydenta Republiki Francuskiej i czynności dokonanych w trakcie referendów, których wyniki ogłasza. Orzeka również w sprawie prawidłowego przebiegu wyborów, warunków wybieralności i piastowania wykluczających się stanowisk przez parlamentarzystów.

Liczba wniosków do Rady dotyczących wyborów (które wyborcy mogą łatwo wnosić) znacznie wzrosła w związku z uchwaleniem przepisów dotyczących organizacji i kontroli finansowania wydatków ponoszonych w trakcie wyborów, w których to sprawach Rada rozstrzyga spory dotyczące kandydatów w wyborach parlamentarnych i prezydenckich (na etapie odwołania).

Kompetencje doradcze

Rada Konstytucyjna wydaje opinię w sprawie stosowania art. 16 konstytucji (w sprawie nieograniczonego pełnomocnictwa w okresie kryzysu) na oficjalny wniosek złożony przez głowę państwa. Rada wydaje również opinie w sprawach późniejszych decyzji podjętych w tym trybie.

Ponadto rząd konsultuje się z Radą w sprawie aktów odnoszących się do organizacji głosowania w wyborach prezydenckich oraz w referendach.

Wszystkie orzeczenia wydaje się w tym samym formacie obejmującym:

przywołanie właściwych aktów i elementów postępowania,

uzasadnienie w postaci motywów zawierających analizę podniesionych zarzutów, wskazujących na mające zastosowanie zasady i zawierających odpowiedź na wniosek/skargę oraz

kończącą sentencję podzieloną na artykuły zawierającą przyjęte rozstrzygnięcie.

Orzeczenia są wiążące wobec organów państwowych i wszystkich organów administracyjnych i sądowych. Od orzeczeń nie przysługują żadne środki prawne. Prawomocność (powaga rzeczy osądzonej) odnosi się nie tylko do sentencji zawierającej rozstrzygnięcie, ale również do uzasadnienia, które stanowią jej podstawę. Rada Konstytucyjna dopuszcza jednak środki zaskarżenia mające na celu usunięcie poważnych błędów.

Przepisu prawnego, który został uznany za niekonstytucyjny w toku kontroli prewencyjnej, nie można ogłosić ani stosować.

Przepis prawny uznany za niekonstytucyjny w następstwie priorytetowego pytania o zgodność z konstytucją uchyla się począwszy od dnia publikacji orzeczenia Rady Konstytucyjnej lub w późniejszym terminie określonym w orzeczeniu. Rada Konstytucyjna określa warunki i ograniczenia, które dotyczą możliwości zaskarżenia skutków wynikających z takiego przepisu.

Skutki orzeczenia w sprawach wyborczych są różnorodne: od unieważnienia głosów po unieważnienie samych wyborów, jak również stwierdzenie niewybieralności kandydata lub ustąpienie wybranej osoby z urzędu.

Orzeczenia doręcza się stronom i publikuje w dzienniku urzędowym Republiki Francuskiej (*Journal officiel de la République Française*). W przypadku kontroli prewencyjnej publikuje się również tekst wniosku zgłoszonego przez parlament i uwagi rządu.

Wszystkie orzeczenia są również od samego początku dostępne na stronie internetowej Rady Konstytucyjnej.

Sądy administracyjne

Zadania sądów administracyjnych

Kontrolę administracyjną zapewniają sądy administracyjne niezależne od organów administracji (oddzielenie funkcji administracyjnych i sądowych) oraz odrębne od sądów powszechnych (dualizm sądowniczy). Organy administracyjne mogą również przeprowadzić kontrolę, ale decyzje tych instytucji podlegają wówczas kontroli sądowej.

Sądy administracyjne (*tribunal administratif*) są ogólnymi sądami administracyjnymi pierwszej instancji. Istnieje wiele różnych wyspecjalizowanych sądów administracyjnych, na przykład:

sądy ds. finansowych [regionalne izby obrachunkowe (*chambre régionale des comptes*) i Trybunał Obrachunkowy (*Cour des comptes*)],

Krajowy Sąd ds. Prawa do Azylu (*Cour nationale du droit d'asile*),

sądy dyscyplinarne [Sąd ds. Dyscypliny Budżetowej i Finansowej, Najwyższa Rada Korpusu Urzędników Sądowych (*Conseil supérieur de la magistrature*), sądy korporacyjne, sądy uniwersyteckie itp.].

Od ich wyroków można odwołać się, co do zasady, do administracyjnych sądów apelacyjnych (*cours administratifs d'appel*), których wyroki podlegają, na drodze kasacji, kontroli sprawowanej przez Radę Stanu (*Conseil d'Etat*). Rada Stanu – poza funkcją kasacyjną, w ramach której sprawuje ona, podobnie jak Sąd Kasacyjny, kontrolę nad prawidłowym stosowaniem przepisów procesowych i materialnoprawnych w zaskarżonych orzeczeniach sądowych – jest również sądem pierwszej i ostatniej instancji w niektórych sporach, takich jak spory dotyczące aktów wykonawczych ministerstw.

Spory kompetencyjne między sądami powszechnymi i administracyjnymi są rozstrzygane przez Sąd ds. Sporów o Właściwość (*Tribunal des conflits*) składający się z równej liczby członków Sądu Kasacyjnego i Rady Stanu.

Rada Konstytucyjna czuwa nad zgodnością ustaw z konstytucją; nie rozstrzyga natomiast w sprawie aktów lub działań administracji.

Organizacja wewnętrzna sądów administracyjnych

Sądy administracyjne (których jest 42) i administracyjne sądy apelacyjne (których jest 8, a już niedługo będzie ich 9) są podzielone na izby, których liczba i specjalizacja różni się w zależności od liczby pracowników sądu i wewnętrznych rozwiązań organizacyjnych przyjętych przez prezesa sądu. Rada Stanu ma wyłącznie jedną izbę (Sekcję ds. Sporów Sądowoadministracyjnych – *Section du contentieux*), która pełni funkcję sądowniczą. Pozostałe izby, zwane „administracyjnymi”, pełnią w Radzie Stanu funkcję doradczą.

Sekcja ds. Sporów Sądowoadministracyjnych składa się z 10 wydziałów wyspecjalizowanych w różnych dziedzinach mogących być przedmiotem sporu.

Ogólny skład sędziowski jest wynikiem połączenia dwóch z tych wydziałów (9 członków). Jeżeli sprawa dotyczy kwestii bardziej złożonych lub delikatnych, może zostać rozpoznana w rozszerzonym składzie w Sekcji ds. Sporów Sądowoadministracyjnych (złożonym z przewodniczących wydziałów, przewodniczącego Sekcji i jego wiceprzewodniczących; w sumie 17 członków) lub przez Zgromadzenie do spraw Spornych (*Assemblée du contentieux*), w którego skład wchodzi przewodniczący izb Rady Stanu i któremu przewodniczy wiceprezes Rady Stanu; zgromadzenie to liczy 13 członków.

Status członków sądów administracyjnych

Członkowie sądów administracyjnych nie są tradycyjnie uznawani za sędziów (*magistrats*) w rozumieniu francuskiej konstytucji, jako że określenie to jest zarezerwowane dla sędziów zasiadających w sądach powszechnych. Zaliczają się oni do urzędników służby publicznej. Dlatego też przepisy mające zastosowanie do członków sądów administracyjnych przez długi czas nie odbiegały od zasad stosowanych wobec pozostałych grup urzędniczych. W latach osiemdziesiątych XX w. zmieniono jednak warunki mianowania członków sądów administracyjnych, aby zwiększyć ich niezawisłość.

W orzeczeniu z dnia 22 lipca 1980 r. Rada Konstytucyjna potwierdziła istnienie i niezależność sądów administracyjnych, co obecnie jest zapisane w podstawowych przepisach prawa Republiki Francuskiej. Sędziowie orzekający w sądach administracyjnych mają zatem szczególny status gwarantujący ich niezawisłość, a w szczególności ich nieusuwalność.

Od czasu przyjęcia ustawy nr 2016-483 z dnia 20 kwietnia 2016 r. o zasadach wykonywania zawodu, prawach i obowiązkach urzędników członkowie sądów administracyjnych i administracyjnych sądów apelacyjnych uznawani są obecnie za sędziów (*magistrats*) sensu stricto (art. L. 231-1 kodeksu postępowania administracyjnego – *code de justice administrative*).

Podczas gdy sędziowie w sądach powszechnych stanowią jedną grupę (*corps*), sędziowie administracyjni należą do dwóch odrębnych kategorii: korpusu członków Rady Stanu oraz korpusu członków sądów administracyjnych pierwszej instancji i administracyjnych sądów apelacyjnych.

Przez długi czas dotyczące ich przepisy były zawarte w wielu różnych aktach prawnych, lecz obecnie przepisy te zgromadzono w kodeksie postępowania administracyjnego.

Prawnicze bazy danych w tych dziedzinach

Prawnicze bazy danych we Francji są objęte publiczną usługą publikacji prawa w internecie. Strona internetowa <https://www.legifrance.gouv.fr/> zawiera: bazę „JADE”, która obejmuje orzeczenia Rady Stanu, Sądu ds. Sporów o Właściwość i administracyjnych sądów apelacyjnych oraz wybór orzeczeń sądów administracyjnych, oraz

bazę „CONSTIT”, która zawiera orzeczenia Rady Konstytucyjnej.

Czy dostęp do bazy danych jest bezpłatny?

Tak, dostęp do bazy danych jest bezpłatny.

Krótki opis zawartości baz

W bazie „JADE” zgromadzono 230 000 orzeczeń i rocznie napływa do niej 12 000 orzeczeń, natomiast w bazie „CONSTIT” zgromadzono 3500 orzeczeń i rocznie napływa do niej 150 orzeczeń.

Powiązane strony

Właściwość – Francja

Ostatnia aktualizacja: 12/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Chorwacja

Sądy szczególne to sądy gospodarcze (*trgovački sudovi*) i sądy administracyjne (*upravni sudovi*), będące sądami pierwszej instancji, oraz Apelacyjny Sąd ds. Wykroczeń Republiki Chorwacji (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*), Apelacyjny Sąd Gospodarczy Republiki Chorwacji (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*) oraz Apelacyjny Sąd Administracyjny Republiki Chorwacji (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*), będące sądami drugiej instancji.

Jeżeli chodzi o obszary właściwości tych sądów:

Sądy gospodarcze

W Republice Chorwacji istnieje dziewięć sądów gospodarczych (w Zagrzebiu, Splicie, Rijece, Osijeku, Bjelovarze, Varazdinie, Zadarze, Pazinie, Dubrowniku),

które:

- orzekają w postępowaniu spornym i bezspornym w sprawach w przypadkach określonych w przepisach szczególnych;
- dokonują czynności związanych z rejestracją i prowadzą rejestry sądowe;
- orzekają w sprawie wniosków związanych z utworzeniem, funkcjonowaniem i likwidacją spółek prawa handlowego;
- orzekają w sprawie wniosków o wszczęcie postępowania upadłościowego i prowadzą postępowania przedupadłościowe i upadłościowe;
- orzekają w sprawie wpisów do rejestru statków i jachtów w sprawach, które zgodnie z kodeksem morskim podlegają właściwości sądów gospodarczych, a także w sprawach dotyczących ograniczenia odpowiedzialności właścicieli statków i w sprawach skarg na ostateczną podstawę rozliczenia awarii wspólnej, chyba że w danej sytuacji przepisy szczególne stanowią inaczej;
- prowadzą postępowania w sprawie uznawania orzeczeń sądów zagranicznych, jak również wyroków sądów polubownych w sprawach gospodarczych;
- zabezpieczają dowody na potrzeby postępowań podlegających ich właściwości;
- stosują środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego w postępowaniach i w związku z postępowaniami, które podlegają ich właściwości;
- zapewniają międzynarodową pomoc prawną przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach gospodarczych;
- podejmują inne czynności przewidziane w przepisach prawa.

Sądy gospodarcze Republiki Chorwacji

Sądy administracyjne

W Republice Chorwacji działają cztery sądy administracyjne (w Zagrzebiu, Splicie, Rijece i Osijeku), które:

- orzekają w sprawach skarg na decyzje indywidualne wydawane przez podmioty prawa publicznego;
- orzekają w sprawach skarg na czynności podmiotów prawa publicznego;
- orzekają w sprawach skarg na niepodjęcie decyzji indywidualnej lub na niepodjęcie czynności przez podmiot prawa publicznego w ustawowym terminie;
- orzekają w sprawach skarg na porozumienia administracyjne i wykonywanie porozumień administracyjnych;
- orzekają w innych sprawach określonych w przepisach prawa.

Sądy Administracyjne Republiki Chorwacji

Apelacyjny Sąd ds. Wykroczeń Republiki Chorwacji (Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske)

orzeka w sprawie zwyczajnych środków odwoławczych od orzeczeń sądów rejonowych w sprawach o wykroczenia oraz od decyzji wydawanych przez podmioty prawa publicznego orzekające w pierwszej instancji w postępowaniach o naruszenie w przypadkach określonych w przepisach szczególnych; rozstrzyga spory dotyczące właściwości między sądami rejonowymi w sprawach o wykroczenia; orzeka w sprawie nadzwyczajnych środków odwoławczych od prawomocnych orzeczeń w sprawach o wykroczenia w przypadkach określonych w przepisach szczególnych; orzeka w sprawie środków odwoławczych przypadkach związanych z międzynarodową współpracą wymiarów sprawiedliwości z państwami członkowskimi UE w sprawach o wykroczenie podlegających ich właściwości; nadzoruje należyte postępowanie sędziów prowadzących sprawy o wykroczenia; dokonuje innych czynności przewidzianych w przepisach prawa.

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske

Ulica Augusta Šenoae 30
10 000 Zagreb
Tel.: +385 1 480 75 10
Faks: +385 1 461 12 91
e-mail: predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr
 <http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/>

Apelacyjny Sąd Gospodarczy Republiki Chorwacji

orzeka w sprawie środków odwoławczych od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy gospodarcze; rozstrzyga spory dotyczące właściwości miejscowej między sądami gospodarczymi oraz orzeka w sprawach dotyczących delegacji właściwości między sądami gospodarczymi; dokonuje innych czynności przewidzianych w przepisach prawa.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Berislavićeva 11
10 000 Zagreb
Tel.: +385 1 489 68 88
Faks: +385 1 487 23 29
 <http://www.vtsrh.hr/>

Apelacyjny Sąd Administracyjny Republiki Chorwacji

orzeka w sprawie środków odwoławczych od wyroków sądów administracyjnych oraz innych orzeczeń podlegających zaskarżeniu; orzeka w kwestii legalności aktów o charakterze generalnym; rozstrzyga spory dotyczące właściwości między sądami administracyjnymi; orzeka w innych sprawach określonych w przepisach prawa.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske

Frankopanska 16
10 000 Zagreb
Tel.: +385 1 480 78 00
Faks: +385 1 480 79 28
 <http://www.upravnisudrh.hr/>

Ostatnia aktualizacja: 20/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Włochy

W tej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych we Włoszech.

Sądy szczególne – wprowadzenie

We Włoszech sprawiedliwość jest wymierzana w imieniu obywateli, a sądy, zgodnie z konstytucją włoską, podlegają wyłącznie ustawie. Zgodnie z art. 102 konstytucji funkcje sądownicze są wykonywane przez sądy powszechne, tworzone i regulowane na mocy przepisów dotyczących organizacji wymiaru sprawiedliwości: oznacza to, że nie ma możliwości tworzenia sądów nadzwyczajnych ani szczególnych (poza wyraźnie określonymi). Dopuszcza się jedynie możliwość tworzenia wyspecjalizowanych wydziałów sądów powszechnych, również z udziałem obywateli o odpowiednich kwalifikacjach, niebędących członkami kadr wymiaru sprawiedliwości. W samej konstytucji przewidziano jednak sądy niebędące częścią systemu wymiaru sprawiedliwości (tj. inne niż sądy powszechne).

Sądy szczególne

W sprawach z zakresu prawa cywilnego (w najszerszym rozumieniu tego terminu) włoskie sądy dzielą się na sądy powszechne i administracyjne. Zadaniem sądów **administracyjnych** jest ochrona prawnie uzasadnionych interesów oraz – w określonych obszarach przewidzianych w przepisach – praw indywidualnych w stosunkach z organami administracji publicznej. System sądownictwa administracyjnego obejmuje regionalne sądy administracyjne (*tribunali amministrativi regionali* – TAR), będące sądami pierwszej instancji, oraz Radę Stanu (Consiglio di Stato), będącą sądem apelacyjnym. Sądy powszechne są właściwe w sprawach dotyczących praw indywidualnych, natomiast sądy administracyjne rozpoznają sprawy dotyczące prawnie uzasadnionych interesów. Kodeks postępowania administracyjnego (Codice di giustizia amministrativa), w którym określono również zakres właściwości sądów administracyjnych, jest zawarty w dekreście legislacyjnym nr 104/2010 (decreto legislativo n. 104 del 2010). [📄 Kodeks postępowania administracyjnego](#) (CGA) jest dostępny nieodpłatnie w językach francuskim, angielskim i niemieckim.

Kolejnym organem sądowniczym jest **Trybunał Obrachunkowy** (Corte dei conti). Trybunał ten jest właściwy do rozpoznawania spraw dotyczących finansów publicznych i innych spraw przewidzianych w ustawie. Kodeks postępowania skarbowego (Codice di giustizia contabile) jest zawarty w dekreście legislacyjnym nr 174/2016 (decreto legislativo n. 174 del 2016).

We Włoszech istnieją również **sądy skarbowe**, a zasady postępowania przed tymi sądami określono w dekreście legislacyjnym nr 546/1992 (decreto legislativo n. 546 del 1992). Właściwe do rozpoznawania spraw podatkowych są izby skarbowe na szczeblu prowincji (*commissioni tributarie provinciali* – CTP) orzekające w pierwszej instancji oraz izby skarbowe na szczeblu regionu (*commissioni tributarie regionali* – CTR). Izby skarbowe są właściwe we wszystkich sprawach dotyczących wszelkiego rodzaju podatków, niezależnie od ich nazwy, w tym podatków regionalnych, na szczeblu prowincji oraz miejskich, a także składek odprowadzanych na rzecz włoskiego Narodowego Funduszu Zdrowia (Servizio sanitario nazionale), podatków wyrównawczych i dodatkowych, powiązanych kar oraz odsetek, a także wszelkich innych dodatkowych opłat.

Od orzeczeń wydanych przez sądy szczególne przysługuje skarga kasacyjna do Najwyższego Sądu Kasacyjnego (Corte Suprema di Cassazione) (art. 111 konstytucji).

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Cypr

W Republice Cypryjskiej funkcjonują następujące sądy szczególne:

Sąd Administracyjny (Διοικητικό Δικαστήριο),

sądy rodzinne (Οικογενειακό Δικαστήριο),

sądy ds. sporów pracowniczych (Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών),

sądy ds. najmu (Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων),

Sąd Administracyjny ds. Ochrony Międzynarodowej (Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας)

Sąd Wojskowy (Στρατιωτικό Δικαστήριο).

Sądy szczególne

Sąd Administracyjny (Διοικητικό Δικαστήριο),

Zgodnie z art. 146 konstytucji Sąd Administracyjny ma właściwość wyłączną do rozpoznawania w pierwszej instancji skarg na decyzje, czynności lub przypadki zaniechania osób lub organów sprawujących władzę administracyjną. Sąd Administracyjny może unieważnić dowolny administracyjny akt wykonawczy, którego wydanie nosi znamiona przekroczenia uprawnień lub nadużycia władzy bądź który jest sprzeczny z ustawą lub konstytucją. W przypadku gdy skarga dotyczy spraw podatkowych lub spraw związanych z postępowaniem o udzielenie ochrony międzynarodowej, Sąd może zmienić zaskarżoną decyzję w całości lub w części.

Sądy rodzinne (Οικογενειακό Δικαστήριο),

Sądy rodzinne mają właściwość wyłączną do rozpoznawania spraw o rozwód, prawo do opieki nad dzieckiem, przyznanie alimentów oraz w sprawach dotyczących sporów majątkowych między małżonkami należącymi do Greckiego Kościoła Prawosławnego.

Jeżeli strony należą do jednej z pozostałych grup religijnych na Cyprze, tzn. są członkami Kościoła ormiańskiego, maronitami lub rzymskimi katolikami, właściwość w wyżej wspomnianych sprawach posiada Sąd Rodzinny dla Związków Wyznaniowych.

W Republice Cypryjskiej działają trzy sądy rodzinne: jeden dla Nikozji i Kirenii, jeden dla Limassolu i Pafos oraz jeden dla Larnaki i Famagusty. Dodatkowo w Nikozji ma siedzibę Sąd Rodzinny dla Związków Wyznaniowych, którego właściwość miejscowa obejmuje całe terytorium Cypru.

Sprawy przez sądem rodzinnym rozpoznaje jeden sędzia, z wyjątkiem spraw rozwodowych, które są rozpoznawane w składzie trzech sędziów.

Sądy ds. sporów pracowniczych (Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών),

Sąd ds. sporów pracowniczych ma właściwość wyłączną do rozstrzygania wszelkich sporów pracowniczych wynikających z rozwiązania stosunku pracy, m. in. dotyczących wypłaty odszkodowania za niesłuszne zwolnienie z pracy (z wyjątkiem spraw, w których wysokość roszczenia przekracza równowartość dwuletnich zarobków – wówczas sądem właściwym jest sąd rejonowy), wypłaty odprawy z tytułu zwolnienia bez zachowania okresu wypowiedzenia, wypłaty odprawy z tytułu zwolnień grupowych oraz roszczeń wynikających z umowy o pracę, dotyczących m.in. zaległych wynagrodzeń, urlopu rocznego, trzynastej

pensji lub premii. Sąd ten jest również właściwy do rozpoznawania spraw z powództwa cywilnego wniesionych na podstawie ustawy o ochronie macierzyństwa (Ο περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμος), spraw o nierówne traktowanie i molestowanie seksualne w miejscu pracy, a także sporów między funduszami emerytalnymi (Ταμεία Πρόνοιας) a ich członkami. W skład sądu ds. sporów pracowniczych wchodzi przewodniczący lub sędzia będący członkiem Służby Sądowej Republiki (Δικαστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας), a także dwóch ławników wyznaczonych z rekomendacji przedstawicieli pracodawców i pracowników. Ławnicy pełnią rolę czysto doradczą. Obecnie w Republice Cypryjskiej funkcjonują trzy sądy ds. sporów pracowniczych, z siedzibą w Nikozji, Limassolu i Larnace.

Sądy ds. najmu (Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων),

Trybunał ds. kontroli najmu jest właściwy do rozpoznawania spraw dotyczących przywrócenia posiadania wynajmowanej nieruchomości, ustalenia godziwego czynszu i innych spraw wypadkowych lub dodatkowych.

W skład każdego trybunału ds. kontroli wchodzi przewodniczący będący członkiem kadr wymiaru sprawiedliwości oraz dwóch ławników wyznaczonych z rekomendacji przedstawicieli najemcy i wynajmującego. Ławnicy pełnią rolę czysto doradczą. Trybunał składa się z dwóch izb.

Sąd Administracyjny ds. Ochrony Międzynarodowej (Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας)

Sąd Administracyjny ds. Ochrony Międzynarodowej ma właściwość wyłączną w pierwszej instancji w sprawach dotyczących wniosków o udzielenie azylu zgodnie z przepisami ustawy o uchodźcach przyjętej na podstawie art. 146 konstytucji Cypru oraz w sprawach dotyczących zaniechania działania na podstawie tej ustawy.

Sąd Wojskowy (Στρατιωτικό Δικαστήριο).

Sąd Wojskowy jest właściwy do rozpoznawania spraw o przestępstwa popełnione przez personel wojskowy stanowiące naruszenie wojskowego kodeksu karnego (Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας), ustawy o Gwardii Narodowej (Ο περί Εθνικής Φρουράς Νόμος), kodeksu karnego (Ποινικός Κώδικας) lub innej ustawy, niezależnie od wymiaru kary, jaką zagrożone jest przestępstwo. W drodze wyjątku osoby cywilne również mogą zostać wezwane przed Sąd Wojskowy, w przypadku gdy przewiduje to wojskowy kodeks karny lub inna ustawa.

Jeżeli oskarżony jest oficerem w randze pułkownika lub wyższej, Sąd Wojskowy orzeka w takim samym składzie, co sąd *assize* (κακουργιοδικείου).

Przewodniczącym sądu jest sędzia będący członkiem Służby Sądowej Republiki. W skład sądu wchodzi również dwaj wojskowi wyznaczeni przez Najwyższą Radę Sądownictwa.

Prawnicze bazy danych

Nadal nie utworzono oficjalnej prawniczej bazy danych. Dostępnych jest wiele prywatnych prawniczych baz danych; niektóre z nich świadczą usługi po uiszczeniu opłaty abonenckiej, zaś dostęp do innych jest nieodpłatny.

Wspomniane bazy danych zawierają informacje na temat orzeczeń sądowych i prawa pierwotnego.

Ostatnia aktualizacja: 10/07/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Łotwa

W tej części przedstawiono w skrócie informacje na temat sądów szczególnych na Łotwie.

Sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny Republiki Łotewskiej

Zgodnie z [!\[\]\(b9faa852dbc68871fc2d17d2e0489543_img.jpg\) konstytucją Republiki Łotewskiej](#) (Latvijas Republikas Satversme), zwaną dalej „Konstytucją”, na Łotwie działa **Trybunał Konstytucyjny** (Satversmes tiesa), który jest niezależnym organem wymiaru sprawiedliwości rozpoznającym sprawy z zakresu swojej właściwości dotyczące konstytucyjności aktów prawnych oraz rozpoznającym inne sprawy zastrzeżone do jego właściwości przez przepisy prawa. Trybunał Konstytucyjny może stwierdzić nieważność ustaw i innych aktów prawnych lub ich części.

Zgodnie z art. 16 [!\[\]\(15490c495bd89543a068b88bc7519185_img.jpg\) ustawy o Trybunale Konstytucyjnym](#) (Satversmes tiesas likums) Trybunał Konstytucyjny **rozpoznaje sprawy dotyczące:**

konstytucyjności ustaw;

konstytucyjności umów międzynarodowych podpisanych lub ratyfikowanych przez Łotwę (nawet przed ich zatwierdzeniem przez łotewski parlament – Saeima);

zgodności ustaw i rozporządzeń lub ich części z przepisami stojącymi wyżej w hierarchii aktów prawnych;

zgodności z prawem innych aktów łotewskiego parlamentu, Rady Ministrów, Prezydenta, Marszałka Sejmu lub Premiera (innych niż akty administracyjne);

zgodności z prawem dowolnego zarządzenia, na podstawie którego Minister działający z upoważnienia Rady Ministrów zawiesił decyzję przyjętą przez organ samorządowy;

zgodności łotewskiego ustawodawstwa krajowego ze zgodnymi z konstytucją umowami międzynarodowymi zawartymi przez Łotwę.

W skład Trybunału Konstytucyjnego wchodzi siedmiu sędziów, zatwierdzonych przez łotewski parlament większością głosów, tj. przynajmniej 51 głosami.

Trzech sędziów jest powoływanych na wniosek co najmniej dziesięciu posłów do łotewskiego parlamentu, dwóch – na wniosek Rady Ministrów oraz dwóch – na wniosek pełnego składu Sądu Najwyższego. Kandydaci przedstawieni przez Sąd Najwyższy są wybierani spośród sędziów łotewskich.

Trybunał Konstytucyjny nie może wszczynać postępowania z urzędu; sąd ten rozpoznaje sprawy wyłącznie po otrzymaniu skargi od podmiotu przewidzianego ustawą.

Postępowanie o zbadanie zgodności z konstytucją łotewskich ustaw i umów międzynarodowych podpisanych lub ratyfikowanych przez Łotwę (nawet przed ich zatwierdzeniem przez parlament) oraz zgodności ustaw i rozporządzeń lub ich części z przepisami stojącymi wyżej w hierarchii aktów prawnych lub zgodności łotewskiego ustawodawstwa krajowego ze zgodnymi z konstytucją umowami międzynarodowymi zawartymi przez Łotwę **może zostać wszczęte przez:**

Prezydenta;

parlament;

co najmniej dwudziestu posłów do parlamentu;

Radę Ministrów;

Prokuratora Generalnego;

Państwowy Urząd Kontroli (Valsts kontroles padome);

organy samorządowe;

Rzecznika Praw Obywatelskich (tiesībsargs), jeżeli organ lub urzędnik, który wydał zaskarżony akt, nie naprawił wskazanych uchybień w terminie określonym przez Rzecznika Praw Obywatelskich;
sądy rozpoznające sprawy cywilne, karne lub administracyjne;
sędziów wydziału rejestru nieruchomości zajmujących się rejestracją nieruchomości lub dokonujących wpisu praw związanych z takimi nieruchomościami w rejestrze nieruchomości;
każdą osobę, której prawa podstawowe przyznane jej na podstawie konstytucji zostały naruszone;
Radę Sądownictwa w zakresie jej kompetencji określonych w przepisach prawa.
Postępowanie o zbadanie zgodności z prawem innych aktów łotewskiego parlamentu, Rady Ministrów, Prezydenta, Marszałka Sejmu lub Premiera (innych niż akty administracyjne) **może zostać wszczęte przez:**
Prezydenta;
parlament;
co najmniej dwudziestu posłów do parlamentu;
Radę Ministrów;
Radę Sądownictwa w zakresie jej kompetencji określonych w przepisach prawa.

Postępowanie o zbadanie zgodności z prawem dowolnego zarządzenia, na podstawie którego Minister działający z upoważnienia Rady Ministrów zawiesił decyzję przyjętą przez dany organ samorządowy, **może wszcząć** dany organ samorządowy.
Sprawy dotyczące konstytucyjności ustaw, rozporządzeń i innych aktów prawnych Rady Ministrów, zgodności łotewskiego ustawodawstwa krajowego ze zgodnymi z konstytucją umowami międzynarodowymi zawartymi przez Łotwę, zgodności z konstytucją umów międzynarodowych podpisanych lub ratyfikowanych przez Łotwę (nawet przed ich zatwierdzeniem przez parlament) oraz ustaw i rozporządzeń lub ich części rozpoznaje Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie. Wszystkie inne sprawy są rozpoznawane w składzie trzech sędziów, chyba że Trybunał Konstytucyjny postanowi inaczej.
Wyroki Trybunału Konstytucyjnego są ostateczne i prawomocne z chwilą ich ogłoszenia. Wyroki Trybunału Konstytucyjnego i wykładnia zaskarżonych przepisów zawarta w tych wyrokach są wiążące dla wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej (w tym sądów) i urzędników, a także dla osób fizycznych i prawnych.
Każdy przepis prawa, który Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z innym przepisem prawa, stojącym wyżej w hierarchii aktów prawnych, jest uznawany za nieważny od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego, chyba że Trybunał postanowi inaczej. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny stwierdzi, że umowa międzynarodowa podpisana lub ratyfikowana przez Łotwę jest niezgodna z konstytucją, Rada Ministrów jest zobowiązana do bezwzględnej zmiany postanowień tej umowy, jej wypowiedzenia, zawieszenia jej stosowania bądź odstąpienia od przystąpienia do niej.

Sąd Gospodarczy

Zgodnie z ustawą o władzy sądowniczej (Likums par tiesu varu) Sąd Gospodarczy (Ekonomisko lietu tiesa) utworzono w celu rozpoznawania spraw określonych w kodeksie postępowania cywilnego (Civilprocesa likums) oraz kodeksie postępowania karnego (Kriminālprocesa likums) . Sąd ten znajduje się w Rydze, a jego właściwość obejmuje całe terytorium Łotwy.

Na gruncie **prawa cywilnego**, Sąd Gospodarczy jest właściwy w sprawach dotyczących:

- roszczeń wynikających z umów reasekuracji;
- roszczeń wynikających z umów o usługi inwestycyjne i umów o dodatkowe usługi inwestycyjne;
- roszczeń innych państw członkowskich Unii Europejskiej przeciwko władzom łotewskim o ochronę inwestycji;
- roszczeń wynikających ze stosunków prawnych grup przedsiębiorstw;
- roszczeń wynikających ze stosunków prawnych między członkami (akcjonariuszami) spółek akcyjnych;
- roszczeń wynikających z umów o zabezpieczenie finansowe;
- roszczeń wynikających z transakcji kapitałowych z podmiotami powiązanymi w rozumieniu przepisów prawa handlowego (Komerclikums) oraz ustawy o rynku instrumentów finansowych (Finanšu instrumentu tirgus likums);
- roszczeń wynikających z przeniesienia własności przedsiębiorstw i ich restrukturyzacji, z wyłączeniem roszczeń pracowniczych;
- roszczeń wynikających ze zobowiązań umownych między podmiotami uczestniczącymi w procesie budowlanym, w tym podwykonawcami, dotyczących budowy budynków drugiej lub trzeciej kategorii, w przypadku której wymagane jest uzyskanie pozwolenia na budowę, z wyłączeniem budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub dwurodzinnych i obiektów budowlanych funkcjonalnie z nimi związanych;
- roszczeń wynikających z naruszenia prawa ochrony konkurencji;
- roszczeń wynikających z decyzji zgromadzenia członków (wspólników) spółek kapitałowych oraz wniosków o likwidację i ogłoszenie upadłości instytucji kredytowych.

Jednocześnie, na gruncie **prawa karnego**, Sąd Gospodarczy jest właściwy w sprawach dotyczących:

- finansowania produkcji, przechowywania, przepływu, używania i dystrybucji broni masowego rażenia, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 73.1 ust. 2 kodeksu karnego (Krimināllikums);
 - terroryzmu, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 79.2 ust. 2 kodeksu karnego;
 - prania korzyści pochodzących z przestępstwa (art. 195 kodeksu karnego);
 - niedozwolonego przyjęcia korzyści, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 198 ust. 2, 3 lub 4 kodeksu karnego;
 - łapownictwa gospodarczego, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 199 ust. 2 kodeksu karnego;
 - przyjmowania łapówek, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 320 ust. 3 lub 4 kodeksu karnego;
 - sprzeniewierzenia łapówki, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 321 ust. 2, 3 lub 4 kodeksu karnego;
 - pośredniczenia w łapownictwie, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 322.2 kodeksu karnego;
 - aktywnego łapownictwa, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 323 ust. 2 lub 3 kodeksu karnego;
 - płatnej protekcji, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 326.1 ust. 2 kodeksu karnego;
 - bezprawnego żądania i przyjmowania korzyści, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 326.2 ust. 2 kodeksu karnego oraz
 - bezprawnego przyznawania korzyści, gdy podstawą odpowiedzialności jest art. 326.3 ust. 2 kodeksu karnego.
- Apelacje od orzeczeń Sądu Gospodarczego rozpoznaje Sąd Okręgowy dla miasta Rygi (Rīgas apgabaltiesa).

Prawnicze bazy danych

Nazwy i adresy URL baz danych

 [Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego \(funkcja wyszukiwania\)](#)

Czy dostęp do tej bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp jest **nieodpłatny**.

Krótki opis zawartości

Baza danych zawiera wyroki Trybunału Konstytucyjnego Republiki Łotewskiej.

Kontekst

Interfejs wyszukiwarki oraz wyroki są dostępne w językach łotewskim i angielskim.

Powiązane strony

 [Trybunał Konstytucyjny Republiki Łotewskiej](#)

Ostatnia aktualizacja: 26/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Litwa

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje dotyczące sądów szczególnych na Litwie.

Sądy szczególne

 [Trybunał Konstytucyjny Republiki Litewskiej](#) (Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas) stoi na straży nadrzędności **konstytucji** w systemie prawnym. Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach dotyczących zagadnień konstytucyjnych, a zatem rozstrzyga, czy ustawy i inne akty prawne uchwalone przez parlament są zgodne z konstytucją, a także czy akty uchwalone przez Prezydenta lub rząd są zgodne z konstytucją i ustawami.

Sądy administracyjne

Na Litwie jest sześć sądów administracyjnych:

Najwyższy Sąd Administracyjny Litwy; oraz

pięć okręgowych sądów administracyjnych.

Najwyższy Sąd Administracyjny

 [Najwyższy Sąd Administracyjny](#) (Vyriausiasis administracinis teismas) jest sądem pierwszej i ostatniej instancji w sprawach administracyjnych, które należą do jego właściwości ustawowej. Sąd ten rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń, postanowień i zarządzeń okręgowych sądów administracyjnych, a także od orzeczeń sądów rejonowych w sprawach o przestępstwa administracyjne.

Najwyższy Sąd Administracyjny rozpoznaje również wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, w tym w sprawach dotyczących przestępstw administracyjnych w dziedzinach określonych przepisami prawa. Najwyższy Sąd Administracyjny wykształcił jednolitą praktykę sądową w zakresie wykładni i stosowania ustaw oraz innych aktów prawnych.

Okręgowe sądy administracyjne

Okręgowe sądy administracyjne (*apygardų administraciniai teismai*) są sądami o właściwości szczególnej. Do ich właściwości należy rozstrzyganie skarg na akty administracyjne oraz czynności lub bezczynność (niedopełnienie obowiązków) organów administracji publicznej i wewnętrznej.

Okręgowe sądy administracyjne rozstrzygają spory z zakresu **administracji publicznej** oraz sprawy dotyczące między innymi legalności aktów administracyjnych, kwestii podatkowych itp.

Przed złożeniem skargi do sądu administracyjnego istnieje możliwość zaskarżenia indywidualnego aktu administracyjnego lub czynności organu administracji publicznej w postępowaniu przedprocesowym. W takich przypadkach spory są rozstrzygane przez gminne komisje ds. sporów administracyjnych, rejonowe komisje ds. sporów administracyjnych oraz **Naczelną Komisję ds. Sporów Administracyjnych** (Vyriausioji administracinių ginčų komisija).

Ostatnia aktualizacja: 07/04/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Luksemburg

W tej części przedstawiono w skrócie informacje na temat sądów szczególnych w Luksemburgu.

Sąd szczególny w ramach sądownictwa powszechnego

Rada Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych i Wyższa Rada Ubezpieczeń Społecznych

Wszelkie **spory z zakresu zabezpieczenia społecznego** dotyczące objęcia ubezpieczeniem społecznym lub obowiązkiem z tego tytułu, składek, kar pieniężnych oraz świadczeń, z wyjątkiem określonych w art. 317 lub objętych art. 147 i 148 kodeksu ubezpieczeń społecznych (Code des assurances sociales), rozpoznaje Rada Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych (Conseil arbitral de la sécurité sociale), a odwołania od jej orzeczeń rozpoznaje Wyższa Rada Ubezpieczeń Społecznych (Conseil supérieur de la sécurité sociale). Orzeczenia wydane przez Radę Arbitrów, jak również orzeczenia Wyższej Rady podlegają zaskarżeniu w drodze skargi kasacyjnej do Sądu Kasacyjnego (Cour de cassation).

Sądy administracyjne

Trybunał Administracyjny (Cour Administrative)

Z wyjątkiem przypadków, w których ustawa stanowi inaczej, do Trybunału Administracyjnego z siedzibą w Luksemburgu można wnosić środki zaskarżenia od orzeczeń Sądu Administracyjnego (Tribunal administratif) jako **sądu orzekającego o nieważności** w sprawach dotyczących indywidualnych lub generalnych aktów administracyjnych. Trybunał Administracyjny rozpoznaje również, jako sąd drugiej instancji oraz jako **sąd orzekający co do istoty sprawy** (*juge de fond*), środki zaskarżenia od orzeczeń innych sądów administracyjnych, które wydały orzeczenie reformatoryjne i do którego wydania miały właściwość na podstawie przepisów szczególnych.

Wszyscy adwokaci, którzy są uprawnieni do występowania przed sądami Wielkiego Księstwa Luksemburga, mogą również występować przed Trybunałem Administracyjnym, jednakże wyłączne prawo do sporządzania pism instrukcyjnych i procesowych mają „adwokaci wpisani na listę I” w tabelach sporządzanych każdego roku przez rady adwokackie (*conseils des ordres des avocats*) (pełnomocnicy).

Przed Trybunałem Administracyjnym państwo jest reprezentowane przez przedstawiciela rządu lub adwokata.

Sąd Administracyjny (Tribunal Administratif)

Sąd Administracyjny z siedzibą w Luksemburgu rozpoznaje odwołania dotyczące niewłaściwości, nadużycia władzy, naruszenia prawa lub zasad ochrony interesów jednostki skierowane **przeciwko** wszystkim **decyzjom administracyjnym**, od których zgodnie z przepisami ustaw i rozporządzeń nie przysługuje żaden inny środek zaskarżenia, oraz przeciwko generalnym aktom administracyjnym niezależnie od tego, który organ administracyjny je wydał. Co do zasady jest on również właściwy w sprawach z zakresu sporów dotyczących podatków bezpośrednich oraz podatków i opłat lokalnych.

Od orzeczenia Sądu Administracyjnego można się odwołać do Trybunału Administracyjnego.

Sąd Administracyjny jako sąd orzekający co do istoty sprawy rozpoznaje odwołania od decyzji Dyrektora Administracji Podatków Bezpośrednich (Administration des contributions directes), w przypadku gdy właściwe dla tych spraw przepisy przewidują takie odwołanie.

Inne sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny (Cour Constitutionnelle)

Trybunał Konstytucyjny rozpoznaje sprawę, wydając wyrok w przedmiocie **zgodności ustaw z konstytucją**, z wyjątkiem ustaw o ratyfikacji traktatów.

W przypadku gdy strona przed sądem powszechnym lub administracyjnym podniesie zarzut niekonstytucyjności ustawy, sąd ten ma obowiązek zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, chyba że uzna, iż: a) rozstrzygnięcie tego zagadnienia nie jest niezbędne do wydania wyroku przez ten sąd; b) pytanie jest całkowicie bezpodstawne; c) Trybunał Konstytucyjny orzekał już w takiej samej sprawie.

W skład Trybunału Konstytucyjnego wchodzi: prezes Sądu Najwyższego (Cour supérieure de justice), prezes Trybunału Administracyjnego, dwóch sędziów Sądu Kasacyjnego oraz pięciu sędziów mianowanych przez Wielkiego Księcia na zgodny wniosek Sądu Najwyższego i Trybunału Administracyjnego.

Trybunał Konstytucyjny składa się z jednej izby orzekającej w składzie pięciu sędziów.

Prawnicze bazy danych dotyczące tego zagadnienia

Zob. [zakładka poświęcona sądom](#) na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Czy dostęp do tej bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do tej bazy danych jest **nieodpłatny**.

Krótki opis zawartości

Zob. strona internetowa [Rady Arbitrów Ubezpieczeń Społecznych i Wyższej Rady Ubezpieczeń Społecznych](#).

Zob. strona internetowa [sądów administracyjnych](#).

Zob. strona internetowa [Trybunału Konstytucyjnego](#).

Powiązane strony

 [Ministerstwo Sprawiedliwości](#)

Ostatnia aktualizacja: 20/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Węgry

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów wyspecjalizowanych na Węgrzech.

Sądy szczególne

Sądy administracyjne i pracy

Węgierska ustawa zasadnicza ustanawia system sądownictwa mający postać wielopoziomowej struktury, w ramach której przewidziano także *utworzenie sądów szczególnych dla rozstrzygania spraw określonego rodzaju. W ramach systemu sądownictwa sądami szczególnymi są sądy administracyjne i pracy (közigazgatási és munkaügyi bíróságok).*

Sądy administracyjne i pracy istnieją od 1 stycznia 2013 r. Wcześniej ich zadania realizowały odrębne sądy pracy oraz sądy powszechne.

Jako sąd pierwszej instancji sąd administracyjny i pracy rozstrzyga sprawy z zakresu sądowej kontroli decyzji administracyjnych, a także sprawy dotyczące stosunku pracy oraz innych podobnych stosunków prawnych, jak również rozpatruje inne sprawy powierzone mu na mocy przepisów prawa. W charakterze sądu drugiej instancji występuje wówczas sąd powszechny, a w przypadku sądowej kontroli decyzji administracyjnych rolę tę odgrywa Sąd Najwyższy (Kúria).

Trybunał Konstytucyjny (Alkotmánybíróság)

Trybunał Konstytucyjny to niezależny organ, realizujący swoje funkcje w sposób niezależny od systemu sądownictwa.

Trybunał Konstytucyjny to główny organ odpowiedzialny za zapewnienie przestrzegania przepisów ustawy zasadniczej. Jego siedziba mieści się w Budapeszcie.

Trybunał Konstytucyjny składa się z piętnastu członków wybieranych na dwunastoletnią kadencję. Członków Trybunału wybiera Parlament Węgier większością dwóch trzecich głosów. Parlament wybiera także przewodniczącego Trybunału Konstytucyjnego spośród jego członków, większością dwóch trzecich głosów. Mandat przewodniczącego zachowuje ważność do końca jego kadencji jako sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego nie mogą być członkami partii politycznych ani w inny sposób angażować się w działalność polityczną. Szczegółowe informacje dotyczące właściwości, organizacji oraz funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego można znaleźć w przepisach tzw. ustaw kardynalnych. **Zadania** Trybunału Konstytucyjnego są następujące:

kontrola konstytucyjności aktów normatywnych, które zostały już przyjęte, ale nie doszło jeszcze do ich promulgacji;

kontrola konstytucyjności aktów prawnych, które mają zastosowanie w danej sprawie, dokonywana na wniosek sądu;

kontrola konstytucyjności aktów prawnych, które mają zastosowanie w danej sprawie, dokonywana w wyniku wniesienia skargi konstytucyjnej;

kontrola konstytucyjności orzeczeń sądów w wyniku wniesienia skargi konstytucyjnej;

kontrola konstytucjonalności aktów normatywnych podjęta na wniosek złożony przez rząd, jedną czwartą członków Parlamentu lub też Komisarza ds. Praw Podstawowych (alapvető jogok biztosa);

kontrola zgodności aktów normatywnych z umowami międzynarodowymi;

wykonywanie innych uprawnień i obowiązków przewidzianych w przepisach konstytucji lub innych tzw. ustaw kardynalnych.

Działając w ramach przysługujących mu uprawnień, o których mowa w podpunktach b), c) i d), Trybunał Konstytucyjny uchyla akty prawne oraz inne decyzje o charakterze normatywnym, które uzna za niezgodne z konstytucją;

działając w ramach przysługujących mu uprawnień, o których mowa w podpunkcie d), uchyla on także orzeczenia sądów, które uzna za niezgodne z konstytucją;

działając w ramach przysługujących mu uprawnień, o których mowa w podpunkcie f), Trybunał może też uchylać ustawy oraz inne decyzje o charakterze normatywnym, które uzna za niezgodne z umową międzynarodową;

lub też zastosować inne konsekwencje prawne wynikające z przepisów tzw. ustaw kardynalnych.

Prawnicze bazy danych

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej [Trybunału Konstytucyjnego Węgier \(Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága\)](#)

Ciekawe strony

 [Oficjalna strona internetowa Trybunału Konstytucyjnego Węgier](#)

Ostatnia aktualizacja: 06/04/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Malta

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych na Malcie.

Sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny (Constitutional Court)	Druga instancja sąd odwoławczy	Sąd ten rozpoznaje środki odwoławcze w sprawach dotyczących domniemanego naruszenia praw człowieka, wykładni konstytucji i nieważności przepisów prawa . Jest on również właściwy do orzekania w kwestiach dotyczących członków Izby Reprezentantów (House of Representatives) oraz w przekazanych mu sprawach dotyczących głosowań przy wyborze członków Izby Reprezentantów.	Trybunałowi przewodniczy prezes (Chief Justice) i dwóch sędziów
Pierwsza Izba Sądu Cywilnego (First Hall of the Civil Court)	Pierwsza instancja	Pierwsza Izba Sądu Cywilnego rozpoznaje również sprawy związane z domniemanym naruszeniem praw człowieka i podstawowych wolności chronionych przez konstytucję i europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.	Izbie przewodniczy sędzia
Sąd Pracy (Industrial Tribunal)	Pierwsza instancja	Sąd ten rozpoznaje sprawy związane z nieślusznym rozwiązaniem stosunku pracy oraz dyskryminacją lub innymi formami niezgodnego z prawem traktowania w miejscu pracy .	Sądowi przewodniczy jego prezes
Izba ds. Regulacji Czynszów (Rent Regulation Board)	Pierwsza instancja	Izba ds. Regulacji Czynszów rozpoznaje sprawy związane ze zmianą warunków umów najmu , w tym z podwyższeniem czynszu oraz rozwiązaniem umowy najmu. Spór musi dotyczyć umowy najmu zawartej przed 1 czerwca 1995 r.	Izbie przewodniczy sędzia pokoju (<i>magistrate</i>)
Izba Arbitrażowa ds. Nieruchomości (Land Arbitration Board)	Pierwsza instancja	Izba Arbitrażowa ds. Nieruchomości rozpoznaje sprawy związane z klasyfikacją wywłaszczonych nieruchomości, interesem publicznym wywłaszczenia oraz kwotą odszkodowania należnego właścicielowi.	Izbie przewodniczy sędzia pokoju (<i>magistrate</i>)
Izba ds. Kontroli Dzierżawy na Obszarach Wiejskich (Rural Lease Control Board)	Pierwsza instancja	Izba rozpoznaje sprawy związane z dzierżawą na obszarach wiejskich oraz roszczeniami właścicieli dotyczącymi rozwiązania umów dzierżawy tego rodzaju.	Izbie przewodniczy sędzia pokoju (<i>magistrate</i>)
Trybunał ds. Kontroli Administracyjnej (Administrative Review Tribunal)	Pierwsza instancja	Trybunał ten jest uprawniony do kontroli aktów administracyjnych .	Trybunałowi przewodniczy sędzia lub sędzia pokoju.
Trybunał ds. Podziału Spadków (Partition of Inheritances Tribunal)	Pierwsza instancja	Trybunał ten rozpoznaje i rozstrzyga sprawy dotyczące podziału majątku stanowiącego wspólną własność spadkobierców zmarłego.	Trybunałowi przewodniczy sędzia arbitrażowy
Trybunał Apelacyjny ds. Konkurencji i Konsumentów (Competition and Consumer Appeals Tribunal)	Sąd odwoławczy	Trybunał ten rozpoznaje i orzeka w sprawach dotyczących środków odwoławczych od decyzji, zarządzeń lub aktów Dyrektora Generalnego ds. Konkurencji i Dyrektora Generalnego ds. Ochrony Konsumentów. Orzeczenia Trybunału są ostateczne, choć w wyjątkowych przypadkach dopuszcza się wniesienie środków zaskarżenia. Środki te są jednak ograniczone do kwestii prawnych.	Trybunałowi przewodniczy sędzia i dwóch członków składu orzekającego.
Sąd ds. Kontroli Aktów Notarialnych (Court of Revision of Notarial Acts)	Pierwsza instancja	Jest to sąd szczególny sprawujący kontrolę nad wszystkimi notariuszami, archiwami notarialnymi oraz rejestrem publicznym. Posiada kompetencje do przeprowadzania kontroli archiwów notarialnych, rejestru publicznego i kancelarii notarialnych oraz do nakładania sankcji dyscyplinarnych. Sąd ten ma również prawo zarządzić wprowadzenie poprawek do wpisów w rejestrze publicznym, jeśli zawierają one nieprawidłowe dane.	Składa się z członków zwanych „wizytatorami” (<i>visitors</i>)

Sądy administracyjne

Kontrola sądowa to proces, w którym decyzje wydane przez ministerstwo, organ lub agencję rządową mogą zostać zbadane przez sąd i uchylone w razie stwierdzenia ich niezgodności z prawem.

Skargę może wnieść każdy poszkodowany na skutek dotyczących go decyzji lub działań rządu. Obowiązującym w tym zakresie przepisem jest art. 469A rozdziału 12 Zbioru praw Malty, w którym przyznano sądom takie uprawnienie. Jednakże nawet w przypadku braku takiego przepisu prawno kontrola sądowa może być uważana za **nieodłączne uprawnienie sądów** zgodnie z ogólnie uznawaną w państwach demokratycznych doktryną podziału władzy. Właściwość w takich sprawach mają sądy powszechne, a mianowicie Pierwsza Izba Sądu Cywilnego, a od wydanych przez nią orzeczeń można się odwołać do Sądu Apelacyjnego.

Ustawa o sądownictwie administracyjnym (Administrative Justice Act) weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. i stworzyła podstawę do utworzenia **Trybunału ds. Kontroli Administracyjnej** (Administrative Review Tribunal). Ten niezawisły i bezstronny trybunał bada akty administracyjne na wniosek osób poszkodowanych, a także rozstrzyga skierowane do niego spory. Trybunałowi przewodniczy osoba, która sprawuje lub sprawowała stanowisko sędziego lub sędziego pokoju (*magistrate*) na Malcie. Odwołania od orzeczeń trybunału można składać do Sądu Apelacyjnego.

Inne sądy szczególne

Trybunały lokalne

Trybunały lokalne stanowią integralną część maltańskiego systemu wymiaru sprawiedliwości. Mogą one być uważane za **dodatkowy element systemu sądownictwa**. Rozpatrują one sprawy o wykroczenia, które, jakkolwiek błahej natury, mogą być dosyć uciążliwe dla społeczeństwa. Trybunałom lokalnym przewodniczy Komisarz ds. Sprawiedliwości (Commissioner for Justice) powoływany na dwa lata i odwoływany w ten sam sposób i z tego samego powodu, co wszyscy inni sędziowie pokoju. Gwarantuje to każdemu obywatelowi możliwość zgłoszenia skargi, przy zapewnieniu poszanowania podstawowych zasad sprawiedliwego procesu. Istnieje dziewięć trybunałów lokalnych obejmujących swoją właściwością po kilka jednostek samorządu terytorialnego (*local councils*).

Prawnicze bazy danych

Informacje na ten temat można uzyskać na stronie internetowej „**Organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich - Malta**”, gdzie znajdują się szczegółowe informacje dotyczące odnośnych baz danych oraz *łączy* do nich.

Powiązane strony

 [Ministerstwo Sprawiedliwości, Kultury i Samorządu Terytorialnego](#)

 [Internetowy serwis sądowy](#)

 [Internetowy serwis sądowy – orzeczenia online](#)

 [Internetowy serwis sądowy – postępowania sądowe](#)

 [Internetowy serwis sądowy – wokanda](#)

 [Internetowy serwis sądowy – statystyka](#)

 [Internetowy serwis sądowy – licytacje sądowe](#)

 [Internetowy serwis sądowy – formularze w sprawach cywilnych \(w języku maltańskim\)](#)

 [Internetowy serwis prawny \(Zbiór praw Malty\)](#)

Ostatnia aktualizacja: 04/05/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: .

Krajowe sądy szczególne - Niemcy

W tej części przedstawiono informacje dotyczące organizacji sądów szczególnych w Niemczech.

Sądy administracyjne

W Niemczech istnieją następujące sądy administracyjne:

sąd okręgowy (*Rechtbank*): sąd pierwszej instancji we wszystkich sprawach administracyjnych

sąd apelacyjny (*Gerechtshof*): sąd apelacyjny w sprawach podatkowych

Sąd Najwyższy (Hoge Raad): sąd najwyższej instancji w sprawach podatkowych

Centralny Sąd Apelacyjny (Centrale Raad van Beroep): sąd apelacyjny (najwyższej instancji) w sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych

Sąd Apelacyjny ds. Gospodarczych i Pracowniczych (College van Beroep voor het bedrijfsleven): sąd apelacyjny (najwyższej instancji) w sprawach z dziedziny prawa administracyjnego społeczno-gospodarczego

Wydział Sądownictwa Administracyjnego Rady Państwa (Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State): sąd apelacyjny (najwyższej instancji) we wszystkich sprawach administracyjnych nierozstrzyganych przez inne sądy apelacyjne

Prawnicze bazy danych

Informacje są dostępne na stronie internetowej poświęconej [systemowi sądownictwa w Niemczech](#).

Powiązane strony

 [Informacje na temat sądów szczególnych](#) (w jęz. angielskim)

Ostatnia aktualizacja: 25/02/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Austria

W tej sekcji przedstawiono informacje dotyczące sądów szczególnych rozpoznających sprawy cywilne i karne w Austrii.

Sądy szczególne

Co do zasady każdy sąd powszechny zajmuje się wszystkimi sprawami na gruncie prawa cywilnego i karnego przypisanymi do jego szczebla organizacji [sąd rejonowy (*Bezirksgericht*) lub sąd pierwszej lub drugiej instancji].

W największych austriackich miastach funkcjonują również sądy szczególne:

pięć w stolicy, mianowicie Krajowy Sąd Karny w Wiedniu (Landesgericht für Strafsachen Wien), Krajowy Sąd Cywilny w Wiedniu (Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien), Krajowy Sąd Pracy i Spraw Społecznych w Wiedniu (Arbeits- und Sozialgericht Wien), Sąd Gospodarczy w Wiedniu (Handelsgericht Wien) oraz Sąd Rejonowy ds. Gospodarczych w Wiedniu (Bezirksgericht für Handelssachen Wien) oraz dwa w Grazu: Krajowy Sąd Karny w Grazu (Landesgericht für Strafsachen Graz) oraz Krajowy Sąd Cywilny w Grazu (Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz).

Sprawy z zakresu prawa pracy dotyczą głównie sporów cywilnych w obszarze stosunków pracy, o których mowa w § 50 ustawy o sądach pracy i spraw społecznych (Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz, ASGG). W sprawach tych stosuje się odrębne postępowanie, które jest zbliżone do postępowania cywilnego, ale uzupełnione o dodatkowe przepisy szczególne.

W pierwszej instancji sprawy z zakresu prawa pracy wnosi się do sądów krajowych (*Landesgerichte*) lub, w Wiedniu, do Sądu Pracy i Spraw Społecznych (Arbeits- und Sozialgericht); w drugiej instancji – do wyższych sądów krajowych (*Oberlandsgerichte*), a w ostatniej, trzeciej instancji – do Sądu Najwyższego (Oberster Gerichtshof). Wyroki wydaje wydział (*Senat*) właściwego sądu, w którego składzie zasiada co najmniej jeden sędzia zawodowy (*Berufsrichter(in)*) oraz dwóch ławników (*Laienrichter(innen)*) – jeden wskazany przez organizację pracodawców, a drugi przez organizację pracowników.

Postępowanie odwoławcze w sprawach z zakresu prawa pracy zbliżone jest do postępowania odwoławczego w sprawach cywilnych, jednakże w jego ramach przewidziano mniej ograniczeń dotyczących środków odwoławczych. Na przykład dopuszczalne jest wniesienie skargi rewizyjnej (*Revision*) do Sądu Najwyższego bez względu na wartość przedmiotu sporu, pod warunkiem że zagadnienie prawne, którego dotyczy skarga, ma duże znaczenie.

Sprawy gospodarcze dotyczą głównie spraw cywilnych, w których stroną jest przedsiębiorca, zgodnie z definicją zawartą w § 51 ustawy o właściwości sądów (Jurisdiktionsnorm). Są one rozpoznawane w toku zwykłego postępowania cywilnego, uzupełnionego o niewielką liczbę przepisów szczególnych. Jeżeli sprawę gospodarczą rozpoznaje wydział sądu pierwszej lub drugiej instancji, w składzie orzekającym zasiada również ławnik reprezentujący przedsiębiorców. (Nie dotyczy to Sądu Najwyższego.)

Sprawy kartelowe, zgodnie z definicją zawartą w ustawie o kartelach (Kartelgesetz), prowadzi Wyższy Sąd Krajowy w Wiedniu, który pełni funkcję sądu kartelowego (*Kartellgericht*) pierwszej instancji. Właściwość tego sądu obejmuje cały kraj. Apelacje od wyroków sądu kartelowego wnoszą się w drugiej i ostatniej instancji do Sądu Najwyższego, który pełni funkcję wyższego sądu kartelowego (*Kartellobergericht*). Wyroki wydają wydziały, w których – w obu instancjach – zasiada co najmniej jeden sędzia zawodowy oraz dwóch wykwalifikowanych ławników. Jednego z nich wybiera Austriacka Federalna Izba Gospodarcza (Wirtschaftskammer Österreich), a drugiego – z kilkoma wyjątkami – Federalna Izba Pracowników i Pracodawców (Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte).

W **postępowaniach nieprocesowych** (*Verfahren außer Streitsachen*) sąd orzeka w niektórych sprawach z zakresu prawa prywatnego o szczególnym charakterze (przeważnie dotyczących rozliczeń, zagadnień dotyczących prawa pieczy oraz w innych sprawach, w których zazwyczaj nie występują dwie strony reprezentujące sprzeczne interesy). Tryb tych postępowań jest podobny do trybu postępowań niespornych (*freiwilligen Gerichtsbarkeit*).

W zdecydowanej większości tego rodzaju spraw w pierwszej instancji orzekają sądy rejonowe, w drugiej instancji – sądy krajowe, a w ostatniej instancji – Sąd Najwyższy. W pierwszej instancji w składzie orzekającym zasiada jeden sędzia (*Einzelrichter(in)*) lub specjalnie wykwalifikowany urzędnik sądowy (*Rechtspfleger(in)*). W drugiej i trzeciej instancji orzekają wydziały, w skład których wchodzi trzech lub pięciu sędziów zawodowych.

Procedura odwoławcza w postępowaniu nieprocesowym jest również zbliżona do procedury obowiązującej w sprawach cywilnych. Ze względu na szczególny charakter tego postępowania przewidziano jednak mniej ograniczeń w odniesieniu do środków odwoławczych. Ponadto w drugiej instancji powód ma również w ograniczonym zakresie możliwość przedstawienia nowej kwestii wykraczającej poza wnioski i twierdzenia, które przedstawił w pierwszej instancji. W związku z dużym zróżnicowaniem spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym przewidziano szereg przepisów szczególnych regulujących poszczególne przypadki.

Sądy administracyjne

W Austrii funkcjonują następujące sądy administracyjne:

dziewięć krajowych sądów administracyjnych (*Landesverwaltungsgerichte*) – po jednym w każdym kraju związkowym;

dwa federalne sądy administracyjne: Federalny Sąd Administracyjny (Bundesverwaltungsgericht) i Federalny Sąd do Spraw Finansowych (Bundesfinanzgericht);

Trybunał Administracyjny (Verwaltungsgerichtshof).

Sądy administracyjne rozpoznają w szczególności odwołania od decyzji organów administracji i aktów administracyjnych wydanych przez te organy bez postępowania, a także skargi na bezczynność tych organów (*Säumnisbeschwerden*).

Federalny Sąd do Spraw Finansowych orzeka w postępowaniach odwoławczych dotyczących podatków i opłat publicznych (z kilkoma wyjątkami) oraz w postępowaniach karnoskarbowych, o ile sprawy te podlegają bezpośrednio właściwości federalnych organów skarbowych lub podatkowych. Federalny Sąd Administracyjny rozpoznaje przede wszystkim skargi na decyzje, które zostałyby w przeciwnym razie wydane przez władze federalne w ramach bezpośredniej administracji federalnej. W innych przypadkach administracyjne środki odwoławcze rozpoznają co do zasady krajowe sądy administracyjne. W określonych okolicznościach można również wnieść skargę rewizyjną na orzeczenia sądów administracyjnych do **Trybunału Administracyjnego**. W sprawach dotyczących naruszenia przepisów konstytucji, w szczególności naruszenia praw podstawowych, można zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego.

Inne sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny (*Verfassungsgerichtshof*)

Trybunał Konstytucyjny jest trzecim – obok Sądu Najwyższego i Trybunału Administracyjnego – sądem najwyższej instancji (*Höchstgericht*) w Austrii. Podobnie jak w przypadku dwóch pozostałych sądów najwyższej instancji siedziba Trybunału Konstytucyjnego mieści się w Wiedniu, a jego właściwość obejmuje cały kraj.

Głównym zadaniem Trybunału Konstytucyjnego jest badanie zgodności z konstytucją. Obejmuje to również prawa podstawowe. Na wniosek trybunał bada w szczególności konstytucyjność następujących ustaw, rozporządzeń i decyzji:

ustaw federalnych i krajowych,

rozporządzeń wydanych przez organy administracji,

orzeczeń sądów administracyjnych.

W stosownych przypadkach trybunał może uchylić takie akty.

W przeciwieństwie do innych sądów sędziowie Trybunału Konstytucyjnego nie są sędziami zawodowymi, lecz sędziami *honoris causa* (*Honoratiorenrichter(innen)*). Są to znamienici juryści, którzy mają za sobą wybitną karierę prawniczą na innym stanowisku. Większość sędziów Trybunału Konstytucyjnego

sprawuje urząd w niepełnym wymiarze czasu pracy i może kontynuować wykonywanie swojego dotychczasowego zawodu (np. sędziego lub wykładowcy akademickiego, jednak nie urzędnika służby cywilnej, gdyż powołanie na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego urzędnika służby cywilnej wymaga zwolnienia go z pełnienia obowiązków urzędnika). Trybunał Konstytucyjny zbiera się wyłącznie na posiedzeniach, które z reguły odbywają się cztery razy w roku.

Prawnicze bazy danych

Strona internetowa [austriackiego wymiaru sprawiedliwości](#) zawiera ogólne informacje na temat austriackiego systemu sądowego.

Czy dostęp do baz danych jest nieodpłatny?

Tak.

Powiązane strony

[Jurysdykcja – Austria](#)

Ostatnia aktualizacja: 25/10/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Polska

W niniejszej części przedstawiono organizację sądów szczególnych w Polsce.

Do sądów niebędących sądami powszechnymi zaliczamy: **Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny oraz wojewódzkie sądy administracyjne**, a także **sądy wojskowe – wojskowe sądy okręgowe i wojskowe sądy garnizonowe**. W czasie wojny może zostać ustanowiony **sąd wyjątkowy**.

Sąd Najwyższy jest organem władzy sędziowskiej, który sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania.

Wykonuje także inne czynności określone w Konstytucji i ustawach.

Szczegółowe informacje na temat działalności Sądu Najwyższego znajdują się na stronie internetowej: http://www.sn.pl/osadzienajwyzszym/SitePages/Status_prawny.aspx

Sąd Najwyższy jest organem władzy sędziowskiej, powołanym do:

sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne, jak również kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych;

rozpatrywania spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym w ustawie;

rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum;

opiniowania projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;

wykonywania innych czynności określonych w ustawach.

Sąd Najwyższy rozpatruje kasacje oraz inne środki odwoławcze od orzeczeń sądowych; podejmuje uchwały, w których dokonuje wykładni budzących wątpliwości przepisów prawnych lub przepisów, których stosowanie prowadzi do braku jednolitości orzecznictwa. W uchwałach Sąd Najwyższy odpowiada także na pytania prawne skierowane do niego w związku z konkretnymi sprawami.

Sąd Najwyższy udostępnia informacje o wydawanych orzeczeniach w „Bazie orzeczeń”, dostępnej na stronie internetowej: http://www.sn.pl/orzecznictwo/SitePages/Baza_orzeczen.aspx, która jest dostępna także w j. angielskim.

Sądy administracyjne

System sądów administracyjnych tworzą Naczelny Sąd Administracyjny (którego siedziba znajduje się w Warszawie) oraz szesnaście wojewódzkich sądów administracyjnych – po jednym w każdym województwie.

Co do zasady, wojewódzkie sądy administracyjne funkcjonują jako sądy pierwszej instancji, natomiast Naczelny Sąd Administracyjny rozpatruje skargi kasacyjne od wyroków wojewódzkich sądów administracyjnych.

Sądy administracyjne sprawują kontrolę nad działalnością administracji publicznej. Kontrola działalności administracji publicznej następuje pod kątem zgodności z prawem. Obejmuje

między innymi:

skargi na decyzje administracyjne i postanowienia wydane w postępowaniu administracyjnym, oraz postanowienia w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym;

orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego (gminy, powiatu, województwa) i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej. Podstawową **ustawą**, która reguluje postępowania przed sądami administracyjnymi jest ustawa z 30 sierpnia 2002 r.

Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 259, z późn. zm.).

Naczelny Sąd Administracyjny oraz wojewódzkie sądy administracyjne publikują swoje orzeczenia z uzasadnieniami, na stronie internetowej zatytułowanej „Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych”, dostępnej pod adresem: <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/>. Strona dostępna jest wyłącznie w j. polskim.

Do zadań **Naczelnego Sądu Administracyjnego** należy natomiast:

rozpoznawanie środków odwoławczych od orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych;

podejmowanie uchwał mających na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych;

podejmowanie uchwał zawierających rozstrzygnięcie zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości w konkretnej sprawie sądowoadministracyjnej;

rozstrzyganie sporów o właściwości między organami jednostek samorządu terytorialnego i między samorządowymi kolegiami odwoławczymi, o ile odrębna ustawa nie stanowi inaczej, oraz sporów kompetencyjnych między organami tych jednostek a organami administracji rządowej.

rozpoznawanie innych spraw należących do właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego na mocy odrębnych ustaw.

W Polsce funkcjonuje Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych, która powstała w celu stworzenia zainteresowanym podmiotom warunków do jak najpełniejszego dostępu do treści rozstrzygnięć sądów administracyjnych. W bazie znajdują się orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz

wojewódzkich sądów administracyjnych wydane od stycznia 2004 r. Znaleźć w niej można ponadto wybrane orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego z lat wcześniejszych. Baza ma charakter jedynie informacyjny i edukacyjny, nie jest natomiast oficjalnym publikatorem orzeczeń sądowych. Link: <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/>

Sądownictwo wojskowe tworzą wojskowe sądy garnizonowe i wojskowe sądy okręgowe. Orzecznictwu sądów wojskowych podlegają przede wszystkim sprawy:

żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, o przestępstwa:
przeciwko obowiązkowi pełnienia służby wojskowej, zasadom dyscypliny wojskowej, zasadom postępowania z podwładnymi, zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym, zasadom pełnienia służby, mieniu wojskowemu
popelnione przeciwko organowi wojskowemu lub innemu żołnierzowi,
popelnione podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, w obrębie obiektu wojskowego lub wyznaczonego miejsca przebywania, na szkodę wojska lub z naruszeniem obowiązku wynikającego ze służby wojskowej,
popelnione za granicą, podczas użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa;
pracowników wojska o przestępstwa:

przeciwko zasadom pełnienia służby i przeciwko mieniu wojskowemu,
popelnione za granicą, podczas użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa;
żołnierzy sił zbrojnych państw obcych, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz członków ich personelu cywilnego, o przestępstwa
popelnione w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.

Ponadto w polskim systemie prawnym funkcjonują dwa trybunały – Trybunał Konstytucyjny oraz Trybunał Stanu.

Trybunał Konstytucyjny zgodnie z art. 188 Konstytucji RP orzeka w sprawach:

zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,
zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie,
zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami,
zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych,
skargi konstytucyjnej.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny rozstrzyga spory kompetencyjne pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, wraz z uzasadnieniami, znajdują się na stronie internetowej polskiego Trybunału Konstytucyjnego, która dostępna jest także w j. angielskim. Link: <https://trybunal.gov.pl/>

Trybunał Stanu orzeka w sprawach odpowiedzialności Prezydenta Rzeczypospolitej, Prezesa Rady Ministrów oraz członków Rady Ministrów, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, osób którym Prezes Rady Ministrów powierzył kierowanie ministerstwem oraz Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych za naruszenie Konstytucji lub ustawy w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania.

Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej <http://trybunalstanu.pl/>

Ostatnia aktualizacja: 01/08/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Portugalia

W tej części przedstawiono informacje dotyczące organizacji sądów szczególnych w Portugalii.

Sądy pierwszej instancji (*tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Co do zasady sądami pierwszej instancji są sądy okręgowe (*tribunais de comarca*). Są one właściwe do orzekania we wszystkich sprawach niezastrzeżonych dla innych sądów. Sądy okręgowe mają zarówno właściwość ogólną, jak i szczególną.

Sądy okręgowe dzielą się na wydziały (*juízos*) o właściwości szczególnej i ogólnej oraz na lokalne wydziały pomocnicze (*juízos locais de proximidade*). Nazwa każdego wydziału odpowiada rodzajowi spraw, do których rozpoznawania dany wydział jest właściwy, oraz nazwie gminy, w której znajduje się jego siedziba.

Możliwe jest powołanie następujących wydziałów o właściwości szczególnej:

centralny wydział cywilny (*juízo central cível*);

lokalny wydział cywilny (*juízo local cível*);

centralny wydział karny (*juízo central criminal*);

lokalny wydział karny (*juízo local criminal*);

lokalny wydział ds. wykroczeń (*juízo local de pequena criminalidade*);

wydział śledczy (*juízo de instrução criminal*);

wydział rodzinny i nieletnich (*juízo de família e menores*);

wydział pracy (*juízo de trabalho*);

wydział gospodarczy (*juízo de comércio*);

wydział egzekucyjny (*juízo de execução*).

Następujące sądy szczególne mają rozszerzoną właściwość miejscową:

sąd do spraw własności intelektualnej (*tribunal da propriedade intelectual*);

sąd do spraw konkurencji, regulacji i nadzoru (*tribunal da concorrência, regulação e supervisão*);

sąd morski (*tribunal marítimo*);

sąd penitencjarny (*tribunal de execução das penas*);

centralny sąd śledczy (*tribunal central de instrução criminal*).

Wydziały o właściwości szczególnej

Najważniejsze spośród wydziałów o właściwości szczególnej to:

Centralne wydziały cywilne

Do właściwości tych wydziałów należy:

rozpoznawanie powództw cywilnych o ustalenie stosunku prawnego w postępowaniu zwykłym w sprawie o wartości przedmiotu sporu powyżej 50 000,00 euro;

wykonywanie przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego obowiązków – w ramach postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 50 000,00 euro – w okręgach nieobjętych właściwością innego wydziału lub sądu;

prowadzenie postępowań w przedmiocie środków zabezpieczających powództwo dotyczących spraw podlegających ich właściwości;

wykonywanie pozostałych obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Wydziały rodzinne i nieletnich

W sprawach dotyczących **stanu cywilnego osób oraz w sprawach rodzinnych** wydziały te:

prowadzą postępowania nieprocesowe między małżonkami;

prowadzą postępowania nieprocesowe dotyczące związków nieformalnych lub osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe;

prowadzą postępowania w przedmiocie separacji sądowej oraz sprawy dotyczące podziału majątku i sprawy rozwodowe;

prowadzą postępowania o stwierdzenie nieważności lub unieważnienie małżeństwa cywilnego;

rozpoznają wnioski złożone na podstawie art. 1647 oraz art. 1648 ust. 2 kodeksu cywilnego zatwierdzonego dekretem z mocą ustawy nr 47344 z dnia 25 listopada 1966 r.;

rozpoznają powództwa o przyznanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka lub byłego małżonka oraz postępowania egzekucyjne w przedmiocie takich świadczeń;

prowadzą inne postępowania dotyczące stanu cywilnego osób i spraw rodzinnych.

Poza uprawnieniami w wymienionym obszarze wydziały rodzinne i nieletnich posiadają również uprawnienia, które na mocy prawa przysługują sądom w postępowaniu o sporządzenie spisu inwentarza wszczętym wskutek separacji osób i majątku, rozwodu, orzeczenia stwierdzającego nieważność małżeństwa cywilnego lub unieważniającego małżeństwo cywilne, a także dotyczącym szczególnych przypadków podziału majątku, do których mają zastosowanie przepisy szczególne.

W sprawach dotyczących **małoletnich i pełnoletnich dzieci** do właściwości tych wydziałów należy:

ustanowienie pieczy nad majątkiem i zarządu majątkiem;

wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za dokonywanie czynności prawnych w imieniu małoletniego oraz ustanowienie kuratora w celu reprezentowania małoletniego podlegającego władzy rodzicielskiej w sprawach pozasądowych;

orzekanie w sprawach o przysposobienie;

orzekanie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i rozstrzyganie wątpliwości w tym zakresie;

ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich i pełnoletnich dzieci lub dzieci niepodlegających władzy rodzicielskiej, o których mowa w art. 1880 kodeksu cywilnego zatwierdzonego dekretem z mocą ustawy nr 47344 z dnia 25 listopada 1966 r., oraz prowadzenie postępowania egzekucyjnego w przedmiocie takich świadczeń;

zarządzanie umieszczenia małoletniego w pieczy na czas oczekiwania na przysposobienie;

ustalenie sposobu powierzenia dziecka wybranemu przysposabiającemu lub instytucji w celu przysposobienia w przyszłości w ramach środka promowania praw i ochrony małoletnich (*medida de promoção e proteção*);

ustanawianie pieczy zastępczej (*apadrinhamento civil*) i uchylanie postanowień o ustanowieniu pieczy zastępczej;

upoważnianie przedstawiciela ustawowego małoletniego do podjęcia określonych czynności, zatwierdzenia czynności, które zostały podjęte bez upoważnienia, oraz podejmowania działań dotyczących przyjęcia darowizny;

orzekanie w sprawie świadczeń pieniężnych, które rodzice powinni zapewnić na rzecz swoich małoletnich dzieci;

orzekanie o całkowitym lub częściowym pozbawieniu władzy rodzicielskiej oraz o ograniczeniu zakresu wykonywania takiej władzy zgodnie z art. 1920 kodeksu cywilnego zatwierdzonego dekretem z mocą ustawy nr 47344 z dnia 25 listopada 1966 r.;

ustalenie z urzędu macierzyństwa lub ojcostwa oraz przygotowanie i prowadzenie postępowań o zaprzeczenie i ustalenie macierzyństwa i ojcostwa; w razie sporu między rodzicami – ustalenie imienia i nazwiska małoletniego.

Poza uprawnieniami w wymienionym obszarze wydziały te są również właściwe:

w przypadku ustanowienia pieczy nad majątkiem lub zarządu majątkiem – do określania wysokości wynagrodzenia należnego opiekunowi lub zarządcy; do

orzekania w sprawach o odwołanie, zwolnienie z obowiązków lub usunięcie opiekuna, zarządcy lub członka rady rodzinnej; do wzywania do przedstawienia rozliczeń i przeprowadzania ich oceny, zezwalania na zastąpienie hipoteki ustawowej oraz orzekania w przedmiocie podwyższenia i zastąpienia

zapewnionego świadczenia; do ustanawiania kuratora reprezentującego małoletniego w sprawach pozasądowych;

do ustanawiania kuratora reprezentującego małoletniego we wszelkich sprawach związanych z opieką;

do przekształcania, zmiany i rozwiązywania stosunku przysposobienia; do żądania przedstawienia i przeprowadzania oceny rozliczeń prowadzonych przez przysposabiającego, jak również wyznaczania wysokości dochodu koniecznego do utrzymania przysposobionego;

orzekania w sprawie podwyższenia i zastąpienia świadczeń na rzecz małoletnich dzieci;

żądania przedstawienia i przeprowadzania oceny rozliczeń, które powinni przedstawiać rodzice;

orzekania w dowolnych innych kwestiach związanych z postępowaniami, o których mowa w poprzednich literach [a)–m]).

W sprawach dotyczących **nadzoru wychowawczo-resocjalizacyjnego (*tutelar educativa*) i opieki nad dzieckiem** do właściwości sądów należy:

prowadzenie postępowań dotyczących wspierania praw i ochrony małoletnich;

stosowanie środków wspierania praw i ochrony małoletnich oraz monitorowania ich wykonywania, jeżeli małoletni znajduje się w sytuacji zagrożenia, a nie ma przesłanek do interwencji komisji ds. ochrony (*comissão de protecção*);

dokonywanie czynności sądowych w sprawach dotyczących nadzoru wychowawczo-resocjalizacyjnego (*tutelar educativo*);

ocena czynów wypełniających zgodnie z prawem znamiona czynu zabronionego, których dopuścił się małoletni w wieku 12–16 lat, w celu zastosowania środka wychowawczego;

wdrażanie i przegląd środków wychowawczych;

uchylanie lub znoszenie środków wychowawczych;

rozpoznawanie skarg na postanowienia o zastosowaniu jakichkolwiek środków dyscyplinarnych wobec małoletnich umieszczonych w zakładzie poprawczym.

Wydziały pracy

Wydziały te rozpoznają – w postępowaniach cywilnych i innych – sprawy wynikające ze stosunku pracy oraz stosunków powstałych w związku z perspektywą zawarcia umowy o pracę, dotyczące wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wynikające z umów zrównanych przez prawo z umowami o pracę oraz z umów o praktyczną naukę zawodu i przyuczanie do zawodu, a także sprawy z zakresu prawa cywilnego dotyczące strajków.

Wydziały gospodarcze

Wydziały te prowadzą:

postępowania upadłościowe i szczególne postępowania naprawcze;
postępowania o ustalenie nieistnienia, stwierdzenie nieważności i unieważnienie statutu lub umowy spółki;
postępowania związane z wykonywaniem praw w spółce;
postępowania o wstrzymanie wykonania lub uchylene uchwał spółki;
postępowania o likwidację sądową spółki;
postępowania o likwidację spółek zawiązanych na mocy statutu spółki europejskiej;
postępowania o likwidację spółki holdingowej;
postępowania, o których mowa w kodeksie rejestru handlowego (Código do Registo Comercial);
postępowania o likwidację instytucji kredytowych lub spółek finansowych.

Wydziały gospodarcze są również właściwe do rozpoznawania skarg na decyzje podmiotów prowadzących rejestr handlowy, jak również skarg na decyzje podmiotów prowadzących rejestr w toku administracyjnego postępowania likwidacyjnego.

Wydziały egzekucyjne

Wydziały te prowadzą cywilne postępowanie egzekucyjne, o którym mowa w kodeksie postępowania cywilnego, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych dla sądu do spraw własności intelektualnej, sądu do spraw konkurencji, regulacji i nadzoru, sądu morskiego, wydziałów rodzinnych i nieletnich, wydziałów pracy oraz wydziałów gospodarczych. Ponadto wydziały egzekucyjne są właściwe do wykonywania wyroków wydanych przez wydział karny w sprawach, których zgodnie z kodeksem postępowania karnego nie można wnosić do wydziału cywilnego.

Sądy o rozszerzonej właściwości miejscowej

Sąd do spraw własności intelektualnej

rozpoznaje:

powództwa dotyczące praw autorskich i praw pokrewnych;
powództwa dotyczące praw własności przemysłowej rozpoznawane w jakimkolwiek trybie przewidzianym w przepisach;
powództwa o unieważnienie i stwierdzenie nieważności patentów, dodatkowych świadectw ochronnych, wzorów użytkowych i topografii układów scalonych, o których mowa w kodeksie własności przemysłowej (Código da Propriedade Industrial) oraz innych mających zastosowanie przepisach, a także wnioski o stwierdzenie nieważności lub unieważnienie rejestracji rysunków lub wzorów, marek, logotypów, nagród (*recompensas*), nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych będących przedmiotem powództwa wzajemnego;
odwołania od decyzji Krajowego Instytutu Własności Przemysłowej (Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P.) przyznających wszelkiego rodzaju prawa własności przemysłowej lub odmawiających ich przyznania lub od decyzji związanych z przeniesieniem prawa, licencjami lub stwierdzeniem wygaśnięcia prawa bądź których przedmiotem są czynności, które wpływają na prawa własności przemysłowej, zmieniają je lub skutkują ich nieważnością;
odwołania od decyzji oraz prowadzi kontrolę decyzji – lub wszelkich innych środków, które podlegają zaskarżeniu przed sądem – wydanych przez Krajowy Instytut Własności Przemysłowej w sprawach dotyczących naruszeń i grzywien;
powództwa o ustalenie stosunku prawnego w sprawach dotyczących nazw domen internetowych;
odwołania od decyzji wydanych przez Państwową Fundację na rzecz Nauk Informatycznych (Fundação para a Computação Científica Nacional) będącą organem odpowiedzialnym za ewentualną rejestrację nazw domen .pt i przedłużenie takiej rejestracji;
powództwa w sprawach dotyczących firm lub nazw handlowych;
odwołania od decyzji Instytutu Rejestrów i Notariuszy (Instituto dos Registos e do Notariado – I. P.) dotyczących dopuszczalności firm i nazw handlowych zgodnie z przepisami w zakresie krajowego rejestru osób prawnych (Registo Nacional de Pessoas Colectivas);
powództwa w sprawach dotyczących nieuczciwej konkurencji lub naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa w zakresie własności przemysłowej;
środki służące pozyskaniu i zabezpieczeniu dowodów oraz, w razie konieczności, uzyskaniu informacji do celów ochrony praw własności intelektualnej i praw autorskich.

Sąd do spraw konkurencji, regulacji i nadzoru

Do właściwości tego sądu należy między innymi rozpoznawanie odwołań, kontrola sądowa oraz wykonywanie decyzji, postanowień i innych środków wynikających z naruszeń – pod warunkiem że podlegają one zaskarżeniu – wydanych przez niektóre organy regulacyjne, np. Urząd ds. Konkurencji (Autoridade da Concorrência), Państwowy Urząd ds. Lotnictwa Cywilnego (Autoridade Nacional da Aviação Civil), Bank Portugalii (Banco de Portugal) i portugalską Komisję Rynku Papierów Wartościowych (Comissão do Mercado de Valores Mobiliários).

Sąd morski

rozpoznaje:

sprawy dotyczące odszkodowań z tytułu szkód spowodowanych lub poniesionych przez statki, łodzie i inne jednostki pływające lub wynikających z ich eksploatacji na morzu zgodnie z ogólnymi przepisami prawa;
sprawy dotyczące umów budowy, naprawy, zakupu i sprzedaży statków, łodzi i innych jednostek pływających, pod warunkiem że są one przeznaczone do żeglugi morskiej;
sprawy dotyczące umów transportu morskiego, transportu kombinowanego lub transportu multimodalnego;
sprawy dotyczące umów transportu rzeczno-kanalowego w granicach określonych w tabeli 1 załączonej do rozporządzenia ogólnego w sprawie kapitanatów portu (Regulamento Geral das Capitanias) zatwierdzonego dekretem z mocą ustawy nr 265/72 z dnia 31 lipca 1972 r.;

sprawy dotyczące umów czarteru lub leasingu statków morskich, łodzi i innych jednostek pływających;
sprawy dotyczące umów ubezpieczenia statków, łodzi i innych jednostek pływających przeznaczonych do żeglugi morskiej oraz ich ładunków;
sprawy dotyczące zastawów i wierzytelności uprzywilejowanych na statkach i łodziach, a także wszelkich innych zabezpieczeń ustanowionych na jednostkach pływających i ich ładunkach;
postępowania szczególne dotyczące statków, łodzi i innych jednostek pływających oraz ich ładunków;
postępowania w sprawie środków zabezpieczających powództwo w odniesieniu do statków, łodzi i innych jednostek pływających oraz ich ładunków i paliwa bunkrowego, a także innego majątku należącego do statków, łodzi i innych jednostek pływających, jak również wstępne wnioski kierowane do kapitanów portu o uniemożliwienie wywiezienia majątku, który jest przedmiotem takich postępowań;
sprawy dotyczące awarii wspólnej lub zwykłej, w tym szkód wyrządzonych innym jednostkom pływającym przeznaczonym do żeglugi morskiej;
sprawy dotyczące niesienia pomocy na morzu i ratownictwa morskiego;
sprawy dotyczące umów holowniczych i umów pilotażu morskiego;
sprawy dotyczące usuwania szczątków;
sprawy dotyczące odpowiedzialności cywilnej z tytułu zanieczyszczania morza i innych zbiorników wodnych podlegających właściwości sądu;

sprawy dotyczące użytkowania, utraty, znalezienia lub przywłaszczenia urządzeń rybackich lub sprzętu rybackiego lub sprzętu służącego do połowu owoców morza, mięczaków i roślin morskich, kotwic, takielunku, broni, elementów wyposażenia i innych przedmiotów wykorzystywanych do celów nawigacji lub połowu ryb, a także uszkodzenia takich przedmiotów lub szkód nimi wyrządzonych;

sprawy dotyczące uszkodzenia składników majątku publicznego sektora morskiego;

sprawy dotyczące własności i posiadania szczątków statków wyrzuconych na brzeg lub dowolnych przedmiotów lub szczątków naniesionych przez wody oceaniczne lub znalezionych w takich wodach, które są zagrzebane w glebie lub podglebiu, bądź naniesionych przez wody śródlądowe lub które znajdują się w wodach śródlądowych, jeżeli są one istotne z punktu widzenia żeglugi morskiej;

sprawy dotyczące zdobyczy morskich;

wszelkie kwestie ogólne dotyczące handlowego prawa morskiego;

skargi na decyzje kapitana portu w sprawach o morskie przestępstwo administracyjne.

Sąd penitencjarny

Sądy te monitorują i nadzorują wykonanie kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności, orzeczonych prawomocnym wyrokiem, oraz orzekają o zmianie, zastąpieniu lub umorzeniu takiej kary lub takiego środka. Do właściwości sądu penitencjarnego należy:

zarządzanie wykonania uzupełniającej kary deportacji, wydawanie postanowień o zwolnieniu z odbycia reszty kary pozbawienia wolności oraz o przedterminowym wykonaniu uzupełniającej kary deportacji;

wydawanie postanowień o zwolnieniu z odbycia bezwzględnej kary pozbawienia wolności, kary pozbawienia wolności na czas nieokreślony (*pena relativamente indeterminada*) lub uchylenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu w zakładzie zamkniętym;

wydawanie nakazów zatrzymania, aresztowania i zwolnienia z zakładu karnego;

wydawanie wyroków zaocznych i nakazów zajęcia majątku względem skazanego, który umyślnie uchylił się, w pełni lub w części, od odbycia kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności;

wydawanie postanowień o tymczasowym usunięciu faktów lub orzeczeń wpisanych do rejestru karnego.

Centralny sąd śledczy

Sąd ten prowadzi śledztwa w sprawach karnych, wydaje wyroki skazujące i jest właściwy w sprawach dotyczących działalności przestępczej, która miała miejsce w okręgach podlegających właściwości różnych sądów apelacyjnych oraz w sprawach o następujące przestępstwa:

przestępstwa przeciwko pokojowi i ludzkości;

przestępstwa popełnione przez organizację terrorystyczną oraz przestępstwa terroryzmu;

przestępstwa polegające na narażeniu bezpieczeństwa państwa, z wyjątkiem oszustw wyborczych;

przemyt narkotyków, substancji psychotropowych i prekursorów narkotyków, z wyjątkiem przypadków bezpośredniej dystrybucji wśród konsumentów, oraz działalność organizacji przestępczej związana z przemytem;

pranie pieniędzy;

korupcja, przywłaszczenie i nadużycie władzy publicznej;

doprowadzenie do upadłości lub niewypłacalności;

niewłaściwe administrowanie niezależnymi gospodarczo organizacjami sektora publicznego;

wyłudzenie lub sprzeniewierzenie dotacji, nagród lub pożyczek;

przestępstwa gospodarcze i finansowe popełnione w sposób zorganizowany, w szczególności przy użyciu technologii informacyjnej;

przestępstwa gospodarcze i finansowe o wymiarze międzynarodowym lub transgranicznym.

Ostatnia aktualizacja: 29/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Rumunia

Na tej stronie zawarto informacje na temat sądów szczególnych w Rumunii.

Sądy szczególne

Sąd Rodzinny i Nieletnich w Braszowie (Tribunalul pentru Minori și Familie)

Sąd Rodzinny i Nieletnich w Braszowie rozpoznaje sprawy o przestępstwa popełnione przez nieletnich lub wobec osób małoletnich. Przed utworzeniem tego sądu szczególnego tego rodzaju sprawy rozpoznawał Sąd Okręgowy w Braszowie.

Okręgowe sądy szczególne

W Rumunii działają trzy okręgowe sądy szczególne (dawne okręgowe sądy gospodarcze):

Okręgowy Sąd Szczególny w Klużu (Tribunalul Specializat Cluj),

Okręgowy Sąd Szczególny w Mureș (Tribunalul Specializat Mureș),

Okręgowy Sąd Szczególny w Argeș (Tribunalul Specializat Argeș).

Orzekają one w sprawach dotyczących przedsiębiorców. Za przedsiębiorcę uznaje się każdą osobę prowadzącą działalność gospodarczą.

Sądy wojskowe

Właściwość sądów wojskowych określono w kodeksie postępowania karnego. Każdy sąd wojskowy ma status jednostki wojskowej.

Struktura hierarchiczna sądownictwa wojskowego jest następująca:

cztery wojskowe sądy okręgowe (w Bukareszcie, Klużu-Napoce, Jassy i Timișoarze),

Wojskowy Sąd Terytorialny w Bukareszcie,

Wojskowy Sąd Apelacyjny w Bukareszcie.

Personel sądów wojskowych stanowią sędziowie wojskowi, urzędnicy, archiwiści i inni pracownicy.

Wojskowe sądy okręgowe

W Rumunii działają cztery wojskowe sądy okręgowe, które znajdują się w następujących miastach:

Bukareszt

Kluż-Napoka

Jassy

Timișoara

Wojskowe sądy okręgowe, jako sądy pierwszej instancji, rozpoznają sprawy dotyczące wszystkich przestępstw popełnionych przez personel wojskowy do stopnia pułkownika włącznie, a także inne sprawy przewidziane w przepisach szczególnych.

Wojskowy Sąd Apelacyjny w Bukareszcie.

Wojskowy Sąd Apelacyjny w Bukareszcie rozpoznaje:

jako **sąd pierwszej instancji** – sprawy o przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu narodowemu, takie jak: zdrada stanu, zdrada stanu przez przekazanie państwowych tajnych informacji wywiadowczych, zdrada stanu przez podżeganie wroga, działania przeciwko ustrojowi konstytucyjnemu, wrocie działania przeciwko państwu, szpiegostwo, atak zagrażający bezpieczeństwu narodowemu, atak przeciwko społeczeństwu, dywersja, dezinformacja, propaganda wojenna, działanie przeciwko interesowi państwa, ujawnienie informacji zagrażających bezpieczeństwu narodowemu, przestępstwa przeciwko osobom objętym ochroną międzynarodową, ujawnienie przestępstw przeciwko bezpieczeństwu narodowemu popełnionych przez personel wojskowy, przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu narodowemu Rumunii przewidziane w przepisach szczególnych, popełnione przez personel wojskowy, przestępstwa popełnione przez sędziów wojskowych sądów okręgowych oraz przez prokuratorów wojskowych z prokuratury przy wojskowym sądzie okręgowym, przestępstwa popełnione przez generałów, marszałków i admirałów, a także przewidziane w ustawie wnioski o przeniesienie;

jako **sąd apelacyjny** – apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez wojskowe sądy okręgowe;

spory o własność między wojskowymi sądami okręgowymi położonymi w jego okręgu oraz apelacje od wyroków wydanych przez wspomniane sądy zgodnie z przepisami prawa.

Sądy administracyjne

W Rumunii nie istnieją osobne sądy administracyjne. Właściwy do rozpoznawania spraw administracyjnych jest wydział administracyjny sądu powszechnego.

Inne sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny

W Trybunale Konstytucyjnym zasiada dziewięciu sędziów powoływanych na dziewięcioletnią kadencję bez możliwości jej przedłużenia lub odnowienia. Trzech sędziów powołuje **Izba Deputowanych**, trzech sędziów – **Senat**, a kolejnych trzech sędziów – **Prezydent Rumunii**. Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego w głosowaniu tajnym wybierają na trzyletnią kadencję Prezesa Trybunału Konstytucyjnego. Co trzy lata Trybunał Konstytucyjny wymienia jedną trzecią składu.

Zgodnie z art. 146 **konstytucji rumuńskiej** Trybunał Konstytucyjny posiada następujące uprawnienia:

orzeka o zgodności **ustaw** z konstytucją przed ich ogłoszeniem na wniosek Prezydenta Rumunii, przewodniczącego którejkolwiek z izb parlamentu, rządu, Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości, Rzecznika Praw Obywatelskich, co najmniej 50 posłów lub 25 senatorów, jak również z urzędu, w ramach każdej inicjatywy zmiany konstytucji;

orzeka o zgodności **traktatów** lub innych umów międzynarodowych z konstytucją na wniosek przewodniczącego którejkolwiek z izb parlamentu albo co najmniej 50 posłów lub 25 senatorów;

orzeka o zgodności uchwał **parlamentu** z konstytucją na wniosek przewodniczącego którejkolwiek z izb parlamentu, grupy parlamentarnej albo co najmniej 50 posłów lub 25 senatorów;

rozstrzyga zarzuty dotyczące zgodności **ustaw i rozporządzeń** z konstytucją podniesione przed sądami powszechnymi lub sądami arbitrażowymi w sprawach gospodarczych; skargę konstytucyjną może również wnieść bezpośrednio Rzecznik Praw Obywatelskich;

rozstrzyga **spory prawne** o randze konstytucyjnej między organami władzy publicznej na wniosek Prezydenta Rumunii, przewodniczącego którejkolwiek z izb parlamentu, premiera lub przewodniczącego Najwyższej Rady Sądownictwa;

nadzoruje przebieg **procedury** wyboru Prezydenta Rumunii i zatwierdza wynik głosowania;

opiniuje wnioski o zawieszenie Prezydenta Rumunii w sprawowaniu urzędu;

ustala wszelkie **okoliczności** uzasadniające udział urzędującej głowy państwa i zdaje sprawozdanie z tych ustaleń przed parlamentem i rządem;

nadzoruje **przebieg procedury** zwoływania i przeprowadzania referendum oraz zatwierdza wynik głosowania;

bada, czy zostały spełnione przesłanki obywatelskiej **inicjatywy ustawodawczej**;

orzeka w kwestiach niekonstytucyjności **partii politycznych**;

wykonuje inne **zadania** przewidziane w ustawie organicznej o Trybunale Konstytucyjnym (ustawa nr 47/1992, ogłoszona ponownie).

Prawnicze bazy danych

W internecie dostępne są następujące prawnicze bazy danych:

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości publikuje swoje orzecznictwo na własnej [stronie internetowej](#);

sądy publikują streszczenia wydanych orzeczeń na portalu systemu sądownictwa, zob. np. [streszczenia orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Bukareszcie](#);

[baza rumuńskich aktów prawnych](#), będąca własnością **Rady Legislacyjnej Rumunii** i przez nią prowadzona, zawiera pełne teksty rumuńskich aktów ustawodawczych (ustawy, rozporządzenia i decyzje rządu itp.).

Czy dostęp do tej bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do bazy danych jest nieodpłatny.

Powiązane strony

Własność sądów – Rumunia

Ostatnia aktualizacja: 24/02/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Słowenia

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Słowenii.

Sądy pracy (delovna sodišča) i Sąd ds. Ubezpieczeń Społecznych Pierwszej Instancji (socialno sodišče prve stopnje)

Zgodnie z przepisami prawa sądy pracy są właściwe do rozstrzygania indywidualnych i zbiorowych sporów ze stosunku pracy, natomiast sądy ds. ubezpieczeń społecznych – do rozstrzygania sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Sądy pracy i Sąd ds. Ubezpieczeń Społecznych Pierwszej Instancji orzekają w pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Višje delovno in socialno sodišče) rozpoznaje odwołania od orzeczeń sądów pracy i Sądu ds. Ubezpieczeń Społecznych Pierwszej Instancji, natomiast środki zaskarżenia od orzeczeń Sądu Apelacyjnego ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rozpoznaje Sąd Najwyższy Republiki Słowenii.

Sąd pracy jest właściwy do rozstrzygania poniższych rodzajów **indywidualnych** sporów ze stosunku pracy. Spory te dotyczą:

nawiązania, istnienia, czasu trwania i rozwiązania stosunku pracy;

praw, obowiązków i zakresu odpowiedzialności wynikających ze stosunku pracy między pracownikiem a pracodawcą lub jego następcą prawnym;
praw i obowiązków wynikających ze stosunku pracy między pracownikiem a klientem, na rzecz którego pracownik wykonuje pracę z tytułu umowy między pracodawcą a klientem;
procedur zatrudnienia, w przypadku sporów między pracodawcą a kandydatem;
praw i obowiązków wynikających z własności przemysłowej, uzgodnionych między pracownikiem a pracodawcą w ramach stosunku pracy;
pracy wykonywanej przez dzieci w wieku poniżej 15. roku życia, praktykantów, uczniów i studentów;
stypendiów pracowniczych, w przypadku sporów między pracodawcami a uczniami lub studentami;
nieodpłatnego wykonywania pracy w okresie próbnym;
innych zagadnień określonych prawem.

Sąd pracy jest również właściwy do podjęcia decyzji o uznaniu zakładu ubezpieczeń za współpozwanego w sporze o odszkodowanie, do rozstrzygnięcia którego właściwy jest sąd pracy.

Sąd pracy jest właściwy do rozstrzygnięcia poniższych rodzajów **zbiorowych** sporów ze stosunku pracy. Są to spory dotyczące:
ważności układu zbiorowego pracy, a także jego stosowania w stosunkach między stronami układu lub stronami układu a stroną trzecią;
kompetencji do prowadzenia rokowań zbiorowych;
zgodności zbiorowych układów pracy z prawem, wzajemnej zgodności zbiorowych układów pracy, a także zgodności ogólnych zarządzeń pracodawcy z prawem i ze zbiorowymi układami pracy;
legalności strajków i innych form protestu;
uczestnictwa pracowników w zarządzaniu;
kompetencji związków zawodowych w zakresie stosunków pracy;
decyzji odnoszących się do reprezentatywności związków zawodowych;
innych zagadnień określonych prawem.

Sąd ds. Ubezpieczeń Społecznych jest właściwy do rozstrzygnięcia poniższych sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczących:

1. w dziedzinie **ubezpieczeń emerytalno-rentowych**:

prawa do i z tytułu ubezpieczenia emerytalnego i rentowego;
prawa do i z tytułu dodatkowego ubezpieczenia emerytalnego;
płatności składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe i na obowiązkowe dodatkowe ubezpieczenie emerytalne;
utworzenia lub likwidacji stanowisk, w odniesieniu do których objęcie dodatkowym ubezpieczeniem emerytalnym jest obowiązkowe;
dobrowolnego objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym i płatności składek na to ubezpieczenie;
uznania okresu ubezpieczenia i okresu składowego;
prawa do emerytury państwowej;
rejestrów urzędowych;

2. w dziedzinie **ubezpieczeń zdrowotnych**:

prawa do i z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego i płatności składek na to ubezpieczenie;

3. w dziedzinie **zatrudnienia i ubezpieczeń od utraty pracy**:

prawa do i z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od utraty pracy i płatności składek na to ubezpieczenie;
dobrowolnego objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem od utraty pracy i płatności składek na to ubezpieczenie;
stypendiów przyznawanych na podstawie zaświadczeń o dochodach, a także stypendiów dla osób utalentowanych;
kredytów studenckich na podstawie poręczeń i dofinansowywania odsetek, których przyznanie zależy od przedstawienia zaświadczenia o dochodach;

4. w dziedzinie **opieki rodzicielskiej i świadczeń rodzinnych**:

prawa do i z tytułu ubezpieczenia na opiekę rodzicielską, a także płatności składek na to ubezpieczenie;
prawa do świadczeń rodzinnych;

5. w dziedzinie **świadczeń socjalnych**:

świadczeń z tytułu ubezpieczenia społecznego;
uprawnień do różnego rodzaju świadczeń socjalnych, jeżeli mają one na celu wyjaśnienie kwestii związanych z ubezpieczeniem społecznym wnioskodawcy i jeżeli o uznaniu prawa do takiego świadczenia decyduje zaświadczenie o dochodach.

Sąd ds. Ubezpieczeń Społecznych jest również właściwy do orzekania w dziedzinach, o których mowa powyżej, w następujących sporach z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczących:

zwrotu niewłaściwie uzyskanych środków;
odszkodowania za szkody wyrządzone przez organ państwowy lub podmiot posiadający władzę publiczną ubezpieczonemu lub osobie dochodzącej roszczeń z tytułu ubezpieczenia, bądź szkód, jakie ubezpieczony wyrządził instytucji w związku ze stosunkiem ubezpieczenia, lub w związku z wykonywaniem prawa z tytułu ubezpieczenia społecznego.

Sąd ds. Ubezpieczeń Społecznych jest również właściwy do rozstrzygnięcia sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych określonych prawem.

Do sądów pierwszej instancji w Republice Słowenii należą:

Sąd Pracy w Celje, z siedzibą w Celje, obejmujący swym obszarem właściwości okręg sądowy Celje;

Sąd Pracy w Koprze, z siedzibą w Koprze, obejmujący swym obszarem właściwości okręgi sądowe Koper i Nova Gorica;

Sąd ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublanie, z siedzibą w Lublanie, właściwy do orzekania w sporach ze stosunku pracy na obszarze okręgów sądowych Kranj, Krško, Lublana i Novo Mesto, a także do rozpoznawania sporów z zakresu ubezpieczeń społecznych na terytorium Republiki Słowenii;

Sąd Pracy w Mariborze, z siedzibą w Mariborze, obejmujący swym obszarem właściwości okręgi sądowe Maribor, Murska Sobota, Ptuj i Slovenj Gradec.

Sądy pierwszej instancji rozstrzygają spory zbiorowe w siedzibie sądu, chyba że przewidziano, że orzekają one w wydziałach zamiejscowych.

W przypadku sporów zbiorowych i z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd pierwszej instancji orzeka w **składzie** jednego sędziego, będącego przewodniczącym składu, i dwóch ławników. Jeden z ławników jest wybierany z listy kandydatów wywodzących się spośród pracowników lub osób ubezpieczonych, a drugi z listy kandydatów będących przedstawicielami pracodawcy lub instytucji.

W indywidualnych sporach pracowniczych i z zakresu ubezpieczeń społecznych obejmujących roszczenia materialnoprawne orzeka **jeden sędzia**, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza wartości 40 tys. euro. Niezależnie od wartości przedmiotu sporu niektóre istotne sprawy sąd rozstrzyga w składzie jednoosobowym, np. indywidualne spory ze stosunku pracy dotyczące zawieszenia stosunku pracy, pracy w okresie próbnym, pracy w nadgodzinach, przerw w pracy, odpoczynku oraz urlopu i innych rodzajów nieobecności w pracy, obowiązku świadczenia pracy w związku z wyjątkowymi okolicznościami,

kar dyscyplinarnych, tymczasowego zawieszenia stosunku pracy w związku z wszczęciem postępowania dyscyplinarnego oraz tymczasowym przeniesieniem na inne stanowisko. spory z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczące prawa do zasiłku pielęgnacyjnego, prawa do zasiłku dla niepełnosprawnych z tytułu ograniczonej sprawności fizycznej i prawa do leczenia w sanatorium.

Sąd Apelacyjny ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Višje delovno in socialno sodišče)

Sąd Apelacyjny ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rozpoznaje odwołania od orzeczeń sądów pracy i Sądu ds. Ubezpieczeń Społecznych Pierwszej Instancji. Sąd Najwyższy Republiki Słowenii rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń Sądu Apelacyjnego ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Siedziba Sądu Apelacyjnego ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych znajduje się w Lublanie.

Sąd Apelacyjny ds. Pracy i Ubezpieczeń Społecznych orzeka w składzie trzech sędziów.

Sąd Administracyjny Republiki Słowenii (Upravno sodišče Republike Slovenije)

Sąd Administracyjny Republiki Słowenii jest właściwy do rozstrzygania sporów administracyjnych w trybie określonym w ustawie o sporach administracyjnych (Zakon o upravnem sporu).

W sporach administracyjnych zagwarantowano ochronę sądową praw i korzyści osób fizycznych i organizacji przed decyzjami i czynnościami organów państwowych, organów lokalnych i podmiotów posiadających uprawnienia publiczne, w zakresie określonym w ustawie.

W sporze administracyjnym sąd orzeka:

o legalności prawomocnych aktów administracyjnych wpływających na sytuację prawną skarżącego;

o legalności indywidualnych aktów i czynności naruszających prawa człowieka i podstawowe wolności osób fizycznych, chyba że zagwarantowano inne formy rzetelnego postępowania sądowego;

o legalności aktów przyjętych przez organy państwa, wydanych w formie zarządzeń regulujących stosunki między określonymi podmiotami;

w sporach, do których zastosowanie mają przepisy prawa publicznego – między organami państwowymi a władzami lokalnymi, między władzami lokalnymi lub między władzami lokalnymi a podmiotami posiadającymi uprawnienia publiczne, w przypadkach przewidzianych prawem lub w sytuacji, gdy w przepisach konstytucji ani innych ustaw nie przewidziano innej formy rzetelnego postępowania sądowego;

o legalności innych aktów, w przypadkach przewidzianych prawem.

Spory administracyjne rozstrzyga w pierwszej instancji Sąd Administracyjny Republiki Słowenii. W sporach administracyjnych środki zaskarżenia od tych orzeczeń rozpoznaje natomiast Sąd Najwyższy Republiki Słowenii.

Siedziba Sądu Administracyjnego Republiki Słowenii mieści się w Lublanie.

Sąd Administracyjny orzeka w **siedzibie głównej** i w następujących **wydziałach**:

w Celje dla obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego (Višje sodišče) w Celje;

w Novej Goricy dla obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Koprze;

w Mariborze dla obszaru właściwości Sądu Apelacyjnego w Mariborze.

Sąd Administracyjny orzeka w składzie trzech sędziów, z wyjątkiem niektórych przypadków przewidzianych ustawą, w których orzeka jeden sędzia.

Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednoosobowym w sprawie zawieszenia postępowania; rozpoznaje środki zaskarżenia w składzie trzech sędziów; w sporach dotyczących właściwości między Sądem Administracyjnym a sądem właściwości ogólnej lub sądem szczególnym – w składzie trzech sędziów; w sporach dotyczących właściwości między Sądem Administracyjnym a Sądem Najwyższym – w składzie pięciu sędziów;

Prawnicze bazy danych

Więcej informacji o sądach w Słowenii można znaleźć na [oficjalnej stronie internetowej Sądu Najwyższego Republiki Słowenii](#).

Powiązane strony:

[Sądy pracy](#)

[Sąd Administracyjny Republiki Słowenii](#)

Ostatnia aktualizacja: 27/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Słowacja

W tej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych na Słowacji.

Sądy administracyjne

Sprawy z zakresu prawa administracyjnego należą do właściwości **sądów okręgowych (krajské súdy)** i **Sądu Najwyższego Republiki Słowackiej (Najvyšší súd Slovenskej republiky)**.

W Republice Słowackiej nie istnieją odrębne sądy administracyjne, istnieją natomiast osobne **izby** administracyjne.

Sądy szczególne

Trybunał Konstytucyjny

[Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej](#) (Ústavný súd Slovenskej republiky) to niezależny organ wymiaru sprawiedliwości uprawniony do orzekania o [zgodności przepisów prawa z konstytucją](#).

Siedziba Trybunału Konstytucyjnego mieści się w Koszycach pod adresem: Hlavná 110, Košice 042 65, a jego oddział znajduje się w Bratysławie (Župné námestie 12).

Właściwość

Zgodnie z konstytucją Republiki Słowackiej Trybunał Konstytucyjny orzeka o zgodności:

ustaw z **konstytucją, ustawami konstytucyjnymi i umowami międzynarodowymi** zatwierdzonymi przez **Radę Narodową Republiki Słowackiej** oraz ratyfikowanymi i ogłoszonymi w sposób określony ustawą;

rozporządzeń rządu i aktów powszechnie obowiązujących wydawanych przez ministerstwa i inne centralne organy administracji państwowej z konstytucją, ustawami konstytucyjnymi i umowami międzynarodowymi zatwierdzonymi przez Radę Narodową Republiki Słowackiej oraz ratyfikowanymi i ogłoszonymi w sposób określony ustawą, a także z ustawami;

aktów powszechnie obowiązujących z konstytucją (art. 68), ustawami konstytucyjnymi i umowami międzynarodowymi zatwierdzonymi przez Radę Narodową Republiki Słowackiej oraz ratyfikowanymi i ogłoszonymi w sposób określony ustawą, a także z ustawami, o ile do orzekania w danej sprawie nie jest właściwy inny sąd;

aktów powszechnie obowiązujących wydawanych przez terenowe organy administracji państwowej i powszechnie obowiązujących zarządzeń organów samorządowych (zgodnie z art. 71 ust. 2) z konstytucją, ustawami konstytucyjnymi i umowami międzynarodowymi ogłoszonymi w sposób określony ustawą, a także z ustawami, rozporządzeniami rządu i powszechnie obowiązującymi przepisami wydanymi przez ministerstwa i inne centralne organy administracji państwowej, o ile do orzekania w danej sprawie nie jest właściwy inny sąd.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny:

orzeka o zgodności negocjowanych umów międzynarodowych, które muszą spełniać zarówno wymóg zatwierdzenia przez Radę Narodową Republiki Słowackiej, jak i wymóg zgodności z konstytucją lub ustawami konstytucyjnymi;

orzeka o zgodności z konstytucją lub ustawami konstytucyjnymi przedmiotu referendum, które ma odbyć się na wniosek obywateli lub na podstawie uchwały Rady Narodowej Republiki Słowackiej (zgodnie z art. 95 ust. 1);

orzeka w sprawach sporów kompetencyjnych między centralnymi organami administracji państwowej, chyba że ustawa stanowi, że spory te rozstrzyga inny organ państwa;

rozpatruje skargi osób fizycznych lub osób prawnych dotyczące naruszenia podstawowych praw człowieka lub wolności wynikających z umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Republikę Słowacką i ogłoszonej w sposób określony ustawą, o ile do orzekania w sprawie takich praw i wolności nie jest właściwy inny sąd;

rozpatruje skargi organów samorządowych dotyczące niezgodności z konstytucją lub bezprawności decyzji w sprawach dotyczących samorządu terytorialnego bądź ingerencji w takie sprawy, o ile do orzekania w takich sprawach nie jest właściwy inny sąd;

dokonuje wykładni konstytucji lub prawa konstytucyjnego w spornych kwestiach;

rozpatruje skargi przeciwko decyzjom o uznaniu lub nieuznaniu mandatu posła do parlamentu;

orzeka o zgodności wyborów (Prezydenta Republiki Słowackiej, do Rady Narodowej Republiki Słowackiej, do organów samorządowych oraz do Parlamentu Europejskiego) z konstytucją i innymi obowiązującymi przepisami;

rozpatruje skargi na wyniki referendum lub głosowania powszechnego w sprawie odwołania prezydenta Republiki Słowackiej;

orzeka, czy decyzja o rozwiązaniu bądź zawieszeniu działalności partii politycznej lub organizacji politycznej jest zgodna z ustawami konstytucyjnymi i z innymi ustawami;

orzeka w sprawie procedury odwołania z urzędu prezydenta Republiki Słowackiej, wszczętej przez Radę Narodową ze względu na umyślne naruszenie przez niego konstytucji lub zdradę stanu;

orzeka, czy decyzję o zarządzeniu stanu wyjątkowego lub stanu klęski żywiołowej i związane z tą decyzją inne decyzje wydano zgodnie z konstytucją lub ustawami konstytucyjnymi.

Skład Trybunału

W skład Trybunału Konstytucyjnego wchodzi **13** sędziów.

Sędziów Trybunału Konstytucyjnego powołuje na dwunastoletnią kadencję Prezydent Republiki Słowackiej na wniosek Rady Narodowej Republiki Słowackiej. Rada Narodowa wskazuje dwukrotnie większą liczbę kandydatów niż liczba sędziów, których ma powołać prezydent.

Inne istotne informacje

Trybunał Konstytucyjny orzeka w składzie **trzech sędziów** lub na **sesji plenarnej**.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego są ostateczne, wobec czego nie przysługują od nich środki zaskarżenia.

Trybunał Konstytucyjny może wszcząć postępowanie na **wniosek** złożony przez:

co najmniej jedną piątą wszystkich członków Rady Narodowej Republiki Słowackiej,

Prezydenta Republiki Słowackiej,

rząd Republiki Słowackiej,

sąd,

Prokuratora Generalnego,

każdą osobę, której praw dotyczy postępowanie w przypadkach określonych w art. 127 (skargi osób fizycznych lub prawnych) i w art. 127a (skargi organów samorządowych),

Najwyższy Urząd Kontroli Republiki Słowackiej (Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky) w przypadkach określonych w art. 126 ust. 2 (bez względu na właściwość Najwyższego Urzędu Kontroli),

Prezesa Rady Sądownictwa Republiki Słowackiej w sprawach o zgodność z konstytucją przepisów, o których mowa w art. 125 ust. 1, dotyczących wymiaru sprawiedliwości,

Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawach o zgodność z konstytucją przepisów, o których mowa w art. 125 ust. 1, jeżeli dalsze stosowanie takich przepisów może stanowić zagrożenie dla praw podstawowych lub wolności bądź dla praw człowieka i podstawowych wolności wynikających z umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Republikę Słowacką i ogłoszonej w sposób określony ustawą,

każdą osobę, która podważa uprawnienia kontrolne Najwyższego Urzędu Kontroli Republiki Słowackiej w przypadku, o którym mowa w art. 126 ust. 2.

Prawnicze bazy danych

 [Strona internetowa Trybunału Konstytucyjnego Republiki Słowackiej](#) zapewnia nieodpłatny dostęp do:

orzeczeń Trybunału,

protokołów ustaleń i postanowień,

komunikatów prasowych,

informacji o wydarzeniach międzynarodowych,

informacji o Trybunale.

Szczególny Sąd Karny

 [Szczególny Sąd Karny \(Špecializovaný trestný súd\)](#) został utworzony w 2009 r. jako następca Sądu Szczególnego. Sąd Karny orzeka w sprawach karnych i innych przewidzianych prawem sprawach rozpatrywanych w toku postępowania sądowego (kodeks postępowania karnego). Jest to sąd pierwszej instancji o statusie sądu okręgowego. Kompetencje i funkcje tego sądu określono w § 14 ustawy nr 301/2005 Kodeks postępowania karnego.

Dane kontaktowe Szczególnego Sądu Karnego Republiki Słowackiej:

Adres: Suvorovova č. 5/A, P.O.BOX 117, 902 01 Pezinok

Tel.: +421 33 69 031 14

Faks: +421 33 69 032 72

Właściwość

Szczególny Sąd Karny rozpoznaje sprawy o następujące przestępstwa:

zabójstwo typu kwalifikowanego,

wywieranie wpływu w zakresie zamówień publicznych i licytacji publicznych, o którym mowa w § 266 ust. 3 kodeksu karnego, fałszowanie i podrobienie walut i papierów wartościowych, o którym mowa w § 270 ust. 4 kodeksu karnego, nadużycie władzy w wykonywaniu funkcji, o którym mowa w § 326 ust. 3 i 4 kodeksu karnego, w związku z przestępstwami, o których mowa w lit. b), c), e), f), g), h), i), l) lub m), łapownictwo bierne, o którym mowa w § 328–330 kodeksu karnego, łapownictwo czynne, o którym mowa w § 332–334 kodeksu karnego, korupcja pośrednia, o której mowa w § 336 kodeksu karnego, przekupstwo wyborcze, o którym mowa w § 336a kodeksu karnego, korupcja sportowa, o której mowa w § 336b kodeksu karnego, tworzenie, organizowanie lub wspieranie grupy przestępczej, w szczególności poważne przestępstwa popełnione przez grupę przestępczą, terroryzm, przestępstwa przeciwko mieniu, o których mowa w tytule czwartym części specjalnej kodeksu karnego, lub przestępstwa gospodarcze, o których mowa w tytule piątym części specjalnej kodeksu karnego, jeśli skutkiem przestępstwa była szkoda lub korzyść, której wartość jest co najmniej 25 tysięcy razy wyższa niż wartość drobnej szkody, o której mowa w kodeksie karnym, lub jeśli waga popełnionego przestępstwa co najmniej 25 tysięcy razy przekracza wysokość drobnej szkody, o której mowa w kodeksie karnym, naruszenie interesów finansowych Unii Europejskiej, przestępstwa związane z przestępstwami wymienionymi w lit. od a) do l) lub m), w przypadku spełnienia przesłanek połączenia spraw do łącznego rozpoznania, ekstremizm, o którym mowa w § 140a kodeksu karnego.

Ostatnia aktualizacja: 27/02/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Finlandia

W niniejszej części przedstawiono informacje o sądach szczególnych w Finlandii.

Sądy szczególne

W Finlandii istnieje szereg sądów szczególnych, których zadania są określone w odrębnych ustawach. Sądy szczególne ustanowione zostały w celu prowadzenia określonego rodzaju spraw, które nie mogą zostać rozpoznane przez sądy powszechne lub administracyjne, ponieważ wymagają zastosowania specjalistycznej wiedzy. Skład sądu szczególnego zazwyczaj odzwierciedla specjalistyczną wiedzę mającą związek z daną dziedziną. Do sądów szczególnych zalicza się:

Sąd Pracy
Sąd Gospodarczy
Sąd ds. Ubezpieczeń
Trybunał Stanu

Sąd Pracy

 Sąd Pracy (Työtuomioistuin) rozpoznaje sprawy i rozstrzyga spory dotyczące wykładni ustawy o umowach o pracę, ustawy o umowach o pracę urzędników państwowych, ustawy o umowach o pracę urzędników miejskich oraz ustawy o umowach o pracę urzędników zatrudnionych przez kościół ewangelicko-luterański. Sąd ten rozstrzyga również spory związane z umowami o pracę urzędników państwowych oraz układami zbiorowymi pracy.

Sąd Gospodarczy

 Sąd Gospodarczy (Markkinaoikeus) działa w charakterze sądu szczególnego w zakresie konkurencji i egzekwowania prawa, własności intelektualnej i prawa rynkowego.

Sąd ds. Ubezpieczeń

 Sąd ds. Ubezpieczeń (Vakuutuslaitos) działa w charakterze sądu szczególnego w sprawach dotyczących zabezpieczenia społecznego. Sąd ds. Ubezpieczeń zajmuje się m.in. prawem do emerytury z tytułu zatrudnienia, emerytury krajowej i zasiłku dla bezrobotnych oraz prawem do odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, choroby zawodowej, szkody poniesionej w wyniku przestępstwa, inwalidztwa lub wypadku w związku z pełnieniem służby wojskowej.

Trybunał Stanu

 Trybunał Stanu (Valtakunnanoikeus) jest sądem szczególnym, który rozpoznaje sprawy obejmujące zarzuty o naruszenie prawa podczas sprawowania urzędu skierowane przeciwko członkom rządu Finlandii, sędziom Sądu Najwyższego i Najwyższego Sądu Administracyjnego oraz niektórym urzędnikom służby cywilnej wyższego szczebla. Trybunał Stanu zwoływany jest wyłącznie w razie potrzeby.

Informacje dodatkowe

 Strona internetowa fińskich sądów zawiera informacje na temat systemu sądownictwa w Finlandii. Jest to wspólny portal, na którym można znaleźć informacje na temat sądów, prokuratur, organów egzekucyjnych oraz pomocy prawnej.

Na stronie tej znajduje się na przykład najnowsze orzecznictwo sądów apelacyjnych i sądów administracyjnych oraz łącza do stron internetowych wszystkich sądów.

Ostatnia aktualizacja: 02/02/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Szwecja

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów szczególnych w Szwecji.

Sądy szczególne

Ustanowiono szereg sądów szczególnych i trybunałów, które rozpoznają szczególne rodzaje przypadków i spraw:

🏛️ **Sąd Pracy** (*Arbetsdomstolen*) rozstrzyga w sporach pracowniczych. Spór pracowniczy to dowolny spór dotyczący stosunku pracy między pracodawcami a pracownikami. Sąd Pracy jest z reguły pierwszą i jedyną instancją właściwą do rozstrzygania sporów pracowniczych. Niektóre rodzaje sporów są jednak rozpoznawane najpierw przez sąd rejonowy, a następnie można wnieść odwołanie do Sądu Pracy, który wówczas staje się sądem drugiej i ostatniej instancji.

🏛️ **Sąd ds. Rynku** (*Marknadsdomstolen*) rozpoznaje m.in. spory na podstawie ustawy o konkurencji i ustawy o praktykach handlowych.

🏛️ **Sąd Apelacyjny Patentowy** (*Patentbesvärssrätten*) rozpatruje odwołania od decyzji wydanych przez Szwedzki Urząd Patentowy (*Patent- och registreringsverket*) dotyczących patentów, znaków towarowych i wzorów itp. Od orzeczeń tego sądu można wnieść odwołanie do 🏛️ **Naczelnego Sądu Administracyjnego** (*Högsta förvaltningsdomstolen*).

🏛️ **Sądy ds. gruntów i ochrony środowiska** (*Mark- och miljödomstolar*) rozpoznają sprawy z zakresu pozwoleń wodnoprawnych i środowiskowych, ochrony zdrowia, ochrony przyrody, wywozu odpadów, obszarów skażonych i odpadów niebezpiecznych, szkód środowiskowych i związanych z nimi odszkodowań, pozwoleń na budowę, rozbiórkę i użytkowanie gruntów wydawanych na podstawie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i budownictwie, dzierżawy gruntów, środków odwoławczych w sprawach związanych z zagospodarowaniem przestrzennym, podziału gruntów, służebności przesyłu i wywłaszczeń. Istnieje pięć sądów ds. gruntów i ochrony środowiska, którymi są wyspecjalizowane wydziały sądów rejonowych w miejscowościach Nacka, Vänersborg, Växjö, Umeå i Östersund. Apelacje od wyroków i orzeczeń sądów ds. gruntów i ochrony środowiska wnoszą się do Sądu Apelacyjnego ds. Gruntów i Ochrony Środowiska, który wchodzi w skład Sądu Apelacyjnego Svea. Skargi kasacyjne w sprawach należących do właściwości sądów ds. gruntów i ochrony środowiska, które były przedmiotem apelacji rozpoznanej przez Sąd Apelacyjny ds. Gruntów i Ochrony Środowiska, wnoszą się do Sądu Najwyższego (*Högsta domstolen*).

Sądy morskie (*Sjörättsdomstolar*) rozpoznają sprawy z zakresu szwedzkiego kodeksu morskiego (nr 1009 z 1994 r.). Istnieje siedem sądów morskich, które wchodzi w skład sądów rejonowych w Luleå, Sundsvall, Sztokholmie, Kalmarze, Malmö, Göteborgu i Värmland.

🏛️ **Sądy ds. migracji** (*Migrationsdomstolar*) rozpoznają wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy w przypadku decyzji wydanych przez Szwedzką Agencję ds. Migracji (*Migrationsverket*) w sprawach dotyczących cudzoziemców i obywatelstwa. Sądy ds. migracji są sądami szczególnymi wchodzącymi w skład sądów administracyjnych w Malmö, Göteborgu, Sztokholmie i Luleå. Apelacje od wyroków i postanowień sądów ds. migracji wnoszą się do Sądu Apelacyjnego ds. Migracji (*Migrationsöverdomstolen*), który wchodzi w skład Sądu Administracyjnego w Sztokholmie.

Niektóre rodzaje sporów dotyczących czynszów, spółdzielczych własnościowych praw do lokalu i dzierżawy są rozstrzygane przez regionalne 🏛️ **trybunały ds. czynszów i dzierżaw** (*hyres- och arrendenämnder*). Są to organy quasi-sądowe o podobnych uprawnieniach co sądy.

Inne sądy szczególne

W Szwecji nie ma trybunału konstytucyjnego ani podobnego organu.

Ostatnia aktualizacja: 09/11/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Anglia i Walia

W tej części przedstawiono informacje dotyczące sądów szczególnych, w tym trybunałów, w Anglii i Walii.

Sądy administracyjne

Ustawą z 2007 r. o sądach, trybunałach i egzekucji wprowadzono jedną ujednoliconą strukturę dla większości trybunałów, przewidującą podział na trybunały pierwszej instancji (*First-tier Tribunals*) i wyższe trybunały (*Upper Tribunals*). Zarówno trybunały pierwszej instancji, jak i wyższe trybunały składają się z wyspecjalizowanych izb o odmiennej właściwości rzeczowej. Szczegółowe informacje na temat trybunałów można znaleźć na stronie internetowej 🏛️ **Służby ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości** (Her Majesty's Courts and Tribunals Service).

Trybunał pierwszej instancji (*First-tier Tribunal*)

Trybunał pierwszej instancji to trybunał o właściwości ogólnej. Jego główną funkcją jest rozpatrywanie skarg na decyzje rządu na obszarze jego właściwości. W niektórych przypadkach jest on właściwy w całym Zjednoczonym Królestwie. Obecnie trybunał pierwszej instancji składa się z sześciu izb. Są to:

Izba ds. Zabezpieczenia Społecznego (Social Entitlement Chamber);

Izba ds. Opieki Zdrowotnej, Edukacji i Opieki Społecznej (Health, Education and Social Care Chamber);

Izba ds. Rent Wojskowych i Odszkodowań dla Personelu Sił Zbrojnych (War Pensions and Armed Forces Compensation Chamber);

Izba Podatkowa (Tax Chamber);

Izba ds. Regulatorów (General Regulatory Chamber);

Izba ds. Imigracji i Azylu (Immigration and Asylum Chamber);

Izba ds. Własności (Property Chamber).

Wyższy trybunał (*Upper Tribunal*)

Wyższy trybunał rozpoznaje głównie odwołania od orzeczeń trybunału pierwszej instancji. Jest to sąd wyższej instancji typu *court of record*, który w niektórych okolicznościach jest również właściwy do prowadzenia kontroli sądowej.

Wyższy trybunał składa się z następujących izb:

Izby ds. Odwołań Administracyjnych (Administrative Appeals Chamber);

Izby ds. Nieruchomości (Lands Chamber);

Izby Podatkowej i Kancelarskiej (Tax and Chancery Chamber);

Izby ds. Imigracji i Azylu (Immigration and Asylum Chamber).

Jedną z cech charakterystycznych trybunałów jest posiadanie specjalistycznej wiedzy z zakresu rozpoznawanych odwołań. W trybunałach zasiadają zarówno sędziowie specjalizujący się w prawie w zakresie swojej właściwości, jak i osoby bez przygotowania prawniczego, które posiadają kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe w dziedzinie, którą się zajmują. Skład orzekający w poszczególnych rodzajach odwołań różni się w zależności od ich przedmiotu.

Trybunał ds. Zatrudnienia i Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia (*Employment and Employment Appeal Tribunals*)

Trybunał ds. Zatrudnienia i Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia nie należą do ujednoliconej struktury trybunałów, lecz podlegają Służbie ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości (HMCTS). Zadaniem trybunału jest wykonywanie czynności administracyjnych niezbędnych do rozpoznania spraw wnoszonych do Trybunału ds. Zatrudnienia oraz późniejszych odwołań do Trybunału Odwoławczego ds. Zatrudnienia.

W Anglii i Walii sąd administracyjny rozstrzyga zagadnienia z zakresu prawa administracyjnego na obszarze Anglii i Walii, jak również jest sądem nadrzędnym nad sądami i trybunałami niższych instancji.

Sądy szczególne

W Anglii i Walii funkcjonuje szereg sądów szczególnych.

W **sądach koronerskich** (*Coroners' Courts*) koroner (niekiedy z ławą przysięgłych) ustala przyczyny zgonów gwałtownych, nienaturalnych lub podejrzanych bądź zgonów nagłych, w przypadku gdy przyczyna zgonu jest nieznana.

W **Sądzie Opiekunczym** (*Court of Protection*) rozstrzyga się kwestie dotyczące majątku, opieki zdrowotnej i dobrobytu osób dorosłych (oraz, w nielicznych przypadkach, dzieci), które nie mają zdolności do czynności prawnych. Sąd ten jest również uprawniony do badania zdolności danej osoby do dokonania określonej czynności. Jest to sąd wyższej instancji typu *court of record*, którego orzeczenia mogą stanowić precedensy.

Sądy wojskowe (*Courts Martial*) rozpoznają sprawy członków sił zbrojnych, którzy podlegają prawu wojskowemu.

Sądy kościelne (*Ecclesiastical Courts*) rozpoznają sprawy dotyczące Kościoła Anglii i z zakresu prawa kościelnego.

Sądy gospodarcze (*Commercial/Mercantile Courts*) rozpoznają sprawy gospodarcze.

Sądy technologiczno-budowlane (*Technology and Construction Courts*) rozpoznają sprawy związane z robotami budowlanymi lub umowami z zakresu technologii informacyjnej.

Powiązane strony

 [Służba ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości](#)

Ostatnia aktualizacja: 28/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Irlandia Północna

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat trybunałów (*tribunals*), których obsługę administracyjną zapewnia Służba ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*).

Kilkoma trybunałami w Irlandii Północnej zarządza Departament Sprawiedliwości za pośrednictwem Służby ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej. W praktyce zadanie to jest realizowane przez Służbę ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej – agencję wykonawczą departamentu.

Departament ponosi ustawową odpowiedzialność za następujące trybunały:

Trybunał ds. Opieki Społecznej (*Care Tribunal*)

Trybunał ds. Organizacji Prowadzących Działalność Nienastawioną na Zysk (*Charity Tribunal*)

Panel ds. Odwołań dotyczących Odszkodowania za Uszczerbek na Zdrowiu w Sprawach Karnych dla Irlandii Północnej (*Criminal Injuries Compensation Appeals Panel for Northern Ireland*)

Trybunał ds. Nieruchomości (*Lands Tribunal*)

Trybunał ds. Ponownego Rozpoznania Spraw Osób Uznanych za Niepoczytalne (*Mental Health Review Tribunal*)

Trybunał ds. Bezpieczeństwa i Higieny (*The Health and Safety Tribunal*)

Trybunał ds. Wykroczeń Drogowych dla Irlandii Północnej (*Northern Ireland Traffic Penalty Tribunal*)

Trybunał ds. Wyceny dla Irlandii Północnej (*Northern Ireland Valuation Tribunal*)

Pełnomocnicy ds. Zabezpieczenia Społecznego oraz Pełnomocnicy ds. Świadczeń na rzecz Dzieci (*Office of Social Security Commissioners and Child Support Commissioners*)

Trybunał ds. Edukacji Specjalnej i Osób Niepełnosprawnych (*Special Educational Needs and Disability Tribunal*)

Trybunał powołany na podstawie załącznika 11 do zarządzenia w sprawie usług z zakresu opieki zdrowotnej i usług socjalnych z 1972 r. dla Irlandii Północnej (*Health and Personal Social Services (Northern Ireland) Order 1972*)

Departament Sprawiedliwości przejął odpowiedzialność administracyjną za Służbę ds. Odwołań (*Appeals Service*) i Panel ds. Sporów Dotyczących Czynszów (*Rent Assessment Panel*) w kwietniu 2010 r.; zarządza nimi na podstawie umowy o gwarantowanym poziomie usług wraz z Departamentem ds. Usług na rzecz Wspólnot. Zaplanowano, że oba te trybunały zostaną ustawowo przeniesione do struktury organizacyjnej Departamentu Sprawiedliwości w ramach programu reformy sądownictwa.

Służba ds. Sądów i Trybunałów wspiera również trybunały, które są właściwe rzeczowo na całym terytorium Zjednoczonego Królestwa, a których siedziby mieszczą się w Irlandii Północnej, w tym Izbę Podatkową (*Tax Chamber*), Izbę ds. Imigracji i Azylu (*Immigration and Asylum Chamber*) oraz Izbę ds. Odwołań Administracyjnych w Trybunale Wyższej Instancji (*Upper Tribunal Administrative Appeals Chamber*), jak również Ogólną Izbę ds. Regulatorów Trybunału Pierwszej Instancji (*General Regulatory Chamber of the First-tier Tribunal*) w zakresie uprawnień do orzekania na temat prawa do informacji. Więcej informacji na temat pracy trybunałów zarządzanych przez Służbę ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej, w tym dane kontaktowe każdego z nich, można znaleźć na stronie internetowej [Służby ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#).

Powiązane strony

 [Służba ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#)

Ostatnia aktualizacja: 10/07/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy szczególne - Szkocja

Na tej stronie opisano niektóre z sądów szczególnych w Szkocji.

Sądy administracyjne

Ustawą z 2007 r. o sądach, trybunałach i egzekucji wprowadzono jedną ujednoliconą strukturę dla większości trybunałów zastrzeżonych dla rządu Zjednoczonego Królestwa, przewidującą podział na trybunały pierwszej instancji (*First-tier Tribunals*) i wyższe trybunały (*Upper Tribunals*). Zarówno trybunały pierwszej instancji, jak i wyższe trybunały składają się z wyspecjalizowanych izb o odmiennej właściwości rzeczowej. Szczegółowe informacje na temat trybunałów można znaleźć na stronie internetowej [Służby ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości](#) (*Her Majesty's Courts and Tribunals Service*).

Na mocy szkockiej ustawy z 2014 r. o trybunałach utworzono trybunały pierwszej instancji i wyższe trybunały. Pierwsze trybunały zaczęły funkcjonować zgodnie z nową strukturą w dniu 1 grudnia 2016 r.

W art. 39 szkockiej ustawy z 2016 r. dopuszczono przekazanie Szkocji – w następstwie dewolucji – zarządzania i kierowania szeregiem zastrzeżonych trybunałów.

Trybunał pierwszej instancji (*First-tier Tribunal*) w Zjednoczonym Królestwie

Trybunał pierwszej instancji w Zjednoczonym Królestwie jest trybunałem o właściwości ogólnej, którego główną funkcją jest rozpatrywanie skarg na decyzje rządu na obszarze jego właściwości. W niektórych przypadkach jest on właściwy w całym Zjednoczonym Królestwie, w tym w Szkocji. Obecnie trybunał pierwszej instancji składa się z siedmiu izb. Są to:

Izba ds. Zabezpieczenia Społecznego (Social Entitlement Chamber)

Izba ds. Opieki Zdrowotnej, Edukacji i Opieki Społecznej (Health, Education and Social Care Chamber)

Izba ds. Rent Wojskowych i Odszkodowań dla Personelu Sił Zbrojnych (War Pensions and Armed Forces Compensation Chamber)

Izba Podatkowa (Tax Chamber)

Izba ds. Regulatorów (General Regulatory Chamber)

Izba ds. Imigracji i Azylu (Immigration and Asylum Chamber)

Izba ds. Własności (Property Chamber)

Wyższy trybunał (*Upper Tribunal*) w Zjednoczonym Królestwie

Wyższy trybunał w Zjednoczonym Królestwie rozpoznaje głównie odwołania od orzeczeń trybunału pierwszej instancji. Jest to sąd wyższej instancji typu *court of record*, który w niektórych okolicznościach jest również właściwy do prowadzenia kontroli sądowej.

Wyższy trybunał w Zjednoczonym Królestwie składa się z następujących izb:

Izba ds. Odwołań Administracyjnych (Administrative Appeals Chamber)

Izba ds. Nieruchomości (Lands Chamber)

Izba Podatkowa i Kancelarska (Tax and Chancery Chamber)

Izba ds. Imigracji i Azylu (Immigration and Asylum Chamber)

Jedną z cech charakterystycznych trybunałów jest posiadanie specjalistycznej wiedzy z zakresu rozpoznawanych odwołań. W trybunałach zasiadają zarówno sędziowie specjalizujący się w prawie w zakresie swojej właściwości, jak i osoby bez przygotowania prawniczego, które posiadają kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe w dziedzinie, którą się zajmują. Skład orzekający w poszczególnych rodzajach odwołań różni się w zależności od ich przedmiotu.

Trybunał ds. Zatrudnienia i Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia (*Employment and Employment Appeal Tribunals*)

Trybunał ds. Zatrudnienia i Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia nie należą do ujednoliconej struktury trybunałów, lecz podlegają Służbie ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości (HMCTS). Ich zadaniem jest wykonywanie czynności administracyjnych niezbędnych do rozpoznania spraw wnoszonych do Trybunału ds. Zatrudnienia oraz późniejszych odwołań do Trybunału Odwoławczego ds. Zatrudnienia. Istnieje odrębny Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia dla Szkocji.

Trybunały szkockie

W Szkocji funkcjonuje szereg trybunałów. Na czele większości z nich stoi prezes, przy czym każdy z nich ma inne kompetencje (w zakresie wykonywania prawa). Właściwość poszczególnych trybunałów obejmuje różnorodne sprawy, począwszy od wniosku o uchylenie mandatu za niewłaściwe parkowanie po zarządzenie obowiązkowego leczenia i ograniczenia wolności pacjentów mających poważne zaburzenia psychiczne.

Odwołania od orzeczeń szkockich trybunałów są rozpoznawane przez sądy cywilne w Szkocji, przy czym mogą być one również rozpatrzone przez sąd typu *sheriff court* i Najwyższy Sąd Cywilny (Court of Session).

Reforma szkockich trybunałów

Na mocy szkockiej ustawy z 2014 r. o trybunałach wprowadzono uproszczoną dwuinstancyjną strukturę szkockich trybunałów. Nowym trybunałem przewodniczy sędzia stojący najwyżej w hierarchii sądownictwa w Szkocji (Lord President), podobnie jak ma to miejsce w wyżej opisanym modelu Zjednoczonego Królestwa. Lord President przekazał część swoich kompetencji Lady Smith, powołanej na stanowisko Prezesa Szkockiego Trybunału. Wyższy trybunał (*Upper Tribunal*) będzie rozpoznawać większość odwołań od orzeczeń trybunałów pierwszej instancji, tym samym odwołania te nie będą już rozpoznawane przez sądy. Za zarządzanie trybunałami pierwszej instancji i wyższymi trybunałami odpowiada **Szkocka Służba ds. Sądów i Trybunałów**. Trybunały stopniowo przekształcają się w szkockie trybunały; pierwsze z nich zmieniły strukturę w grudniu 2016 r.

Postępowanie przed trybunałami

Ogólnie rzecz biorąc, postępowanie przed trybunałami Zjednoczonego Królestwa i szkockimi trybunałami ma zazwyczaj charakter mniej formalny niż postępowanie przed innymi sądami. Wśród członków trybunałów mogą znaleźć się specjaliści lub eksperci w innych dziedzinach niż prawo, np. lekarze, oraz osoby bez specjalistycznej wiedzy, choć przewodniczącym składu orzekającego niemal zawsze jest osoba o wykształceniu prawniczym.

W Szkocji sprawy z zakresu prawa administracyjnego (kontroli sądowej) rozpatruje Najwyższy Sąd Cywilny (**Court of Session**). Szczegółowe informacje na temat szkockich trybunałów można uzyskać na stronie internetowej szkockich sądów i trybunałów.

Sądy szczególne

Jeżeli w sprawie cywilnej lub karnej w **Szkocji** podniesiono kwestie konstytucyjne wynikające z ustaleń dotyczących dewolucji w Zjednoczonym Królestwie (np. zagadnienia dotyczące praw człowieka), sprawa może zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa.

Sheriff Personal Injury Court

Sąd ten ustanowiono w dniu 22 września 2015 r. jako krajowe centrum wiedzy eksperckiej na temat spraw dotyczących szkód na osobie. Sąd rozpoznaje sprawy dotyczące szkód na osobie, jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza 5000 funtów szterlingów. Ponadto strony mogą również wytoczyć powództwo dotyczące szkód na osobie przed lokalny *sheriff court*, niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Przewidziano przepisy szczególne dotyczące spraw dotyczących szkód na osobie wyrządzonych w miejscu pracy: jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza 1000 funtów szterlingów, powództwo można wytoczyć bezpośrednio przed Sheriff Personal Injury Court, natomiast w przypadku spraw o wartości przedmiotu sporu poniżej 1000 funtów szterlingów istnieje możliwość przekazania ich do rozpoznania przez ten sąd, jeżeli lokalny sędzia (*sheriff*) uzna je za dostatecznie istotne lub złożone. Od dnia 22 września 2015 r. Najwyższy Sąd Cywilny (Court of Session) nie rozpoznaje już powództw o odszkodowanie z tytułu szkody na osobie o wartości przedmiotu sporu poniżej 100 000 funtów szterlingów.

Inne sądy:

 Court of the Lord Lyon – rozstrzygający kwestie heraldyczne

 Scottish Land Court – rozstrzygający spory między wynajmującym a najemcą

Powiązane strony

 Szkocka Służba ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości

 Court of the Lord Lyon

 Scottish Land Court

Ostatnia aktualizacja: 28/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.